

Riksdagens protokoll

2012/13:74

Torsdagen den 7 mars

Kl. 12.00 – 21.02

Protokoll
2012/13:74

1 § Anmälan om kompletteringsval till utbildningsutskottet och trafikutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp anmält Gulan Avci som suppleant i utbildningsutskottet under Fredrik Malms ledighet och att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp anmält Anna Rheyneuclaudes Kihlman som suppleant i trafikutskottet under Eliza Roszkowska Öbergs ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 8 mars–14 augusti* till

suppleant i utbildningsutskottet

Gulan Avci (FP)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 8 mars–31 maj* till

suppleant i trafikutskottet

Anna Rheyneuclaudes Kihlman (M)

2 § Straffrättsliga frågor

Straffrättsliga frågor

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU10
Straffrättsliga frågor.

Anf. 1 KERSTIN HAGLÖ (S):

Herr talman! I dagens debatt behandlar utskottet 130 motionsyrkanden om straffrättsliga frågor, men på vårt bord har vi ungefär 80 motioner, för vi har ändå sett till att behandla en del förenklat. Vi har också 22 reservationer och en del särskilda yttranden. Det tycker jag visar på att det finns ett enormt engagemang bland våra riksdagsledamöter för just frågor som rör brott, straffmätning och påföljder.

Vi socialdemokrater står bakom våra reservationer och yttranden, men här och nu yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 12.

Den viktigaste och mest grundläggande rättspolitiska frågan är människors förtroende för och tilltro till rättsväsendet. Människor måste känna att det finns rättssäkerhet och rättstrygghet i vårt demokratiska samhälle och att det finns tydliga signaler om vilka normer och gemensamma spelregler som gäller. Straffet förväntas ha förebyggande effekter men också avskräckande effekter. Alla människor ska känna sig trygga i vardagen och slippa rädsla för att utsättas för brott. Vårt öppna samhälle bygger på demokratiska värderingar om alla människors lika värde och en ömsesidig respekt.

Den socialdemokratiska visionen att alla människor ska kunna leva i frihet, rättvisa och jämlikhet kränks och utmanas dagligen av brottslighet. Brotten kan aldrig accepteras. Brotten kränker rättigheter till liv och egendom. De kränker vårt öppna samhälle och tilliten mellan oss människor i samhället.

Den som råkar ut för ett inbrott, en stöld, en grov kränkning eller fysiskt våld måste kunna lita på att samhället bryr sig om det lidande, den ilska och vanmakt som det innebär för brottsoffer. Det måste till ett snabbt stöd och möjligheter till upprättelse.

Rättsväsendet måste också reagera mot den som begått brottet, som snabbt måste nås av en reaktion. Rättsväsendet måste stå upp för medborgarnas krav på effektivitet, rättssäkerhet och rättstrygghet. Då är det inte acceptabelt att rättskedjan inte fungerar som den borde med alltför långa genomströmningstider, polisutredningar som läggs ned, förundersökningar som brister i kvalitet, rättegångar som ställs in, brottsoffer som inte får det bemötande som de förtjänar och återfall i brott.

Rättsväsendets arbete med att minska kriminaliteten blir då ineffektivt. Det är inte enbart jag och Socialdemokraterna som säger detta. Detta säger även Riksrevisionen i sin rapport *Att hantera brottmål effektivt*, som de lämnade i november 2011.

Brottslighet beror på en mängd faktorer i samhället. Men genom satsningar på välfärden kan vi skapa förutsättningar för en trygg uppväxt för våra barn och ungdomar som får dem att växa och utvecklas. Det handlar också om arbete, utbildning, boende och social gemenskap. Ett samhälle där alla får del av välfärden minskar också risken för unga människor och även vuxna att hamna i kriminalitet. Vi måste bekämpa både brotten och brottens orsaker. Därför är det brottsförebyggande arbetet för oss socialdemokrater A och O.

I dag saknar vi en effektiv arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik och bostadspolitik – det är många som säger att de inte är med – men vi saknar också en effektiv politik inom rättsväsendet.

Herr talman! Till denna inledning kände jag mig nödd och tvungen. Vi socialdemokrater vägrar likt strutsen att stoppa huvudet i sanden och blunda för verkligheten.

Nu går jag in på reservationerna, och då säger jag siffran 4,6 miljoner. Vad säger det er? Jo, svaret är att varje år i Sverige görs så många onyktra resor. Varje timme dygnet runt görs 525 onyktra resor. Varje år dödas ca 75 människor i Sverige på grund av alkohol i trafiken. Varje år skadas mer än 1 000 människor svårt på grund av alkohol- och drogrelaterade trafikolyckor.

För att visa allvaret med att köra bil påverkad vill vi införa två helt nya brottsrubriceringar vid rattfylleri: vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik.

Vi vill också se en kriminalisering av eftersupning, ett behov som vi har hävdat länge. Det fanns ett färdigt förslag från den förra regeringen som denna regering valde att lägga i papperskorgen. Nu, efter ett tillkännagivande från riksdagen, hoppas vi att vi kan få se en lagstiftning framöver som kriminaliserar eftersupning.

Det är också mycket annat som behöver göras.

Vi vill se att förverkandet av fordon skärps. Det är i dag möjligt att beslagta bilen från en förare som återfallit i rattfylleri, men förverkandet kräver att det inte är oskäligt. Det betyder att man gör en bedömning av bilens värde, vilket i praktiken innebär att en fordonsägare med en värdefull bil ofta får behålla den, medan en billigare bil kan beslagtas och förverkas, och detta vid likvärdiga brott. Vi vill se en lagstiftning som gör det möjligt att beslagta fordon från alla återfallsrattfyllerister. Vi vill också se kraftfulla åtgärder mot den som återfaller gång på gång. Det handlar inte enbart om straff och längre straff. Det handlar också om att dessa människor får den vård och behandling som de behöver.

Herr talman! Det finns människor som man aldrig glömmet, som fallit offer för brutaliteten i vårt samhälle. Fadimes död är inte glömd för mig.

Den 20 nov 2001 höll Fadime ett tal här i riksdagen. Två månader senare mördades hon brutalt av sin pappa. Fadime och hennes pojkvän Patrik hade då levt under hot i fyra år.

Under senare år har vi sett hur hedersrelaterat förtryck och våld med dödlig utgång och hedersrelaterade hot har ökat.

Vi måste se allvarligt på hedersvåld och hedersförtryck. Hederskulturen drabbar främst flickor och kvinnor. Det handlar om kontroll över deras liv, begränsningar i vardagen som ställer krav på hur de klär sig, vilka de umgås med och om deltagande i skolaktiviteter. Det handlar om livsval, utbildning, vem de gifter sig med, frågor om skilsmässa och sexualitet. Om de bryter mot familjens regler drabbas de av sanktioner, hot och i värsta fall våld.

Det finns ingen statistik över omfattningen av det hedersrelaterade våldet. Mörkertalet är jättestort. Därför måste det brottsförebyggande arbetet bli bättre.

Skolan har en viktig roll, inte minst i att ge det stöd som många föräldrar som kommer hit till oss i Sverige behöver.

Det behövs också samverkan mellan myndigheter och kommuner. Socialtjänsten måste vara kunskapsinriktad när det gäller hedersproblematik och måste samverka med andra kommuner kring skyddat boende.

Visst är det viktigt med hot- och riskbedömningar. Men hur blir det när socialtjänsten gör sin riskbedömning och polisen gör sin? Ibland skiljer de sig åt, vilket leder till att den som känner sig hotad kan råka mycket illa ut.

I vår reservation tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet tar vi också upp frågan att det är dags att vi i den svenska lagstiftningen erkänner brott som begåtts i heders namn. Vi menar att det bör införas en tydlig straffskärpningsgrund för brott som har hedersrelaterade motiv.

Vi välkomnar att Carin Götblad har fått i uppdrag att se över detta, och vi kommer att följa det noga. Det är nämligen dags att vi erkänner brott som begås i heders namn. Det måste vara tydligt från politiskt håll att problemet existerar och att uppfattningar som har sin grund i hederskulturer aldrig kan vara accepterade i ett jämställt samhälle som har sin grund i mänskliga fri- och rättigheter.

Herr talman! Låt mig avsluta med några ord ur Fadimes tal här i riksdagen 2001.

”Jag har valt att berätta min historia här för er i förhoppning om att det kan hjälpa andra invandrartjejer. Oavsett vilken kulturell bakgrund man har bör det vara en självklarhet för varje ung kvinna att både få ha sin familj och det liv man önskar sig. Men tyvärr är det ingen självklarhet för många tjejer. Och jag hoppas att ni inte vänder dem ryggen, att ni inte blundar för dem.”

(Applåder)

I detta anförande instämde Christer Adelsbo, Arhe Hamednaca, Mattias Jonsson och Elin Lundgren (alla S).

Anf. 2 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi debatterar nu justitieutskottets betänkande nr 10, *Straffrättsliga frågor*. Precis som Kerstin Haglö sade handlar det om knappt 130 motionsyrkanden från 2011 och 2012 om brott, straff och påföljder. Jag kommer att fatta mig kort.

Vi i Miljöpartiet står givetvis bakom våra två reservationer och det särskilda yttrande som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Vi står förstas också bakom de synpunkter vi angivit för motionsförslag som nu behandlas förenklat. För att spara tid yrkar jag dock enbart på reservation nr 2 som vi har tillsammans med S och V.

Jag instämmer också i det som Kerstin Haglö sade om brottsförebyggande och eftersupning, där vi har gemensamma skrivningar.

I reservation nr 2 skriver vi om behovet av att man får till stånd en särskild brottskod som anger om brottet har anknytning till skam eller heder. Vi pekar också på behovet av en straffskärpningsgrund för denna typ av brott.

Kerstin Haglö argumenterade för den gemensamma reservationen, och jag instämmer helt i det hon sade.

Det är först under 2000-talet som denna problematik uppmärksammas i Sverige och av våra myndigheter. Det är därför inte konstigt att brottskodningen hänger efter.

Nu har dock arbetet pågått ett tag, men det finns fortfarande mycket okunskap. När polisen kodar misshandel så får de ett nummer från Brottsförebyggande rådet. Det finns dock ingen kodning för hedersrelaterade dåd, utan de sorteras under rubriker som till exempel Misshandel av kvinna.

Hur ska man då kunna få en uppfattning om problematikens omfattning? Ja, det kan man bara spekulera i.

Jag och Miljöpartiet menar att det är centralt att man synliggör den här typen av brott i statistiken. Det är först när man vet omfattningen som man kan klargöra orsakssambanden och bättre förebygga brott.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation nr 2.

Anf. 3 LENA OLSSON (V):

Herr talman! I dag debatterar vi hela tre betänkanden från justitieutskottet i kammaren. Jag ska därför inte förlänga denna debatt så mycket.

Det handlar som sagt om 130 motionsyrkanden på straffrättsliga områden och en förenklad behandling på en del som vi har sedan tidigare.

När det gäller de straffrättsliga frågorna hade Kerstin Haglö från Socialdemokraterna en bra inledning om betydelsen av ett fungerande rättssystem i ett demokratiskt land.

För Vänsterpartiet är det viktigt att man bekämpar brott när de begås. Det är dock minst lika viktigt, om inte viktigare, att vidta förebyggande åtgärder. Vad som kan vara förebyggande åtgärder har tagits upp i talarstolen. Det är att det finns bostäder och jobb och att vi ser till att våra barn klarar sin skolgång. Framför allt måste vi förhindra att de blir rekryterade till kriminella nätverk eller organiserad brottslighet, som det stod om i tidningen häromdagen.

Jag står givetvis bakom våra reservationer och det särskilda yttrandet om eftersupning. Eftersom vi tycker att det finns ett akut behov av att förändra detta och kunna klassa eftersupande som kriminellt vill jag passa på att fråga Alliansen: När kommer det ett förslag om detta?

Regeringen har ju ett tillkännagivande från riksdagen om att återkomma och göra något åt detta.

Det har också påpekats i talarstolen att det är många som framför fordon i onyktert tillstånd. I dag finns det mycket man kan stoppa i sig. Det är inte bara öl, vin och sprit, utan det finns en uppsjö av droger som man kan beställa på nätet.

Vi har en reservation som handlar om vållande till annans död. Det händer saker vid bilkörning. Folk kör påverkade, och människor får sätta livet till. Det ser Vänsterpartiet allvarligt på.

I detta sammanhang frågar jag: Finns det funderingar åt detta håll i Alliansen? Ni har ju gjort en del skärpningar, men vi tycker att ni borde ta ett steg till och betrakta det som vållande till annans död. Att ha döds-piloter på vägarna är allvarligt.

Det har sagts mycket om reservation 2. Alliansen tycker att man redan i dag tar hänsyn till detta i motiven. Det är försvårande omständigheter. Men om domstolarna redan i praktiken tar hänsyn till detta vid straffmätningen kan man väl förtydliga det genom att också ha med det i lagstiftningen.

Anf. 4 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Man får väl konstatera att det är korrekt beskrivet av tidigare talare att det är mycket som påverkar kriminaliteten i vårt samhälle. Det är därför viktigt att lyfta fram den svenska politiken när det gäller social inkludering och att ge människor goda livschanser.

Det börjar på MVC. Det går vidare till BVC och vidare till förskolor. Vi kan väl konstatera att det är ganska många människor i världen som gärna skulle vilja ha de förutsättningar som vi har i Sverige för att ge inte minst unga människor en god start. Detta är sedan kopplat till förutsättningar för utbildning, egenmakt i livet, restriktiv syn på droger och att se till att man har en arbetsmarknad som förhoppningsvis utvecklas och där man kan säga att mycket är gjort men mer naturligtvis är att göra.

Men jag tänkte, herr talman, ändå släppa detta och inte heller gå in så mycket på den breda reformagenda som alliansregeringen har för polis, brottsofferskydd, kriminalvård, åklagare, domstolar eller för den delen särskilda brottstyper och utsatta människor i övrigt, utan jag tänkte fokusera på de straffrättsliga frågor som betänkandet handlar om.

När vi smalnar av det så kan man väl konstatera att det är fyra partier som står bakom alliansregeringen och har gått till val tillsammans två gånger för att markera att det är vissa straff som trots allt behöver skärpas i Sverige. Det motsäger inte att vi, som jag sade tidigare, ser detta bara som en del av rättspolitikerna och att det aldrig går att bortse från att det förebyggande arbetet på rättsområdet också är viktigt. Hur jobbar polisen? Inte minst kan det kopplas ihop med skola och socialtjänst.

Här måste man lyfta in något annat. Jag gör en reflexion och noterar det vi har gjort till exempel vad gäller tidigare och tydliga insatser. Det har inte handlat om skärpta straff utan om att se till att föräldrar får ökat ansvar för de skador som deras barn orsakar. Vi har sett till att skapa sociala insatsgrupper för att mycket snabbt kunna gripa in i unga människors liv när det håller på att gå åt pipan. Vi har brutit ned sekretesshinder för att göra det möjligare att agera snabbt för att hjälpa unga.

Vi har skärpt möjligheterna för att till exempel polisen ska kunna ta hand om barn i allvarliga sociala miljöer som definitivt är skadliga. Vi har förbättrat och fokuserat förutsättningarna för kommunerna att ta ansvar för utslussningen, för det fall att ungdomar har varit inlåsta på statlig institution. Det sker en bättre utslussning. Vi har sett till att polisen ska utreda alla allvarliga brott av ungdomar, även under 15 år, för att ingen ska kunna hamna emellan och glömmas bort, utan tanken är att det första brottet ska vara det sista brottet.

Dessa tidiga och tydliga insatser har lett till att vi i dag kanske ser en fallande ungdomskriminalitet, åtminstone enligt Brå. Det välkomnar vi, och jag tar det som en intäkt för att tidiga och tydliga insatser är viktigt. Det handlar inte bara om skärpta straff.

Men tillbaka till vilka utmaningar vi ser. Alliansregeringen ville skärpa straffen för inte minst grova våldsbrott. Vi ville trycka upp straffskalorna något. Vi ville markera vilka tydliga försvårande och förmildrande omständigheter vi ser. Vi ville också markera att organiserad brottslighet ska ses som mycket mer allvarlig än människor som begår brott av rent sociala skäl, det vill säga att man själv är sjuk eller missbrukare eller har hamnat i en miljö där man har svårt att hitta någon annan väg ut än brott. Däremot kan vi beträffande just organiserad brottslighet ta av oss silkesvantarna och snarare använda stålhandskarna.

Vi kan nu konstatera att den förändring som vi gjorde inte riktigt har lett till den skärpta syn som vi hade önskat. Därför har vi från alliansregeringen aviserat att vi avser att återkomma till detta. Vi ger oss inte in i några diskussioner med Högsta domstolen om vems felet är, om det var dålig produkt och vad detta beror på. Vi konstaterar att vi kommer tillbaka med tydligare direktiv, så att domstolen lättare kan se till att markera mot det vi tycker är allvarligt – upprepad brottslighet, många brott, organiserad brottslighet och så vidare – och verkligen skärper synen på vissa grova våldsbrott som ändå är de ultimata integritetskränkningarna.

Där har vi en bred puck som passar in på de flesta av de punkter som tidigare har lyfts fram av oppositionen.

Jag säger inte att oppositionen skulle vara emot detta. Men vid en genomläsning kan jag redan nu konstatera att man för att vara snäll kan beskriva oppositionens synpunkter på detta som lite spretiga. Det finns förslag om både sänkta straff och skärpta straff – kanske inte i det här betänkandet, men vi vet vart de fyra oppositionspartierna vill gå, och det är definitivt åt olika håll.

Men, herr talman, det handlar inte bara om grova våldsbrott och organiserad brottslighet, där vi tror att straffen behöver skärpas. Vi har också tillsatt en utredning för att titta på hela straffrättspolitiken. Vi är övertygade om att en ansvarsfull kriminalpolitik i dagens rättssamhälle kräver att människors rätt till integritet i privatlivet får ett tydligt genomslag. Vi vill inte sticka under stol med att behovet av att skydda medborgarna med straffrätt alltid måste vägas mot människors intresse av skydd för den personliga integriteten och att straffrätt endast ska användas i sista hand.

Därför har vi en särskild utredare som tittar på hela komplexet av straffrätt och har sin utgångspunkt i vad som har hänt inom straffrätten sedan vi tillskapade själva brottsbalken. Det är kanske strukturer och omfattningar som behöver ändras så att det blir optimalt. Den utredningen ska redovisas senare under året. Det är den breda synen, för det är klart att mycket har hänt. Jag ska kommentera några saker speciellt.

Vi har olaga hot uppe i betänkandet. Det gäller om man ska skärpa synen på detta, inte minst redan på förberedelsestadiet. Det är väl verkligen aktuellt. De hot som framförs i den digitala världen är lika obehagliga som de som framförs i den verkliga världen, så här finns det väl all anledning att försöka ta ett bredare grepp för att titta på såväl rekvisit som straffvärde. Jag hoppas att regeringen snart kan återkomma till det.

Flera talare innan har nämnt de hedersrelaterade brotten. Jag vill understryka att det inte finns något som hindrar att man ser allvarigare på det faktum att människor är utsatta, är ensamma och befinner sig i ett underläge gentemot en starkare part som begår dessa brott. Detta används redan i dag.

Jag vill understryka en sak beträffande den typ av brottslighet där det finns livstid i straffskalan. När till exempel tingsrätten i Örebro ska tidsbestämma ett straff ser de inte milt på den här typen av brott, utan snarare går de tillbaka och ser att brottet har varit allvarligt. Det handlar oftast om en del gubbar som är dömda, och de är inlåsta.

Det nämndes också att vi har tillsatt den tidigare länspolismästaren för att gå igenom allt detta och kunna återkomma med förslag på frågan om hur man ska kunna komma till rätta med den så kallade hedersvåldskulturen. Det är minst 70 000 unga människor i Sverige i dag som får sina liv kraftigt begränsade beroende på detta.

Rattfylleribrotten har också varit uppe. Vi tittar på eftersupningen. Det ska bli en redovisning den 30 april. Jag hoppas att det är snabbt nog.

Det efterfrågas också skärpta straff. Vi har skärpt straffen, och jag kan tänka mig att göra det igen. Jag vill också understryka att det är viktigt med det förebyggande arbetet, som görs ute i många landsting och många regioner. Där försöker man hela tiden ta hand om de personer som har kört rattfulla, så att de snabbt kommer i kontakt med både polis och sjukvård för att få hjälp med sitt ofta underliggande alkoholproblem. Det

är en minst lika viktig väg att gå framåt som att bara ropa på skärpta straff.

Det gäller att vara tydlig i lagstiftningen – där har vi genomfört skärpningar – men också se till att jobba med att komma åt problemet, vilket är människors ohållbara förhållande till alkohol, framför allt på våra vägar.

Vi bereder också den fråga som nyss togs upp om förverkande av fordon. Där delar jag Kerstin Haglö's tankar om att det naturligtvis är stötande att vissa bilar kan tas om hand.

När det gäller att komma till rätta med narkotikabrotten ser vi att det sannolikt finns en del utvecklingsmöjligheter. Men för tids vinnande återger jag inte alla reflexioner som man kan göra om detta. Men jag tror att vi snart behöver komma tillbaka till detta eftersom det inte finns någon riktig förklaring till Högsta domstolens åtgärd att så att säga trycka ned straffskalorna, kanske inte ned i källaren men ganska långt ned.

Det finns också andra frågor som gäller straffmätningen generellt, som har nämnts här, och preskriptionstider. Men min talartid är slut, och jag nöjer mig med att konstatera att regeringen har en agenda för att få straffvärden i paritet med integritetskränkningen av drabbade människor. Men vi är också tydliga med att det inte bara handlar om att peka ut vilka straff som kan påverka på ett sådant sätt att samhället blir mer lagligt och friare. Det finns även andra åtgärder.

Jag kan konstatera att oppositionens förslag spretar. Det är dessa alternativ som står mot varandra.

Som sades är intresset stort från oppositionen för dessa frågor, vilket gläder mig. Jag kan också konstatera att intresset bland medborgarna är stort för dessa frågor.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 5 KERSTIN HAGLÖ (S) replik:

Herr talman! Johan Pehrson står här och raljerar och säger att oppositionens politik spretar – ena minuten vill vi ha lägre straff, andra vill vi ha högre straff. Jag trodde faktiskt att rättspolitikerna och de straffrättsliga frågorna handlade om att man hela tiden ska hålla ett öga på hur straffen ligger i förhållande till begångna brott.

Johan Pehrson säger att regeringen har en agenda. Ibland undrar jag hur denna agenda ser ut.

Jag ska ta ett exempel som jag gärna vill att Johan Pehrson kommenterar. I Riksrevisionens rapport om att hantera brottmål effektivt står det att det inte finns någon statistik om återfall i brott från 2006 fram till 2011. Det är sex år utan statistik på hur många människor som återfaller i brott. Jag har sökt efter det. Efter att regeringen har fått denna rapport borde man ha tänkt till. Jag har försökt leta. Har regeringen gett något uppdrag om att se till att denna statistik förs? Det borde man ha gjort 2012 eller nu 2013.

Min fråga till Johan Pehrson är: Vad vet du om detta? Är du beredd att driva på? Sitter du kanske inne med upplysningar om att detta nu är i gång? Det är helt oacceptabelt att vi saknar statistik för sex år om återfall i brott. Jag vill gärna ha en kommentar från Johan Pehrson.

Anf. 6 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Man kan i en sådan här diskussion ta avstamp i att Sverige i internationella sammanhang kommer mycket högt upp och kanske är bäst i världen när det gäller olika jämförelser av hur rättsstaten fungerar. The World Justice Project har pekat på detta. Det visar också att Sverige har nått långt och kanske längst men att det finns mer att göra. Vi har det som utgångspunkt. Därför tycker jag att de frågor som tas upp här är fullt relevanta.

Vi ser att Brottsförebyggande rådet och andra myndigheter kan göra mycket mer, inte minst när det gäller statistik och forskning. Jag ger Kerstin Haglö rätt i att Brå kanske ska få ett förtydligande. Jag tycker att vi borde ha en bättre statistik på en mängd områden. Det kan finnas nya brottskoder. Brottskoder formas av Brå. Det är Brå som har uppgiften. Det står inte i grundlagen att det är Sveriges riksdag som ska fastställa brottskoder, utan det gör Brottsförebyggande rådet tillsammans med Tullverket, polisen, Ekobrottsmyndigheten och ytterligare någon myndighet årligen. Det kommer till nya, och några försvinner. Det kan vi alltid diskutera. Men det är deras uppgift, och jag tycker att det är viktigt att vi håller isär detta.

Men när det gäller statistiken finns det mycket mer att önska. Jag hoppas att vi snart kan få se den förbättring som Kerstin Haglö efterfrågar. Jag tror inte att det finns någon skillnad mellan oss. Både Kerstin Haglö, Socialdemokraterna, Folkpartiet och alliansregeringen vill se fakta på vad som händer i fråga om återfallen och vad de beror på. Men jag vill understryka att det är ett problem att människor återfaller i brott och att domstolarna, enligt Folkpartiets och Alliansens uppfattning, inte ser tillräckligt allvarligt på återfall. Det är det som vi försöker åtgärda, oavsett om det handlar om tre eller tio personer.

Anf. 7 KERSTIN HAGLÖ (S) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att du svarade på min fråga, Johan Pehrson, om du tycker att det är acceptabelt att vi inte har haft denna statistik under sex år. Under vår tid fanns denna statistik. Den saknas sedan 2006. Jag ställer frågan: Har regeringen tagit några initiativ i denna fråga? Men jag får inget svar från Johan Pehrson. Alltså känner Johan Pehrson inte till om det finns statistik eller inte från 2012. Men nu glömmet vi det och går vidare.

Johan Pehrson säger att Brå kan göra så mycket mer. Ja, det kan Brå göra. För oss är brottsförebyggande arbete A och O. Det handlar om att både titta på brottets orsaker och ta itu med brottet.

Därför är det också märkligt att regeringen faktiskt får kritik från Riksrevisionen även i fråga om detta, nämligen att man inte har någon uppföljning och inte har gett några uppdrag vad gäller den nationella samverkan om brottsförebyggande arbete.

Där har vi klart och tydligt talat om att vi är beredda. Vi har till och med avsatt resurser för en nationell samordnare därför att vi tycker att det är så otroligt viktigt att detta samordnas och att man syr ihop säcken. Johan Pehrson säger själv att Brå kan göra mycket mer. Det tycker vi också. Vi tror att Brå kan få ett särskilt uppdrag och också vara en drivande kraft i fråga om en nationell samordnare, där man utifrån kunskaper, erfarenheter och mer forskning i brottsförebyggande arbete kan vara

den kraft som kan driva dessa frågor framåt och också komma med förslag till åtgärder som ska vidtas.

Då är det märkligt att regeringen får kritik även från Riksrevisionen. Regeringen har inte gett något som helst uppdrag eller följt upp frågan om en nationell samordning om det brottsförebyggande arbetet. Det bevisar bara att det inte finns någon agenda i den politik som ni för, Johan Pehrson.

Anf. 8 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Vi stärker nu Brå som får extra resurser. Vi har sett till att det finns samverkansavtal mellan polisen och kommunerna för att förstärka det förebyggande arbetet med skola och socialtjänst. Vi har vidtagit en rad åtgärder, som jag nyss räknade upp, för att det ska ske tidigare och tydligare insatser för att brottsligheten ska minska. Vi ska kunna förebygga – det är viktigt – och se till att små olyckor aldrig får bli stora katastrofer. Det är detta det handlar om. Vi måste se till att unga människor som begår ett brott stoppas tidigt i stället för att bara låta det gå vidare. Det är detta vi har gjort.

Det är klart att man kan göra ännu mer. Men om man vill ha evidens kan jag konstatera att den statistik som Brå producerar – jag vill understryka att de gör mycket statistik – visar att ungdomsbrottsligheten minskar och alltså går åt rätt håll. Det kan nog finnas något mer som Kerstin Haglö kan sakna. Då ska jag försöka ta fram det, så att hon kan få en bra politik.

Men detta är inte tillräckligt. Så länge det finns unga människor som dras in, fostras och växer upp i kriminella miljöer förstör de sina egna liv och andras i rasande fart, och det är oacceptabelt.

När man påstår att regeringen inte gör något på det förebyggande området för att unga ska slippa dras in och bli kanonmat, som jag brukar beskriva det, i den grova organiserade brottsligheten är helt felaktigt.

Jag tycker att detta räcker som svar på detta.

Sedan må det vara så att Riksrevisionen hittar områden där det kan finnas mer att göra. Vi försöker hela tiden via våra regleringsbrev se till att man täpper till de luckor som finns.

Herr talman! Jag återkommer till att vi har en rättsstat i världsklass enligt The World Justice Project och att vi har gjort en hel del för att förebygga brottsligheten. Det är viktigt att komma ihåg även en dag då vi talar om straffrätten.

Anf. 9 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! År 2006 gick vi till val med en tydlig reformagenda för rättsväsendet. Vi har kvar en tydlig reformagenda. Mycket har gjorts, och i den bästa av världar skulle man som politiker önska att det räckte med att fatta beslut för att saker och ting skulle bli verkställda och att allting skulle hända ute i samhället.

Jag tror dock att även de partier som har suttit i regeringen tidigare vet och märker att det ibland finns en tröghet som gör att de demokratiska beslut vi fattar och de reformer vi antar i riksdagen ibland tar väldigt lång tid att genomföra. Ibland är det också en tröghet i systemet, där det ibland inte ens får genomslag. Det betyder inte att vi som politiker

ska ge upp, utan vi måste fortsätta att ha en reformagenda: se till att laga det som är trasigt och låta bli det som är helt.

Johan Pehrson talade mycket om det förebyggande arbetet. Jag lämnar det därhän. Vi hade en reformagenda vad gäller polisen som var väldigt tydlig. Vi har tillfört resurser och utbildat fler. Vi ser nu till att vi kan få fler kompetenta utredare. Samtidigt ser vi en tröghet i systemet, och vi har tydligt signalerat att vi inte är nöjda med de resultat som har kommit. Det gäller också de, om man ska vara ärlig, faktiskt sänkta resultat vi kan se när det gäller den utredande verksamheten och personuppläring. Detta är inte önskvärt, och det är inte acceptabelt. Det innebär att vi som politiker säger att vi inte är nöjda utan att vi kommer att fortsätta trycka på.

En av anledningarna till att vi nu utreder och kommer att sjösätta en ny myndighet – en ny nationell polis – är just de problem vi ser inom den brottsutredande delen. Vi har tryckt mycket på mängdbrotten. Vi har varit ute i de olika länspolismyndigheterna och frågat vad man gör. Signalen till polisen är väldigt tydlig: Det måste bli fler brottsplatsundersökningar. Personuppläringen måste upp. Brottoffren måste märka och känna att polisen är på plats. Det är en kraftig och tydlig signal för vår del, och det är en del av reformagendan.

Vad har detta med straffrätten att göra? Jo, naturligtvis är det så att brott måste utredas innan det är på sin plats att diskutera om straff över huvud taget kan utmätas. Vi såg problem inom straffrätten framför allt när det gäller misshandel och andra grova våldsbrott när vi kom till makten. Det innebär att vi gjorde den största straffskärpningsreformen på detta område redan 2010. Det var väldigt tydligt i och med att vi införde en ny brottstyp, synnerligen grov misshandel.

Vi gjorde också tydligt i förarbetena att försvårande och förmildrande omständigheter måste få ett större genomslag när domar fällt. Varför? Jo, vi upptäckte att det egentligen inte var något större fel på de straffskalor som fanns men att det var en alldeles för snäv bedömning och för liten rörelse i dem. Straffskalorna har inte använts. Vi pekade även på att återfall i brott måste ha betydelse i dömandet.

Under sex månader skedde en förändring inom tillämpningen i rättsväsendet och i domstolarna. Därefter föll det tillbaka, och det verkar uppenbart att reformen inte har fått effekt. Det innebär inte att vi släpper reformagendan. Vi är angelägna om att driva igenom reformen när det gäller allvarliga våldsbrott och straffskärpningar, och därför kommer vi att följa upp det hela.

Vi har ett system som vi ska värna om i Sverige. Det ska vara rättssäkert. Vi har en lagstiftande del med demokratiskt valda politiker, och vi har en fristående dömande verksamhet i form av domstolarna. Vi har också verkställande myndigheter i form av både de utredande myndigheterna, som Polisen, EBM med flera, och den verkställande delen, alltså Kriminalvården. Dessa delar ska inte blandas ihop. Som politiker ska vi inte, som man gör i en del andra länder, sätta fingrarna i syltburken så fort det händer någonting. Vi ska inte gå in och leta, försöka styra upp ett pågående fall eller lägga oss i hur domstolen dömer i varje enskilt fall.

Samtidigt är det vi i denna församling som talar om hur allvarligt samhället ser på olika brott. Därför är det om systemet ska fungera lika väsentligt att den dömande makten har respekt för lagstiftaren och lag-

stiftarens intentioner. Annars hänger nämligen inte systemet ihop. Det är riksdagen som fattar beslut om vilka lagar som gäller, och domstolarna ska se till att dessa lagar upprätthålls. Vi kan diskutera straffskärpning och strafflindring hur mycket som helst i denna församling om vi inte samtidigt får ett genomslag i praktiken.

Vi behåller dock reformagendan: Vi ska laga det som är trasigt och låta bli det som är helt. Vi kommer att fortsätta att jobba vidare, som Johan Pehrson nämnde. Vi tittar nu på förslag som ska se till att den skärpta synen när det gäller allvarliga våldsbrott faktiskt får effekt. Det gäller brott som grov misshandel, grova rån, grov utpressning och andra allvarliga våldsbrott. Det gäller att hålla tempot uppe och inte låta sig nedslås, även om man är politiker.

Detta betänkande är inget lagstiftningsbetänkande i sig, utan det är ett så kallat motionsbetänkande. Det är ett antal motioner som har lämnats in under den allmänna motionsperioden. Som har sagts är det många som är engagerade i detta, och tittar man på det ser man att väldigt många moderata ledamöter är intresserade av dessa frågor. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är lite mer passiva.

Socialdemokraterna kan man se med lite större intresse på. Vi kan konstatera att de i första hand hämtar inspiration från Alliansen. De föreslår ofta samma saker som vi redan har sagt att vi ska göra, följer gärna de utredningar som är tillsatta och skyndar sig att lägga fram samma förslag innan utredningen är klar, för att på det sättet framstå som något uppfinningsrika. I sig är detta inget problem, för det innebär att Socialdemokraterna hela tiden anpassar sig till Alliansens politik på rättsområdet. Det är i grund och botten positivt. Mycket av det flum som tidigare kännetecknat politiken har släppts i och med att Socialdemokraterna alltmer talar om straffskärpningar. Alliansen har haft betydelse och påverkat det politiska klimatet.

Sverigedemokraterna har efter en ganska trevande start med väldigt få motioner blivit mer aktiva och skrivit fler saker. Ibland har man kanske kopierat det som har skrivits från andra partier. Det som är tråkigt med Sverigedemokraterna är dock att man huvudsakligen fokuserar på förslag som har sin udd riktad mot nya svenskar. Det är klart att vi ska bekämpa alla typer av brott, men det som är tråkigt med Sverigedemokraterna är att man verkar mindre intresserade av annan brottslighet än den som begås av dem som nyligen kommit till landet. En mer nyanserad syn skulle vara bra om man vill ha betydelse för hur vi bekämpar brott på det hela taget.

Ett par områden har tagits upp; Johan Pehrson har nämnt en del av dem. Tittar vi på reservationerna kan vi se att det gäller bland annat hederrelaterade brott. Det konstateras att frågan redan utreds.

När det gäller olaga hot, vilket är viktigt att ta upp, kommer också detta att ses över i samband med att vi jobbar vidare med den grova organiserade brottsligheten.

När det gäller penningtvätt kommer en proposition före propositionsstopp nästa år, alltså 2014. Det ligger inom verksamhetsplanen.

När det gäller förverkande av fordon pågår arbetet.

Om eftersupning står det i betänkandet, Lena Olsson, när utredningen kommer att lämnas. Det är den 30 april. Jag har kontrollerat datumet, och det kommer att hållas.

I det stora hela, herr talman, kan vi alltså konstatera att denna politiska församling är tämligen överens om vad som ska göras – även om det finns lite fler reservationer än vad som speglar verkligheten.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

I detta anförande instämde Pia Hallström och Patrick Reslow (båda M).

Anf. 10 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Även om det egentligen inte handlar om den straffrättsliga debatten utan snarare om den kriminalvårdsrättsliga debatt vi ska ha efter denna måste jag börja med det Kerstin Haglö höjde rösten om, nämligen statistik över återfall i brott.

Det är inte så jättesvårt att söka på Brås hemsida. Under debatten här plockade jag fram den läsplatta vi har fått från riksdagen och hittade att Brå presenterade statistik i maj 2012. De kom då fram till att två av fem återfall i brott, alltså omkring 41 procent. Detta gällde återfall i brott under 2003–2009. Det presenterades alltså i maj förra året. I maj i år kommer nästa presentation från Brå. De jobbar alltså på.

Man kan också utan större problem läsa att Brå har förbättrat sin statistik. Från och med 2012 publicerar man en ny statistik över återfall i brott. Statistiken har genom olika åtgärder förbättrats när det gäller tillförlitlighet, kvalitet och aktualitet.

Innan man höjer rösten kan man åtminstone leta lite själv. Tycker man att det är svårt att söka på nätet kan man plocka fram en tryckt version. Vi fick häromdagen, och jag antar att Kerstin Haglö också fått det, från Kriminalvården budgetunderlag för 2014. Här finns det preliminära siffror. Där säger Kriminalvården att preliminära återfallsstudier visar att andelen klienter som efter frigivning från anstalt återtas till anstalt inom ett till tre år har minskat markant under 2000-talet från 45 till 36 procent. Statistik finns, det gäller bara att man försöker leta lite.

Herr talman! Det finns knappast något politiskt område som är så diskuterat som straffrätten. Man kan slå upp en dagstidning vilken dag som helst och läsa om vilka brott som har begåtts och vilka påföljder som har dömts ut.

Vi politiker och våra partier är duktiga på att tycka, tänka och lägga fram förslag på det här området. I dag hanterar vi nästan 130 motionsyrkanden.

Frågan man borde ställa sig är: Vad vill vi uppnå med straffrätten? Ett givet svar är att den som begår ett brott ska få en påföljd, ett straff, som står i proportion till det brott som har begåtts. Det ska *inte* sammanblandas med att påföljden ska ses som en vedergällning, som en hämnd, för det som brottsoffret har utsatts för. Jag tycker att det är viktigt att poängtera det, eftersom det resonemanget är ofta återkommande i en del av den politiska debatten om straffrätten. Visst var den formen av straffteori vanlig för rätt många årtionden sedan. Nuförtiden är det mycket ovanligt i demokratier att man resonerar på det sättet. Det finns samhällen där man anser att straffet är till för att återupprätta brottsoffrets förlorade anseende eller människovärde, ett slags hämnd. De samhällena brukar vi

kalla för hederskulturer. Vi i Sverige ska inte ha en straffrätt som bygger på hämndbegär.

Herr talman! Vad vill vi då uppnå med straffrätten? Svaret är delat. Givetvis finns det ett allmänpreventivt syfte. Alla ska känna en viss rädsla för påföljden och därför inte begå brott. Samtidigt kan man i det sammanhanget säga att det som vi kan kalla för det socialpreventiva i många fall är minst lika avskräckande som en eventuell påföljd, det vill säga att rädslan för omgivningens fördömande är ofta minst lika stark som rädslan för en påföljd enligt straffrätten.

Vidare finns det ett visst individualpreventivt syfte, till exempel att den som tidigare har begått brott avstår från att begå nya brott eftersom påföljden är så kännbar. Men de flesta som jobbar med dessa frågor är överens om att den effekten är ganska liten.

En betydligt viktigare del, som också är en del av preventionen på individnivå, är att påföljderna ska ha ett sådant innehåll att den som har begått brott får en positiv förändring i sitt liv och därför väljer att leva laglydigt framöver, med andra ord påföljder som är anpassade för att hjälpa den som har begått brott att inte göra det igen. Vård, rehabilitering och behandlingsprogram inom kriminalvården är självklart viktiga. Att bli fri från sitt missbruk är ofta avgörande för att man ska kunna lämna kriminaliteten, liksom att få en relevant utbildning som öppnar arbetsmarknaden och möjligheter för att leva på ett annat sätt när man lämnar kriminalvården.

Även den som har begått mindre allvarliga brott där anstaltsvistelse, alltså kriminalvård, inte är aktuell, måste få tillgång till lämpade behandlingsprogram och missbruksvård. Detta är oerhört kostnadseffektiva åtgärder. Det som är dyrt är när brott begås om och om igen. Pengar är inte det viktiga i sammanhanget, det viktiga är att långsiktigt minska brottsligheten och därmed öka tryggheten i samhället.

Viktigt är också, herr talman, att vi har proportionella påföljder. För de grövsta brotten finns inget annat än fängelsestraff som är tillräckligt ingripande. Det ska utdömas i ett antal månader eller år efter hur allvarligt brottet är, men med hänsyn till om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter i fallet.

Därutöver måste det vara tydligt att den som har fått samhällets hjälp genom behandlingsprogram, missbruksvård och så vidare men ändå fortsätter att begå brott ska få en betydligt mer kännbar påföljd. Den hjälpande handen från samhällets sida ska finnas där, men den som inte är beredd att ta den hjälpande handen ska få en ytterligare påföljd. Man ska visa tydligt att brottsligheten inte accepteras, och i slutändan blir det ett längre fängelsestraff.

Vad blir då slutsatsen, herr talman? Jo, slutsatsen är att hårdare straff generellt inte är någon hållbar lösning för att långsiktigt minska brottsligheten. Det är innehållet i påföljden som är avgörande för att man ska kunna minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 11 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Många motioner skrivs under allmänna motionstiden och speciellt många på rättsområdet. För mig som sitter i justitieutskottet är det extra intressant att se vilka motioner som läggs under allmänna motionstiden som berör mitt politikområde. Det blir nu under våren ett antal debatter, och de är indelade ämnesvis.

I det här betänkandet behandlas flera viktiga motioner, men det som är viktigt i politiken är att inte slå in öppna dörrar genom att föregå utredningar och politiska processer. Mina allianskolleger har redogjort bra för de reservationer som oppositionen har lämnat. Därför väljer jag, herr talman, att tala lite om bostadsinbrott.

Bostadsinbrott oroar många runt om i vårt land, inte minst dem som bor i enskilt belägna villor. De senaste åren har vi sett en utveckling där det allt oftare är välorganiserade ligor som utför en större del av inbrotten. Dessa brott måste prioriteras, och straffen måste skärpas för att markera mot denna kränkning.

Varje år anmäls nära 30 000 bostadsinbrott i Sverige. Varje inbrott är en fruktansvärd upplevelse för den som drabbas. Det värsta är inte att ens tillhörigheter försvinner. Det värsta är upplevelsen av kränkning, känslan av att någon har varit inne i ens hem utan att fråga om lov, otryggheten. Inte sällan flyttar den som råkar ut för ett inbrott – känslan av intrång är alltför stor – och blir därmed dubbelt drabbad. Enligt Brås nationella trygghetsundersökning är bostadsinbrott det brott som flest människor oroar sig över att råka ut för. Inte minst är oron stor när man reser bort till exempel under julen, sommaren eller, vissa kanske, under sportlovet.

Inbrott är sällan en ”engångsgrej”. Förövarna är i regel återfallsförbrytare. Ändå döms de i allmänhet bara för enstaka brottstillfällen även om det finns bevisning för betydligt fler likartade brott. Denna så kallade mängdrabatt på brottslighet går inte hand i hand med det allmänna rättsmedvetandet. En person som begått ett flertal likartade brott borde därför dömas till maxstraffet eller till ett strängare straff än vad som kan utdömas för varje enskilt brott av samma slag. En statlig utredning har tillsatts för att titta på straffsatser för systematisk brottslighet. Jag hoppas att utredningen presenterar förslag som innebär hårdare straff för den som upprepade gånger kränker andras hem och ägodelar.

Inbrottstjuvar ingår ofta i olika typer av kriminella nätverk. Polisen har på senaste tiden lyckats spränga flera internationella ligor som genomfört stöldturnéer i landet. Samtidigt har vi sett en framväxt av en inhemsk organiserad brottslighet i form av gatugång. Bostadsinbrott är i allmänhet en av flera olika inkomstkällor för dessa kriminella nätverk.

Bekämpningen av den organiserade brottsligheten, både den lokala och den mobila, måste prioriteras om vi ska minska antalet inbrott. I dag är bostadsinbrott en av de brottstyper som har lägst uppklaringsgrad, endast 4 procent. Brottslighetens mobilitet och organiseringsgrad kräver samarbete mellan flera myndigheter om vi ska kunna hejda villainbrotten. Det är uppenbart att polisen behöver samarbeta över geografiska och organisatoriska gränser. På några håll har polisen och socialtjänsten inlett ett samarbete tillsammans med åklagarmyndigheten. Sådana samarbeten bör fortsätta.

Parallellt behöver målen för polisens arbete omformuleras. I dag är det alltför stort fokus på mätbara resultat, vilket lätt gör att man enbart

fokuserar på brott med hög uppklaringsprocent i stället för att prioritera de svåra brotten.

Jag anser att arbetet mot mängdbrott bör vidareutvecklas. Stöld, skadegörelse och andra vanliga brott som drabbar människor i vardagen bör prioriteras. Fler brott måste klaras upp, och handläggningstiderna måste bli kortare.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 12 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! I justitieutskottets betänkande nr 10 föreslår utskottet att riksdagen ska avslå mitt motionsyrkande om vad som avses med barn i brottsbalkens bestämmelse om barnpornografi. Jag finner mig i det men vill ändå använda det här tillfället till att förklara, påverka och bilda opinion så att vi så snart som möjligt ska kunna ha en rimligare lagstiftning.

Med snart 15 års perspektiv kan det som borde ha varit självklart redan från början sägas, nämligen att det måste vara lika tillåtet att skildra fiktiva barn i tecknad form som det är att skildra fiktiva barn i skrift, vilket det alltså inte är enligt den svenska barnpornografilagstiftningen.

Låt oss backa bandet till den 28 januari 2011. Svea hovrätt har fastställt tingsrättens dom mot sericexperten Simon Lundström. Lundström döms även i hovrätten för barnpornografibrott eftersom han i sin dator har lagrat tecknade mangabilder som föreställer barn i sexuella situationer. Det hjälps inte att barnen som skildras är rena fantasiprodukter och att teckningarna har lagrats som ett led i Lundströms yrkesutövning. Riksdagen har beslutat att innehav av teckningar, även sådana utan någon som helst verklighetsbakgrund, ska vara lika straffbart som innehav av foton och filmer med verkliga barnpornografiska motiv.

Med pedofilstämpel i pannan begär Lundström prövningstillstånd i Högsta domstolen. Högsta domstolen bollade över frågan till riksåklagaren för yttrande. Riksåklagaren returnerar med en uppmaning till HD som lyder: Pröva hur bestämmelserna om barnpornografibrott ska tolkas när det gäller tecknade barn!

HD våndas och vill inte säga rent ut att bestämmelserna i detta avseende strider mot grundlagen, för när det gäller tecknade barn finns det inget motiverat undantag från tryck- och yttrandefriheten. Vissa saker komplicerar det hela, bland annat ett rambeslut i EU från 2004, det vill säga flera år efter det att den svenska lagen infördes. Rambeslutet har en rymlig definition av barnpornografi. Definitionen omfattar bland annat ”realistiska bilder på ett fiktivt barn som är inblandat i handling med tydlig sexuell innebörd”.

Faktum är att i Lundströmfallet hade Högsta domstolen ett utmärkt tillfälle att ifrågasätta rådande rättsläge genom att låta EU-domstolen pröva om förbudet mot innehav av tecknade bilder är förenligt med grundläggande fri- och rättigheter som medborgarna är garanterade i Europakonventionen, i den svenska grundlagen och också i EU:s egen rättighetsstadga. Genom att problematisera kring dessa frågor kunde Högsta domstolen ha medverkat till att vrida tiden rätt, men det gjorde man inte.

Efter ett snårigt proportionalitetsresonemang, där de höga juristerna väger in den japanska mangatraditionen och amatörmässigt funderar över bildernas konstnärliga kvalitet, landar HD i att just i det här fallet, just när det gäller Simon Lundström, ska den grundlagsskyddade yttrandefriheten väga tyngre än de skyddsmotiv för barn som var anledningen till att lagstiftningen infördes på 90-talet.

Motivet som åberopades då, för snart 15 år sedan, var alltså att avbildningar av barn i sexuella situationer, även tecknade barn, är en kränkning av alla barn, av alla barn i hela världen. Men det resonemanget var förstas nonsens då, och det är lika mycket nonsens i dag. Varför skulle barn i allmänhet känna sig personligen kränkta om de råkar se en sådan teckning?

Är det så illa att moralpaniken och indoktrineringen har gått så långt att riksdagens ledamöter inte vågar lita på sitt sunda förnuft? Eller varför jämför annars riksdagen rena fantasiteckningar av påhittade barnfigurer i sexuella situationer med foton på verkliga barn som utsätts för verkliga sexuella övergrepp?

Det finns bara riksdagen att ställa till svars för denna orimliga svenska lagstiftning som förbjuder konstnärer att visa sina teckningar. Och det avgörande i sammanhanget är alltså att förbudet mot spridning av tecknade barnfigurer stämmer dåligt överens med den grundlagsgaranterade yttrandefriheten.

Herr talman! När nu Högsta domstolen inte rent ut ville underkänna lagstiftningen, och inte heller gav någon vägledning alls för bedömningen av andra fall som liknar men inte är identiska med mangafallet, vilar ett tungt ansvar på riksdagen, på oss lagstiftare, att ändra lagen och lösa den konstnärliga friheten från dessa påtvingande bojor.

Herr talman! Inte minst i tider av politiska omprövningar är det viktigt att stå fast vid försvaret av de medborgerliga rättigheterna. Dit hör yttrandefriheten, och det var skäl nog för mig att bestämma att i dag skulle jag ta plats i talarstolen.

Tack för ordet! Och för tids vinnande: Det behövs inga applåder.
(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg (V).

Anf. 13 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom alla reservationer, men ska göra som andra brukar göra och bara yrka bifall till ett fåtal. Det blir några stycken ändå även om det bara är hälften. Jag yrkar bifall till reservation 1, 7, 9, 17, 18, 19 och 20.

Jag glömde att sätta upp mig på talarlistan, så jag har rätt ont om tid i dag. Det beklagar jag. Jag tänker därför koncentrera mig på en av reservationerna, och det gäller lagstiftningen om hets mot folkgrupp.

Herr talman! Uppfattningen att alla medborgare ska vara lika inför lagen och att ingen ska behöva utså diskriminering på grund av exempelvis etnisk tillhörighet är inte bara en allmänt erkänd princip i Sverige utan något som också är stadgat i 1 kap. 9 § regeringsformen. Jag tänker citera den. Många av er kan det säkert redan, men där står det: "Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom

den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet.”

I realiteten finns det dock ett tydligt exempel på lagstiftning som gör skillnad mellan svenska medborgare på basis av deras etniska tillhörighet. Ett sådant exempel är bestämmelsen om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken. Det framgår i och för sig inte när man läser själva texten. Jag tänker citera igen. Där står: ”Den som i uttalande eller i annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller om brottet är ringa, till böter.”

Men verkligheten är en annan. För några år sedan gjordes en anmälan med anledning av en insändare i tidningen Mitt i Södermalm, som innehöll grovt nedsättande påståenden om svenskar. Då skrev Justitiekanslern, alltså den 5 november 2003, att ”syftet vid tillkomsten av straffstadgandet om hets mot folkgrupp var att tillförsäkra minoritetsgrupper av skilda sammansättningar och bekännare av olika trosuppfattningar ett rättsskydd” och så vidare. Sedan säger han i slutet att innehållet i insändaren inte kan anses utgöra hets mot folkgrupp just för att svenskar inte omfattas av skyddet.

Så sent som den 21 januari i år konstaterade Justitiekanslern samma sak, detta trots att det finns svenskar som faktiskt lever i minoritet i Sverige. Det finns till och med skolor där andelen svenskar kanske kan räknas på ena handens fingrar, och det finns bostadsområden där svenskarna lever i minoritet. Trots det omfattas inte svenskar av det här skyddet. Jag beklagar det.

Jag menar att det strider mot FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. I artikel 7 står nämligen: ”Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.” Jag menar att vår lagstiftning tyvärr inte lever upp till det. Vår lagstiftning är diskriminerande. I min värld har alla grupper, så långt det är möjligt, exakt samma möjligheter, samma rättigheter och samma skyldigheter. I min värld är det lika illa att diskriminera en svensk som att diskriminera någon med invandrarbakgrund. Därför är det beklagligt att lagstiftningen ser ut som den gör. Jag tycker att det är en självklarhet att alla människor i det här landet ska vara lika inför lagen. Det borde vara en självklarhet för alla partier i denna församling, och jag beklagar att övriga partier inte delar den uppfattningen.

Jag beklagar också att jag inte har mer talartid för jag har så mycket intressanta saker att säga, men jag får väl återkomma i nästa ärendebatt.

Anf. 14 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på Richard Jomshof. Han talade om hur många som var svenskar på en skola eller i en klass, att det kanske var en handfull i en hel skola. Därför skulle jag vilja fråga Richard Jomshof vilka han då tycker är svenskar. Är alla barn som är svenska medborgare svenskar? Det vore intressant att höra. För mig är såklart alla som är

svenska medborgare svenskar. Det är möjligt att Richard Jomshof inte håller med om det.

När det gäller den lagstiftning som Richard Jomshof lyfter upp kan man i betänkandet läsa att det i förarbetena till lagen finns exempel på detta, att om någon angriper någon eller några just för att de är svenskar kan lagen användas. I de fall som Justitiekanslern har prövat har det väl inte varit fallet, men lagen kan användas på det sättet som Richard Jomshof efterfrågar.

Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Herr talman! Det är helt rätt. Jag läste det i går och hade en diskussion om just det som står i förarbetena. Problemet är att jag inte har hittat något exempel på att lagen använts på det viset. Det är därför jag och vi menar att vi måste se över detta för att verkligen försäkra oss om att lagen ger ett likartat skydd för alla medborgare i det här landet. Det är precis det jag säger. Så är det inte i dag. Man kan skratta hur mycket man vill åt detta, men det finns flera exempel på hur svenskar blivit misshandlade, utsatta, enkom för att de är svenskar och därmed inte åtnjuter det skydd som den med invandrabakgrund åtnjuter. Jag tycker att det är beklagligt, för så är det, och det har som sagt Justitiekanslern konstaterat. Det finns fler exempel på det. Jag beklagar att det är så.

Vad gäller huruvida någon är svensk eller inte kan man såklart diskutera det. Jag menar att det finns många människor i det här landet som är medborgare men som inte är svenskar. Jag har träffat jättemånga medborgare med invandrabakgrund som till mig sagt att de inte är svenskar, så det är inte speciellt konstigt. Jag menar att det kanske krävs mer än att bara sätta foten i ett annat land, även om man skulle få medborgarskap, för att kunna säga att man är svensk eller någonting annat.

Målet med vår politik är att de som får stanna i landet ska bli svenskar. Vi företräder en assimileringspolitik, vilket man gjorde i det här landet fram till mitten av 70-talet. Målet är att de som kommer hit och får stanna i vårt land ska bli svenskar, men det finns jättemånga människor där ute som inte vill vara svenskar. De ser sig inte som svenskar. De struntar fullständigt i samhället. Jag har träffat äldre människor, men framför allt många unga killar, ofta unga killar, som är födda i landet, har invandrade föräldrar och absolut inte ser sig som svenskar. Sådan är verkligheten i dag.

Anf. 16 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Jag kom nästan av mig, så chockad blev jag av det som sades.

Det är klart att det finns många som lever i Sverige, är svenska medborgare men har exempelvis finska rötter. De har kommit hit men ser sig fortfarande som finländare. De är ändå svenskar; de bor i Sverige och är svenska medborgare. Med det resonemang som Richard Jomshof här för skulle alltså hets mot folkgrupp mot svenskar inte kunna ske mot alla dem som är svenska medborgare, utan hets mot folkgrupp mot svenskar skulle bara kunna ske om den som är utsatt ser ut så som Richard Jomshof tänker sig att svenskar ser ut. I annat fall skulle de inte kunna omfattas, alltså om de säger att de inte är svenskar, kanske talar ett annat språk eller har en annan religion.

Det är inte det samhället jag vill ha. Tvärtom ska lagstiftningen omfatta alla oavsett vilken religion du har, oavsett hur du ser ut, oavsett etnicitet, oavsett varifrån du kommer och oavsett vad du själv kallar dig. Då kan man inte göra den typen av begränsningar i lagstiftningen, det vill säga vem som är svensk och vem som inte är svensk. Men det är tydligen det som Richard Jomshof efterfrågar. Det kommer vi inte att uppfylla, det lovar jag.

Anf. 17 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Herr talman! Det här blir faktiskt lite löjeväckande. Själva lagstiftningen rörande hets mot folkgrupp är exkluderande. I lagstiftningen räknas ett antal grupper upp som ska ha ett särskilt skydd. I och med att du räknar upp ett antal grupper finns det en massa grupper som därmed exkluderas, de som inte räknas upp.

Jag skulle helst vilja se att lagstiftningen togs bort helt och hållet just för att vi ska kunna försäkra oss om att den som bor i Sverige och är medborgare i landet – oavsett bakgrund, oavsett om man ser sig som svensk eller inte – ska ha precis samma skydd, samma möjligheter, samma rättigheter, samma skyldigheter. Det gäller alla medborgare. Det har inte med hudfärg att göra. Det har inte med huruvida du ser dig som svensk eller inte att göra. Om du är medborgare ska du omfattas av exakt samma skydd. Den lagstiftning som Johan stöder är exkluderande. Den räknar upp ett antal grupper. Det innebär att det finns andra grupper. Det har tillförts grupper efter hand. Varför det? Jo, för att man insett att den här lagstiftningen inte gäller just den eller den gruppen. Den är exkluderande till sin natur, och det är problemet.

I och med att du stöder lagstiftningen, Johan, innebär det att du tyvärr inte ställer upp på principen att alla människor ska ha exakt samma rättskydd i det här landet. Så är det. De har inte det. Det finns exempel på unga svenska killar som har blivit misshandlade av förövare med invandrarbakgrund enbart för att de är svenskar. Men inte har de som misshandlat dem tilldömts ett hårdare straff för det. Däremot finns det exempel på motsatsen. Det kan jag inte acceptera. Den som misshandlar ska dömas till ett straff. Det gäller oavsett vem som misshandlar. Så enkelt är det. Som lagstiftningen nu ser ut är den inte bra. Den är exkluderande, och det kan jag inte acceptera.

Anf. 18 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Det är intressant hur debatten kan gå från år till år i den här kammaren. Allt fler partiföreträdare talar nu om hårdare straff, partiföreträdare som i denna talarstol och i replikskiftena varit emot hårdare straff. Nu har till och med regeringen erkänt att de hårda straffen som man var så stolt över när de infördes 2010 inte gett någon effekt. Det är inte alls förvånande. Det har jag stått och sagt i den här talarstolen i ungefär två och ett halvt år. Jag har väckt otaliga motioner och deltagit i många debatter gällande just detta. I varenda debatt har jag fått höra att straffen är bra. Jag hade en debatt med Beatrice Ask i höstas – straffen är bra, allting är jättebra.

Men nu börjar SD ligga på 10–15 procent i opinionsundersökningarna. Analysen av väljarströmmarna visar att de går bland annat från Moderaterna till SD. När man frågar de moderata väljarna varför de går till SD säger de att den viktigaste frågan för dem är kriminalpolitiken. Då börjar det helt plötsligt hända saker, vilket är bra. Det är såklart positivt att fler och fler personer får denna insikt.

Jag ska ta några exempel på vad som hänt här i kammaren innan.

När jag väckte en motion om att slopa tvåtredjedelsfrigivningen, den så kallade villkorliga frigivningen, gick Ewa Thalén Finné upp och sade att det var ett jättedåligt förslag som inte kunde accepteras. Oj, vad hemska vi var! Sedan går Beatrice Ask ut och säger: Det ska vi göra! Och då är det helt plötsligt bra.

För något år sedan eller två hade jag ett replikskifte med Roger Haddad där han var väldigt tydlig med att Folkpartiet inte ville ha skärpta straff. Men häromdagen gick Folkpartiet ut och sade att de vill ha skärpta straff för våldsbrott – vilket var just det vi pratade om.

Caroline Szyber gick nyligen upp och pratade om att mängdrabatten ska bort, visserligen kanske bara för inbrott. Men det är ett steg i rätt riktning.

Någon annan hade jag en debatt med om ungdomsrabatt. I min motion skrev jag att den ungdomsrabatt som gäller mellan 18 och 21 år bör tas bort. Alla partier var emot det. Sedan går Beatrice Ask ut och säger: Nu ska rabatten mellan 18 och 21 år tas bort.

Mönstret upprepar sig hela tiden. Vi säger en sak, och alla andra säger emot. Sedan går till slut Beatrice Ask ut och säger: Vi ska göra det ändå.

Väljare går till SD. Det har vi sett. Vi ligger nu på 10–15 procent i opinionsundersökningarna. Det är klart att andra partier börjar anpassa sig, vilket som sagt är väldigt bra.

Vad händer då när man skickar upp dessa testballonger? Det är inte ens så att man kommer med konkreta förslag. Nej, det handlar om arbetsgrupper internt i partiet. Det påminner mig om när Folkpartiet 2002 pratade om ett språktest som de aldrig ville genomföra, aldrig genomförde och aldrig gjorde någonting för att genomföra. Ett annat exempel är Moderaterna 2009, när Billström gick ut i en debattartikel och – hör och häpna – skrev att man ska ta tillbaka medborgarskapet från kriminella invandrare. Men det blev ingenting av det heller. Dessa testballonger brukar skickas upp något år före valet, som 2002, 2009 och nu 2013. Men jag vill påpeka att de oftast brukar spricka väldigt snart efter valet, när debatten lagt sig och väljarna har fått tron på att de andra partierna de facto vill göra någonting.

Jag har stått i den här kammaren hur många gånger som helst och läst upp vad som hela tiden händer i Sveriges domstolar med de extremt låga straff vi har. Alla vet min förkärlek för det. Man kan skjuta sin flickvän på 15 centimeters avstånd i pannan och få ett år och nio månader. Om man nästan slår ihjäl en sjukpensionär i Kortedala kan man få 130 timmars samhällstjänst. Det är dessa straff som ni har suttit och försvarat i två och ett halvt år, och det är dessa straff som ni låtsas vilja göra någonting åt nu, ett år före valet. Men vi vet alla att det där bara är tomt prat. Jag var tvungen att gå upp och säga det.

Jag yrkar bifall till reservation 18, som ligger lite i linje med vad jag stått här och sagt.

Anf. 19 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag ska hälsa Kent Ekeroth välkommen tillbaka till justitieområdet. Ni har bytt personal tidigare, men nu kanske ni kommer att delta i debatterna båda två.

Jag har en liten fundering om hur Kent Ekeroth resonerar. Du har till exempel funnits med i referensgruppen för Påföljdsutredningen och suttit och lyssnat på den diskussion som bland annat Johan Linander och jag fört om de saker som du själv nämner. Det sades inte så mycket från SD då, men ni kanske lyssnar. Det är så här politiskt arbete går till. Vi tittar, vi genomför, vi utreder och vi utvärderar. Sedan lägger vi fram genomarbetade förslag. Vi skjuter inte från höften.

Du kan själv konstatera att den här regeringen har fattat beslut om straffskärpningar. Men som jag och andra har nämnt tidigare i dag ser vi problem med tillämpningen i domstolen. Vad är det egentligen du vill göra med domstolen? Vad innebär det du sade? Vill du gå direkt in och bestämma hur domstolen ska döma? Vilken var innebörden?

Anf. 20 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Det är roligt att vara tillbaka i kriminalpolitiken, även om jag aldrig har slutat arbeta med den. Det finns mycket att göra. Jag har skrivit många debattartiklar och så vidare. Det är alltid roligt att diskutera kriminalpolitik.

Vad vill vi göra? Vi väckte 68 motioner i höstas, tror jag, om vad vi vill göra. Det har framkommit att praxis till exempel i misshandelsfall innebär att man i 90 procent av fallen dömer i den nedersta fjärdedelen av straffskalan. Vi har väckt en del motioner för att minska utrymmet för domstolarna att alltid lägga sig lägst, till exempel genom tredje-gångengillt-principen, det vill säga att man ska få maxstraff om man begår tre brott i samma kategori inom en viss tidsrymd.

Vi har väckt en motion om riktiga livstidsstraff för vissa brott. Man åker in på livstid, sitter där och kommer helt enkelt aldrig ut igen. Vi har lagt fram förslag om att förändra mängdrabatten. Dels handlar det om ackumulationsprincipen, dels om att utöka tilläggsstraffskalan. Vi har en mängd förslag. Vi vill höja miniminivåerna för vissa straff, så att domstolarna får mindre utrymme att utdöma de löjeväckande låga straffen.

Vi har givetvis lagt fram förslag om att ta bort rabatten för dem mellan 18 och 21 år, vilket ni var emot och nu helt plötsligt är för. Vi har också lagt fram ett förslag om att 15–18-åringar ska kunna dömas som vuxna vid speciella fall. Och så vidare.

Vi har lagt fram en hel rad förslag på att höja miniminivåerna och skärpa straffen för att styra domstolarna till att utdöma straff som helt enkelt är moraliskt riktiga. Jag tror att du vet om det. Jag vet inte riktigt varför du ställer frågan. Du har ändå suttit i justitieutskottet under samma tid som jag under de senaste två och ett halvt åren ungefär.

Anf. 21 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Vad gäller straffrabatterna vill jag repetera att Kent Ekeroth har haft möjlighet att under ett tidigt skede följa de diskussioner

som förts under utredningsarbetet. Jag vet att du har lyssnat på oss. Eller hur?

Min fråga var vad du menade när det gällde domstolarna. Tycker du att riksdagen ska ha större makt att gå in direkt i domstolens förhandlingar och vara med i avgörandena av domarna? Var det detta du menade? Det är viktigt att få klarlagt i så fall.

Jag har en fråga till. Din partikamrat sade tidigare att han helst inte skulle vilja ha kvar lagstiftningen om hets mot folkgrupp därför att alla ska behandlas lika. Samtidigt har ni en motion om våld mot kulturarbetare. Tydligen ska våld mot kulturarbetare ske på ett annat sätt än mot andra arbetare. Gör man inte skillnad på folk i det fallet? Eller är det så att er politik kanske inte är så genomarbetad?

Anf. 22 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Ärligt talat förstår jag inte riktigt Hammarberghs frågor när han pratar om domar i domstolarna. Jag använde precis två minuter till att gå igenom de motioner som Hammarbergh säkert har sett under årens lopp och berätta vad vi vill göra. Vi vill använda lagstiftningen till att styra domstolarna. Lagstiftningen är till för att styra domstolarna.

Vi har lagt fram förslag som är mycket bättre och mer långtgående än de så kallade straffskärpningar som Moderaterna var så stolta över. Det visade sig att ingenting hände, vilket vem som helst kunde ha fattat för länge sedan och vilket vi gjorde. Det var därför vi lade fram alla de här förslagen före det moderata nyuppvaknande som uppenbarligen har skett under de senaste veckorna. Det var ingen nyhet att det här inte skulle påverka speciellt mycket. Annars skulle vi inte ha lagt fram alla de förslag som vi lagt fram. Det gjorde vi därför att det inte var så svårt att se den utvecklingen för lång tid sedan.

Lagstiftningen om hets mot folkgrupp skulle jag precis som Richard vilja ta bort. I själva lagstiftningen står det att det beror på ras, etnicitet, religion och allt vad det nu är. Redan där säger lagstiftningen att man kan peka ut vissa grupper. Om någon uttrycker ringaktning eller hotar någon på grund av ras eller etnicitet måste uppenbarligen domstolen kunna definiera ras och etnicitet. Hur ska de annars kunna tillämpa den lag som ni står här och försvarar? Det går inte.

Linander var uppe innan och ifrågasatte hur man definierar detta. Men eftersom det står i lagen har ni valt att man ska definiera det. Det är ni som har bestämt det. Det är ni som har sagt till domstolarna att de ska avgöra när någon är utsatt på grund av sin ras, etnicitet, kultur, religion eller vad det nu kan vara. Det var ni som införde den lagstiftningen. Det är ni som har sagt till domstolarna att definiera vilken ras eller etnicitet någon tillhör. Om det inte finns några sådana, som Linander var inne på, hur ska man då kunna använda lagstiftningen över huvud taget? Det är en helt ologisk lagstiftning från första början, speciellt med tanke på vad ni står här och säger i talarstolen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

3 § Kriminalvårdsfrågor

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU12
Kriminalvårdsfrågor.

Anf. 23 CHRISTER ADELSBO (S):

Herr talman! Kriminalvården är en av rättsväsendets absolut viktigaste verksamheter. Det är samtidigt en av de allra svåraste, för när alla andra samhällsinsatser har misslyckats kommer man till Kriminalvården.

Det är Kriminalvården som ska verkställa utdömda påföljder och sedan göra allt den kan för att de dömda efteråt ska vara bättre rustade att leva ett liv utan kriminalitet.

Att bara låsa in människor utan rehabilitering tror jag inte att det är många som förespråkar. Det är bra varken för samhället eller för den enskilde eftersom alla intagna ska ut i samhället någon gång igen.

Därför är det viktigt att Kriminalvården har resurser och möjligheter att satsa på de dömda så att de är så rustade som möjligt att leva ett liv utan kriminalitet efter sin tid i Kriminalvården.

Herr talman! När vi ökade antalet poliser till för närvarande ca 20 000 trodde vi väl alla att detta skulle få konsekvenser även för Kriminalvården. Fler poliser borde normalt innebära fler uppklarade brott, fler fällda och större tryck på våra häkten och fängelser.

Nu vet vi alla att det inte har blivit så. År 2012 levererade polisen färre förundersökningar än man gjort tidigare. Situationen inom kriminalvården är i dag lite speciell. I stället för ett beräknat tryck och behov av minst 1 000 nya platser till i år, vilket var rättsväsendets bedömning så sent som 2011, hade vi 2012 det lägsta antalet personer i fängelse sedan 2001, närmare bestämt 4 852 personer.

Kriminalvården har själv svårt att förklara den minskning som vi nu kan se. Vi hoppas såklart att det beror på en minskad brottlighet, men det är nog inte hela förklaringen.

Vissa menar att det beror på att rättsväsendet oftare ger åtalsunderlåtelse eller dömer till böter. Andra menar att Högsta domstolen har ändrat praxis för narkotikabrott och att strafftiden därför har minskat.

En undersökning från Brå visar också att straffskärpningen för våldsbrott inte har lett till att domstolarna dömer ut längre straff, vilket man trodde skulle ske.

Detta sammantaget innebär att det akuta tryck vi hade för ett par år sedan på fler platser inom Kriminalvården har minskat, och vi har i stället ett överskott på flera håll. Den beräknade genomsnittliga beläggningen 2013 är 84 procent på såväl häkte som anstalt, vilket är historiskt lågt.

Nu är det så att även om det totalt sett finns ett överskott på platser finns det problem. Exempelvis har projektet Ersättningsanstalt Skåne lagts på is.

Här handlar det om ersättning av ett antal äldre anstalter som är från 1800-talet och början av 1900-talet. Dessa gamla lokaler måste kanske avvecklas eller totalrenoveras även utan ersättningsplatser. Detta skulle kunna innebära en platsbrist i södra Sverige.

Sedan är det viktigt att man inte förivrar sig och börjar stänga och lägga ned fångelser innan man har en långsiktig och klar bild över situationen. Nu gäller det att använda den goda platssituationen till att åtgärda det omfattande och sedan lång tid eftersatta behovet av renovering och underhåll av just gamla och slitna lokaler.

Herr talman! Vi har åtta reservationer i detta betänkande. Vi står självklart bakom samtliga, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 5. Jag tänker trots allt ta upp lite om några av våra reservationer.

Först har vi särskilda handlingsplaner vid återfall i brott. Tyvärr är återfallsmängden förhållandevis stor. Arbetet för att förhindra återfall kan därför inte sägas vara fullgott. Vi har därför den uppfattningen att Kriminalvården bör ta fram särskilda handlingsplaner för de personer som döms för återfall i likartad brottslighet.

Ett av de största problemen för intagna inom Kriminalvården är den utbredda sysslolösheten. Det är hög tid att vi försöker komma till rätta med denna problematik.

Regeringen bör i regleringsbrevet till Kriminalvården eller på annat sätt ge myndigheten i uppdrag att ta fram en nationell strategi som innebär att alla personer som har möjlighet att delta i någon form av relevant sysselsättning ska ges möjligheter till det.

Sedan har vi frågan om häktesrestriktioner för barn. Europarådets tortyrkommitté har kritiserat Sverige för det sätt som barn hålls häktade på. Drygt 80 procent av 15–17-åringar i häkte är belagda med restriktioner.

Även om det ibland kan finnas skäl till restriktioner mot unga som häktas måste det vägas mot de negativa konsekvenser det kan bli för dessa barn. Vi menar att regeringen måste låta utreda hur skadeverkningar som sker via restriktioner kan begränsas och anpassa såväl lagstiftning som häkten efter detta.

Vi lyfter också upp frågan om användning av straffregisterutdrag. Inom allt fler sektorer krävs i dag att arbetssökande ska visa upp straffregisterutdrag. Detta sker i syfte att öka tryggheten inom bland annat vård, skola och omsorg. Men det innebär också ett nervärderande och utpekande av den som redan har avtjänat sitt straff.

Denna utveckling är bekymmersam. Effekterna av det ökande användandet av olika registerutdrag för dem som avtjänat sitt straff och deras möjligheter att rehabiliteras bör enligt vår uppfattning utvärderas.

Herr talman! Sedan måste jag också lyfta upp frågan om utslussningsavtal. Det är en mycket viktig fråga. I många fall kan det vara helt avgörande för en lyckad övergång från anstalt till frihet. Förberedelserna för den intagnes frigivning ska vara särskilt inriktade på konkreta åtgärder för att underlätta denna övergång.

Det är viktigt att kommuner har en god beredskap för att kunna erbjuda bostad och utbildning samt stöd och den vård som kan behövas efter frigivandet. För att underlätta kommunernas möjlighet till detta menar vi att det bör utredas hur alla de resurser som finns inom missbruksvård, socialtjänst, arbetsförmedling etcetera kan samordnas på ett bättre sätt.

Sedan bör man införa utslussningsavtal, detta för att kunna ge varje individ ett så bra stöd som möjligt i samband med frigivningen. Stödet ska vara individuellt, och insatserna ska vara riktade mot exempelvis fortsatt missbruksvård, arbetspraktik, utbildning och boende. Insatserna ska vara dokumenterade i en handlingsplan som skrivits under av den enskilde, Kriminalvården och kommunen.

Regeringen bör initiera samverkan mellan exempelvis Arbetsförmedlingen och Kriminalvården. Det är också angeläget att Kriminalvården samverkar med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, för att förbättra samverkan kring de intagna i kriminalvården.

Avslutningsvis vill jag betona vikten av att samhället satsar mer på förebyggande arbete så att de som har avtjänat sitt fängelsestraff inte återfaller i kriminalitet. Det är viktigt att övergången mellan anstalten, frigivningen och häktet förbättras och utvecklas.

Jag är övertygad om att införande av utslussningsavtal är en åtgärd som skulle vara till stor hjälp i detta arbete.

Anf. 24 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande 12 *Kriminalvårdsfrågor*. Det är ett betänkande som behandlar drygt 50 motionsyrkanden om kriminalvård.

Jag står givetvis bakom samtliga Miljöpartiets reservationer. Här i kammaren yrkar jag bifall till reservationerna 1, 2 och 6, trots att det finns mycket att säga om de andra reservationerna. Christer Adelsbo har här motiverat en hel del av dem som vi har gemensamt. Jag kommer att här att fokusera på de tre reservationerna.

Inför årets allmänna motionstid skrev vi i Miljöpartiet en ganska omfattande kommittémotion om kriminalvård. Vi menar att det finns ganska mycket som talar för att det går att göra betydligt mer än vad som görs i dag när det gäller att förebygga återfall i brott och få tidigare brottslingar att börja ett liv i samhället i stället för utanför.

När man ser på vilka grupper av personer som i dag finns i fängelse vet vi att det finns en tydlig överrepresentation av personer som missbrukar eller har adhd eller andra neuropsykiatriska diagnoser. Det finns också en överrepresentation av personer med läs- och skrivsvårigheter och en del psykiska problem. En stor andel är också själva brottsoffer. De har ekonomiska problem och trassel med jobb, boende och familj.

Alla dessa siffror blir alldeles särskilt tydliga när man tittar på återfallsförbrytare och dem som återfaller i brott väldigt många gånger, de så kallade livstidskriminella.

För några veckor sedan var halva justitieutskottet i Kanada för att titta på deras kriminalvård. Det var mycket där som var svårt att ta till sig: de trånga cellerna, som dessutom kunde vara dubbel- eller trippelbelagda, och det faktum att barn från tolv års ålder kan hamna i särskilda ungdomsfängelser.

Men en sak som jag tror att vi som var med i delegationen var eniga om och grundligt imponerade av var den gedigna utredning som varje dömd person gick igenom efter det att personen blivit dömd men innan den dömde fått sin påföljd. Där gick man igenom allting i detalj från fysisk och psykisk hälsa, bakgrund vad gäller utbildning och jobb till familjesituation och boende med mera för att hitta de nycklar som skulle

kunna vara det som skulle kunna få den dömda tillbaka till ett liv i samhället. Det handlade både om att kunna hitta motivation till att bryta sin kriminalitet och starta ett program och, förstås, om att hitta ett relevant program, en relevant utbildning eller en jobsatsning som skulle kunna vara vägen ut ur det kriminella livet.

Utredningen pågick ganska länge, oftast i över en vecka, och det blev uppenbart hur nyckeln till en god rehabilitering låg i en grundlig plan och just i denna utredning som kunde motivera den dömda till att fullfölja planen. Det var uppenbart att det var just för de tyngre kriminella, som genom att de hade ett längre straff också kunde genomföra ett längre program, som man lyckades förhindra återfall i brott. Jag tror också att det var detta vi var särskilt imponerade av.

Mot denna bakgrund känns det särskilt angeläget att yrka bifall till reservation 1 och 2, som just handlar om att få till stånd bättre handlingsplaner och en kontaktperson.

Vi har en hel del verksamma program inom svensk kriminalvård i dag. I vårt betänkande redovisas att det finns ca 5 800 program som genomfördes på anstalt och 3 700 i frivård bara under förra året. Redan genom att få in en enda återfallsförbrytare i ett program kan man minska risken för återfall avsevärt. Ett exempel är användningen av tolvstegsbehandlingen, som beräknas minska återfallsrisken med 17 procent. Andra program som visar signifikanta resultat är One-to-One och Våga Välja. Men det behövs fler verksamma program, och jag hoppas mycket på de försök som har gjorts på till exempel Södertäljeanstalten med adhd och att den typen av program ska få större spridning.

Droger och missbruk är förklaringen till en stor del av de brott som begås. Ett liv utan droger och missbruk är i de allra flesta fall en grundförutsättning för att bryta med det kriminella livet. Att kunna bryta under fängelsestiden kan därför tyckas vara en självklarhet. Trots det är inte våra fängelser i dag fullständigt drogfria. Vi tycker att det behövs en nolltolerans mot droger och missbruk inne på anstalterna. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 6.

Anf. 25 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till tre reservationer, nämligen reservationerna 8, 9 och 14. Jag tänker kort hålla mig till dessa tre reservationer här i dag.

Enligt Brottsförebyggande rådets uppgifter från 2012 – jag tror att siffrorna nämndes i den förra debatten – återfaller 41 procent av alla dem som döms för brott inom tre år efter lagföringstillfället. Det är ganska aktuella siffror. Jag hittade dem i går; de finns att hitta på internet om man letar. I de flesta fall verkar dessutom återfallen komma inom ett år. Och då ska vi komma ihåg att procentsatsen bygger på de återfallsbrott som kommer till polisens kännedom. Den skulle alltså i teorin kunna vara högre än så.

Statistiken visar att risken för återfall ökar med de lagförda personernas tidigare brottsbelastning. Det är ett mönster som kan observeras över en längre tidsperiod. Med anledning av detta föreslår Sverigedemokraterna att grova våldsbrottslingar och sexualbrottslingar men också narkotikabrottslingar vid frisläppandet förses med elektronisk fotboja. Tanken är att den tid de ska bära bojan ska stå i proportion till hur länge de har

suttit i fängelse. De ska ha full frihet såklart, men fotbojan innebär att samhället har en viss kontroll över individerna under en tid efter frisläpandet. Vi tror att det kommer att sätta större press på dessa individer att sköta sig. Fotbojan ska naturligtvis kunna kombineras med andra metoder för att få dessa människor in i samhället. Men vi tror att fotbojan kan vara en viktig faktor för att se till att de inte återfaller.

Jag går nu över till reservation 9. Jag såg också på nätet i går, Johan Linander, att antalet människor som rymmer har minskat ganska kraftigt de senaste åren. Det är glädjande. Det finns statistik på detta också. 2012 rymde en person från en högsäkerhetsanstalt, och 25 personer avvek från anstalter med säkerhetsklass 3. Det är ganska få om man jämför med hur det var bara några år tillbaka i tiden. Trots att det har minskat menar jag att det finns en viktig sak att ta upp i sammanhanget, nämligen att det i dag inte är brottsligt att rymma. Det tycker jag är ganska konstigt.

Genom att brottslingen tar emot och avtjänar ett straff som står i proportion till det begångna brottet är tanken att han eller hon ska få möjlighet till förlåtelse. Man ska försonas med brottsoffer och med samhälle, och man ska betala sin skuld till samhället. Det finns många sätt att uttrycka det på. Det är såklart viktigt.

Om man då rymmer från sitt fängelsestraff – må vara att det är ganska få som gör det – är det att göra det motsatta. Om man till och med begår brott efter det att man har rymt är det definitivt ett bevis på att man inte har förstått vad det handlar om. Man signalerar att man inte bryr sig. Man signalerar att man inte ställer upp på rättssamhällets grundvalar. Man söker inte botgöring för de brott man har begått. Detta är ett jätteklandervärt beteende, och jag menar att det borde kriminaliseras i lag.

Efter att ha läst på har jag förstått att man kan få sin fängelsevistelse förlängd en kortare tid vid sådana här tillfällen. Men det är att anse som en mycket liten disciplinåtgärd i sammanhanget. Därför menar jag att vi i likhet med våra grannländer helt enkelt bör kriminalisera rymning och avvikelser från permission. När det gäller straffen kan man titta på hur våra grannländer har gjort. Där kan detta ge fängelse i maximalt två till tre år, enligt den information jag har kunnat hitta. Jag tycker att det är fullt rimligt att kriminalisera rymning och se till att de som rymmer får ett straff.

Jag kommer nu till den sista reservationen, nämligen nr 14. Jag skulle vilja säga följande: På grund av Schengensamarbetets uppluckring av vårt gränsskydd har utländska ligor fått en betydligt större chans att härja i vårt land, att komma hit och att begå brott. Det är en uppenbar nackdel. Man kan tycka att Schengensamarbetet är bra, och man kan tycka att det är dåligt. Men utländska ligor finns i större omfattning i Sverige och begår brott.

Svensk kriminalvård ska vara human. Jag tror på det. Jag delar uppfattningen om Kanada; det finns saker som vi upplevde där som känns ungefär som i Sverige, och det finns andra saker där det känns som att det skiljer sig ganska mycket även om länderna har mycket gemensamt. Detta påpekade också många.

Vi ska ha en human svensk kriminalvård; så är det. Men jag menar också att den ska anpassas efter verkligheten. Därför vill jag föreslå att regeringen återkommer med ett förslag om att bygga en ny form av kriminalvårdsanstalt där utländska medborgare kan placeras. Det gäller utländska medborgare som kommer till Sverige och begår brott i väntan på att avvisas eller utvisas eller i väntan på beslut om en sådan åtgärd. Där ska de kunna placeras. Det tycker jag att regeringen bör titta på och återkomma med ett förslag om.

Tanken är också att den här sortens anstalt i och för sig ska vara human, men den ska kunna vara mer spartansk. Man ska ge mat och husrum, men det är i stort sett allt.

Jag ser två fördelar med detta. De blir billigare att bygga, de blir billigare i drift, och vi kan ha fler platser till ett lägre pris. Jag tror också att eftersom standarden blir lägre kommer det att bli mindre attraktivt att sitta inlåst som utländsk medborgare.

Förslagsvis skulle man kunna placera de här förvaringsplatserna eller kriminalvårdsanstalterna i närheten av våra gränspassager – detta för att underlätta hanteringen.

Jag vill också kort nämna att detta inte är något som vi är ensamma om att tycka. Detta är något som är på gång i våra grannländer, både i Norge och i Danmark. I Aftenposten den 17 september 2012 kunde man läsa att man funderar på att införa B-fängsel för utlänningar, och man diskuterar att det ska kunna vara lägre standard på de anstalterna. Till och med i Danmark har socialdemokraterna föreslagit att man skulle kunna bygga den här sortens anstalt.

Jag tycker att det är ett väldigt bra förslag, och jag skulle önska att vi kunde tänka oss att göra samma sak här i Sverige. Ni kanske redan tittar på det, vem vet? Annars får ni hemskt gärna låna vårt förslag. Till skillnad från Kent tycker jag att det i det här fallet vore bra. Jag tycker att det är ett jättebra förslag som ni bör titta på och återkomma. Jag skulle kunna sätta mig i morgon och diskutera detta med vår regering, om ni kan tänka er det. Vi är gärna samarbetspartner i de här frågorna. Bollen ligger hos er.

(forts. 5 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

4 § Frågestund

Anf. 26 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna.

Arbetslösheten

Anf. 27 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Min fråga går till finansminister Anders Borg.

Arbetslösheten är hög i Sverige. Det är ingen nyhet. Det påverkar naturligtvis landets ekonomi, och det påverkar hundratusentals människor som är arbetslösa. Men det påverkar mer än så. Det påverkar familjeförhållanden. Det påverkar hela vårt samhälle. För första gången har vi en vuxengeneration som inte tror att deras barn får det bättre än vad de själva har haft det.

Kommer det att finnas pensionspengar till mig när jag blir gammal? Har jag råd att skaffa barn? Har jag råd att skaffa bostad? Det är vardagstankar hos unga vuxna i dag.

Nu visar nya siffror att Sverige ligger väldigt dåligt till. Det finns en rad länder som har lägre arbetslöshet än vad Sverige har. Det är Finland, Danmark, Norge, Tyskland, Nederländerna med flera. Då måste jag fråga finansministern: Hur kan det komma sig att Sveriges regering inte klarar av det som många andra regeringar i jämförbara länder har klarat av, nämligen att dämpa arbetslösheten?

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt oss konstatera att svensk arbetsmarknad har stått sig väl under krisen. Vi ska inte ge intrycket av att den svenska modellen har fungerat sämre än andra.

Sedan var det så att vi när krisen började låg sämre till än vad många andra länder gjorde. Vi hade haft en arbetslöshet från 2002 till 2006 som steg medan den minskade i många andra länder.

Under den här perioden, när vi har gått igenom den värsta krisen sedan depressionen, har alltså Sverige varit ett av de länder där arbetslösheten har ökat minst. Och vi har faktiskt haft bland den största uppgången i privat sysselsättning efter krisen.

Men det betyder inte att vi inte behöver göra mer. Vi måste föra en politik som ger energi åt ekonomin genom att tillföra efterfrågan. Vi måste föra en aktiv arbetsmarknadspolitik som gör att de som är i arbetslöshet får aktiva åtgärder. Vi måste förstärka arbetslinjen, så att vi fortsätter att bygga breda vägar tillbaka till arbetsmarknaden.

Anf. 29 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Faktum kvarstår. Det är många länder som vi kan jämföra oss med som har lyckats bättre, som har lägre arbetslöshet än vad Sverige har nu.

Runt om i landet sitter i dessa dagar kommunalråd, landstingsråd och regionråd och vrider sig i funderingar. De undrar hur de ska klara inkomster och utgifter för 2014 och framåt. De undrar hur de ska kunna skapa en trygghet hos medborgarna så att de kan säga: Jodå, ambulansen

kommer när det behövs. Jodå, det finns vårdplatser så att det räcker. Det är ingen som ska bli kvarglömd på toaletten.

Bekymren kan inte överlåtas till kommunalråd och landstingsråd eller till de arbetslösa. Regeringen har ett ansvar för detta, och jag förväntar mig att finansministern och regeringen lär av de andra regeringarna, inte minst i våra nordiska länder. Hur bekämpas arbetslösheten? Är finansministern beredd att ta den kursen hos kollegerna runt om i Europa?

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige har alltså klarat krisen bättre även på arbetsmarknaden än de flesta andra länder. Vi har bland de lägsta långtidsarbetslöshetssiffrorna. Vi har ett arbetskraftsdeltagande för både män och kvinnor som är bland de högsta. Vi har ett deltagande i arbetslivet som är bland de längsta. Vi har haft en sammanhållning på arbetsmarknaden som är bland de bästa. Vi har haft en av de starkaste återhämtningarna i privat sysselsättning bland alla industriländerna.

Sedan nämner Berit Högman ett antal länder som alla har egenheten att de hade lägre arbetslöshet redan när den här regeringen tillträdde och som därtill har egenheten att de i allt väsentligt styrs av regeringar som har samma partifärg som den här regeringen har.

Det faktum att Angela Merkel gör ett bra jobb i Tyskland kan knappast vara ett argument för något annat än att man ska ge den här regeringen i Sverige fortsatt förtroende för samma politik.

Sverige har haft en av de minsta uppgångarna i arbetslöshet, en av de bästa sysselsättningsutvecklingarna och en av de starkaste bnp-tillväxterna. Men vi är inte nöjda med det. När andra nu får strama åt, skära ned i välfärd och höja skatter har vi en möjlighet att blicka framåt och stimulera arbetsutbud och förbättra välfärden.

Djurskyddslagstiftningen

Anf. 31 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Det börjar nu bli rätt många år som landsbygdsministern har sagt nej till alla förslag om att förbättra djurens välfärd. Först var det med hänvisning till att djurskyddslagen skulle utredas. Och när den var utredd var det med hänvisning till att den skulle beredas.

Vi är många som nu hoppas på lite verkstad. Vi såg med spänning fram emot att det skulle komma en proposition den 26 mars. Sedan fick vi läsa i tidningen att det bara skulle vara några mindre ändringar. Det handlar till exempel om det förbud mot djursex som landsbygdsministern tidigare, till slut, lovat. Alla de andra konkreta förslagen för att förbättra för djuren skjuts på framtiden.

Jag kan känna en stor oro för den stora strukturförändring som föreslås när det gäller djurskyddslagstiftningen. Man kan gärna lämna den biten åt sidan. Men däremot förstår jag inte varför vi ska behöva vänta så länge på alla de andra förslagen. Utredaren har gått igenom område efter område där djur i dag far illa och lagt fram konkreta förslag på förbättringar. När kommer de?

Anf. 32 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Den utredning som överlämnades till regeringen för drygt ett år sedan omspann drygt 1 000 sidor med rejält många förslag till förändringar och förbättringar av de lagstiftningar som styr djur och djurs välfärd.

Detta mycket omfattande material har varit ute på en ganska lång remiss, som i sin tur har resulterat i en stor mängd yttranden.

Delar av detta kommer regeringen att lägga fram en proposition om under mars månad. Vilka delar det kommer att omfatta är ännu ej klart beroende på att propositionen bereds i Regeringskansliet. Den beredningsprocessen är inte avslutad.

Anf. 33 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Jag har stor förståelse för att den övergripande strukturförändringen behöver beredas. Här handlar det om att man i så fall skulle flytta mycket makt från politiker ned till myndigheter. Det är någonting som man behöver tänka noga på innan man gör det – och helst kanske man inte ska göra det alls.

Men det fanns också lite enklare förslag som man inom ramen för den djurskyddslagstiftning vi har i dag skulle kunna genomföra. Med hyfsat enkla medel skulle man kunna förbättra för hemlösa katter, minska missförhållanden inom travsporten och komma till rätta med sönderavlade djur. Det var en rad olika områden som utredaren tog upp där man på punkt efter punkt skulle kunna förbättra för djuren.

Jag ser ingen anledning till att de här förslagen ska behöva vänta bara för att man tittar vidare på den större strukturförändringen.

Det är säkert mycket att göra på ett landsbygdsdepartement. Men det har trots allt gått ganska långsamt. Och jag tror att det är många som tycker att det börjar bli dags att göra någonting nu, med tanke på att det tog så lång tid innan vi över huvud taget kom fram till det här – och ingenting hände när det gällde djuren.

Anf. 34 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag tycker att Helena Leander på ett bra sätt exemplifierar en del av alla de förslag som fanns i det här utredningspaketet.

Alla de förslagen måste beredas på det sätt som våra riksdagsordningar och regeringsföreskrifter föreskriver. De måste alltså beredas på ett korrekt sätt som bland annat innefattar att vi måste ta in remissvar som bland annat organisationer har att inge. Och de vill ofta ha ganska lång tid på sig. Därefter ska saker och ting beredas i Regeringskansliet, så att vi kan ta ställning till vilka förslag vi ska lägga fram för riksdagen.

Med detta är det inte sagt att det inte händer någonting på djurskyddsområdet. Det ändras ganska ofta föreskrifter på det här området utan att riksdagen är inblandad. Bland annat gör Jordbruksverket enligt min uppfattning – den är personlig – ett mycket gott arbete på det här området. Det innefattar ständiga förändringar och förbättringar när det gäller djur och djurs välbefinnande, och det är jag tacksam över.

Anf. 35 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Min fråga går till finansminister Anders Borg.

Anders Borg har framfört att han tänker verka för att Sverige ska minska sitt bistånd till olika FN-organ med upp till 10 procent för att finansiera ökade flyktingkostnader i Sverige.

Regeringen lägger redan runt 4,4 miljarder av biståndskassan på flyktingkostnader i Sverige, och nu ska den siffran tydligen öka.

Samtidigt erhåller flyktingorganet UNHCR som ansvarar för över 43 miljoner flyktingar världen över endast runt 600 miljoner kronor i budgetstöd från regeringen årligen. Avses den nu föreslagna minskningen till FN-organ även gälla UNHCR som står inför akuta behov av resurser? Nästan en miljon människor från Syrien har tvingats lämna sina hem för att söka skydd i grannländerna. Unicef deklarerade i förra veckan att det största hotet mot de syriska flyktingarna är brist på ekonomiska resurser, förutom direkta krigshandlingar mot hjälpen.

Hur kan Anders Borg då motivera att ta ytterligare pengar från FN-organ till flyktingkostnader och asylmottagning i Sverige när vi i stället kraftigt borde öka bidragen till UNHCR?

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige är kanske det mest solidariska landet av alla vad gäller bidrag till internationell solidaritet. Vi är det enda landet som ger så mycket som 1 procent av bnp, möjligtvis i konkurrens med våra grannar i Norge och Danmark. Det är jag stolt över. Jag tycker att det är väldigt bra. Sverige har en moralisk skyldighet att hjälpa människor i länder som har haft en sämre utveckling, och det ligger i vårt intresse långsiktigt att få en bättre ekonomisk utveckling globalt.

Biståndet har ökat mycket kraftigt under den period jag har varit finansminister. Jag tror att det rör sig om strax över 7 miljarder kronor, detta samtidigt som praktiskt taget alla andra länder skär ned på biståndet. Det gäller även gamla traditionella biståndsländer som Holland.

När det gäller Syrien är det naturligtvis så att Sverige är en av de stora bidragsgivarna med extra resurser till just Syrien, därför att vi ska hjälpa människor på plats i Syrien. Det är naturligtvis inget skäl för att stänga gränserna för de flyktingar som behöver komma hit, men det är självklart att Sverige ska ställa upp brett och hjälpa till i Syrien.

Anf. 37 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Tack för svaret, Anders Borg! Jag måste säga att jag är lite trött på att höra skryt om att Sverige är en av de största givarna till UNHCR och Syrien när bidragen till UNHCR är en spottstyver i jämförelse med de över 4 miljarder som regeringen lägger från biståndskassan till flyktingkostnader i Sverige.

Hur välvillig Sveriges flyktingpolitik än är eller försöker vara är det ett ofrånkomligt faktum att huvuddelen av världens flyktingar inte har möjlighet att förflytta sig över halva jordklotet för att kunna nå en fristad i Sverige. De allra flesta flyr till ett närliggande område, och dessutom är omkostnaden för flyktingmottagning per person i Sverige ca 2 000 kronor per dygn, medan kostnaden för att hjälpa en flykting på plats i när-

området – där det också kan handla om att rädda liv i en akut situation – är ca 7 kronor per dygn enligt UNHCR.

Anser finansminister Anders Borg det verkligen vara en human flyktingpolitik att lägga så stora pengar på att hjälpa några få i stället för att försöka rädda så många liv som möjligt och hjälpa så många som möjligt på plats?

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag vill tacka Julia Kronlid för hennes andra inlägg, för där fick vi en större tydlighet i vad det handlar om.

Sverigedemokraternas bekymmer är att det kommer väldigt många syrier. Jag tycker att det är en skyldighet för Sverige att ha öppna gränser när ett land befinner sig i en så pass besvärlig väpnad konflikt som vi har i Syrien, där man alltså skjuter med tunga vapen på civilbefolkning. Då tycker jag att det är en självklarhet att vi ska ställa upp. Sedan har vi naturligtvis alla möjliga skäl att förstärka och förbättra vår integration så att människor kommer in på svensk arbetsmarknad bättre och att våra kommuner klarar uppgiften bättre.

Låt mig dock på nytt understryka: Det är möjligt att vi har olika perspektiv. Jag sitter med på Världsbanksmöten och andra internationella möten där man ständigt får höra hur andra länder backar från sina åtaganden. Sverige är – om vi pratar om Afrikas horn, Syrien och Afghanistan – en av de största bidragsgivarna för att hjälpa människor på plats. Det finns inte någon sådan konflikt.

Julia Kronlid och jag har olika uppfattningar när det gäller biståndspolitik. Jag tror på solidaritet och öppna gränser, och där har vi skiljelinjen mellan oss.

Den statliga servicen på landsbygden

Anf. 39 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Eskil Erlandsson om landsbygden, där man kan prata om avveckling i stället för utveckling.

Den statliga servicen har försämrats drastiskt under den här regeringsperioden. Det senaste vi har sett i min hemkommun Lima, där även Sixten Jernberg verkade, är att man har lagt ned apoteket. Två stora utredningar har gjorts, Landsbygdskommittén som höll på i 2 ½ år och så utredningen som regeringen själv tillsatte som kom med rapporten *Se medborgarna* och som föreslår att man ska bilda servicekontor för att upprätthålla servicen.

Jag har inte sett någonting konkret av vare sig den ena eller den andra utredningen. Nu undrar nog många med mig: När kommer det några konkreta förslag?

Anf. 40 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack för frågeställningen! Den intresserar mig i allra högsta grad. Det är viktigt med några saker för att vi ska få utveckling i hela landet, enligt min uppfattning. Grunden i utveckling ligger i att det finns jobb för människor. Av det skälet gör regeringen stora insatser för

att få fram jobb i verksamma och växande företag, större och mindre, i alla delar av landet. På mitt område vill jag särskilt peka på Matlandet och Skogsriket som i många delar av landet kan erbjuda många jobb.

Därtill har regeringen till exempel lagt fram ett förslag som riksdagen har godkänt om att vi ger servicebidrag till den kommersiella servicen. Om inte minnet sviker mig är det under den här mandatperioden 80 miljoner kronor som läggs på att få en ökad kommersiell service i alla delar av landet.

Anf. 41 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Tack för svaret, om det nu var ett svar. Jag efterlyste konkreta åtgärder efter de här två utredningarna. Det blir väl inte fler jobb av att staten drar undan sin service i landsbygdskommunerna. Det tror jag leder i precis motsatt riktning. Det blir också svårt att driva företag. Man säger att företagen är viktiga för jobben, men om inte ens företagare känner att staten ställer upp med en rimlig service, vem ska då tro på landsbygden om staten inte gör det själv utan drar sig undan?

Vi från Vänsterpartiet har lagt extra pengar för att starta sådana här servicekontor. Jag skulle gärna vilja veta om det är någonting som ministern kommer att stödja. Finns det några flera konkreta, nya förslag?

Anf. 42 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Utöver det jag sade tidigare är det att konstatera att för att service ska finnas, såväl offentlig som privat, måste det finnas jobb för människor som ska tillhandahållas den service som privata kommersiella företag ska ge oss likaväl som den offentliga servicen. Det är alltså grunden.

Svaret jag gav är att vi redan har sagt i en proposition till riksdagen att vi stöder den kommersiella servicen extra med 80 miljoner kronor under den här mandatperioden. Det är ett exempel.

Det andra exemplet jag vill ge som nu är i pipeline är att vi går in i en ny period där vi ska ha ett landsbygdsprogram som ska generera utveckling i alla delar av landet. Det förslag som finns inkluderar både offentlig service och kommersiell service förutom de areella näringarnas verksamheter som är grunden i väldigt stora och många delar av vårt land.

Försvarets personalförsörjning

Anf. 43 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Min fråga riktar sig till försvarsminister Karin Enström och handlar om Försvarmaktens personalförsörjning.

I förra veckan lämnade Försvarmakten in sitt budgetunderlag för 2014 till regeringen. I budgetunderlaget framgår att Försvarmakten planerar för att andelen tidvis tjänstgörande personal ska minska.

I regeringens proposition *Ett användbart försvar* från 2009 poängterade regeringen att för att möjliggöra en tillräcklig förbandsvolym och handlingsfrihet måste det finnas förband som till största delen bemannas med tidvis tjänstgörande soldater. Dessa soldater ska ha sin huvudsakliga sysselsättning i det civila men tidvis komma in och tjänstgöra under

övningar, större beredskap och genomföra insatser. Formen påminner om reservofficerssystemet som har tjänat Sverige och Försvarsmakten väl.

På senare tid har vi i riksdagen kunnat följa hur Försvarsmakten gradvis har ökat målet för andelen heltidsanställda och minskat andelen tidvis anställd personal. I budgetunderlaget för 2014 kan vi se hur Försvarsmakten bland annat har sänkt målet för antalet reservofficerare med 20 procent. Detta är en trend som oroar, och givet syftet med de här förbanden som ska bemannas med tidvis tjänstgörande personal kan jag tänka mig att det här måste kosta en del pengar.

Min fråga är hur försvarsministern ser på denna utveckling.

Anf. 44 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för frågan!

Försvarsmakten bygger nu upp en insatsorganisation som syftar till att ha tillgängliga förband med hög beredskap. Huvuddelen av gruppbefäl, soldaterna och sjömännen i de här förbanden ska vara tidvis tjänstgörande. Till det kommer reservofficerarna som också är tidvis tjänstgörande. Huvuddelen av insatsorganisationen blir därmed tidvis tjänstgörande.

Det vi kan konstatera i de underlag som nu kommer från Försvarsmakten är att man själv har förändrat bedömningen av personalbehoven sedan de tidigare underlag som hela den försvarspolitiska inriktningspropositionen bygger på. Särskilt kan nämnas, precis som frågeställaren gör, att Försvarsmakten bedömer att behovet av yrkesofficerare och civila ökar. Det är också de som kostar mer pengar. Det här är självklart kostnadsdrivande. Därför är det så viktigt att analysera hur det kan komma sig att man glider ifrån den inriktning som riksdagen har beslutat och mot en högre andel heltidsanställda.

Anf. 45 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret! Jag är själv reservofficer så det kan kanske uppfattas som att jag pratar lite i egen sak, men faktum är att regeringen själv skrev i den här propositionen att reservofficerssystemet är en betydelsefull del i den nya personalförsörjningen.

Det finns mycket positivt med att ha reservare. Vi kostar bara när vi används vid övningar och insatser. Annars har vi civila jobb. Naturligtvis är vi också en del av den folkliga förankring som vi så väl behöver eftersom den reform vi genomför inte bara är en försvarsreform utan en samhällsreform.

Av den anledningen blir jag lite bekymrad när jag läser att Försvarsmakten vill minska antalet reservare från 2 450 till 2 000 – det är en minskning med 20 procent – särskilt som man samtidigt ökar antalet heltidsanställda officerare med 700 jämfört med det planerade behovet när riksdagen beslutade om det nya försvaret.

Jag skulle gärna vilja höra försvarsministerns åsikter om att just antalet reservofficerare minskar.

Anf. 46 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Grunden för den här reformen, och det är också den grund som lades här i riksdagen med stort stöd, var att skapa en insatsorganisation som är effektiv, som är tillgänglig och som har en hög be-

redskap. Men den ska också vara kostnadseffektiv och ha en förankring i hela samhället. Därför är den här reformen också en samhällsreform. Det är inte bara en angelägenhet för Försvarsmakten.

Här gäller det att ha den bästa balansen mellan officerare, civila, heltidsanställda eller kontinuerligt tjänstgörande soldater, tidvis tjänstgörande soldater och tidvis tjänstgörande reservofficerare, inte minst för att kunna korsbefrukta, nämligen att ta erfarenheter från det civila in till den militära organisationen och tvärtom.

Det är också en kostnadsfråga. Precis som frågeställaren säger blir det väldigt dyrt att ha en för stor andel heltidsanställda. Det här kommer vi att få återkomma till för att hitta den rätta balansen.

EU:s fiskepolitik

Anf. 47 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Eskil Erlandsson. Den handlar om EU:s gemensamma fiskeripolitik och dess reformering, som man lugnt kan säga har kommit in i ett väldigt skarpt läge.

Tyvär räckes det inte att kommissionen, EU-parlamentet och Sverige är överens. Det krävs att en hel del andra länder också är överens för att det ska gå att få en långtgående reformering. Vid jordbruks- och fiskerådets i förra veckan röstade Sverige nej till den överenskommelse man kom fram till. Orsaken var vad jag förstår att man inte gick tillräckligt långt när det gäller utkastfrågan.

Om man ändå blickar framåt: Hur ser ministern på möjligheterna för Sverige att agera och påverka det fortsatta förhandlingsarbetet när nu rådet och EU-parlamentet ska förhandla i frågan, både när det gäller att komma ytterligare fram i frågan om utkast och även att bevaka andra frågor så att vi inte får några försämringar i och med reformeringen.

Anf. 48 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack för en angelägen frågeställning!

Vi i Sverige, där tror jag att vi i riksdagen är helt överens, är angelägna om att vi når målet att vi ska ha så mycket fisk som det bara går i våra hav. På fackspråk kallas det för att vi ska uppnå MSY, maximal sustainable yield, i våra vatten. Vi vill nå detta så fort som möjligt.

Resultatet av förhandlingarna i Bryssel för någon knapp vecka sedan var att man skjuter de åtgärder som skulle ge mycket fisk i våra hav framåt i tiden och därtill ger en massa undantag för länder och vad gäller fiskarter och annat som gör att jag inte såg det som möjligt att stödja det förslag som låg på bordet.

Nu gäller det för oss alla, tycker jag, att se till att påverka de förhandlingar som äger rum mellan parlamentet och rådet i fortsättningen. Där måste vi hjälpas åt.

Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Precis som ministern påpekar har det kanske varit Sveriges största styrka genom hela den här processen att vi i grunden är eniga i Sveriges riksdag i den här frågan. Även våra EU-parlamentariker har ju visat att de är på exakt samma linje. Frågan är hur man kan utnyttja den

enigheten för att kunna gå vidare. Det kanske ministern kan ha någon idé om.

För övrigt kan jag egentligen bara önska ministern lycka till, för jag tror att detta kan bli ganska problematiskt.

Anf. 50 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag tycker att vi ska hjälpas åt att ge våra parlamentariker från skilda partier, verksamma i skilda partigrupper i Bryssel argument för att de ska hålla sig starka i de förhandlingar som nu pågår mellan rådet och parlamentet. Parlamentets ställningstagande så här långt ligger mycket nära det ställningstagande vi har gjort i Sveriges riksdag genom dess EU-nämnd.

Nu måste vi hjälpas åt att stärka våra parlamentariker så att de i sin tur kan stärka sina kamrater i de partigrupper som de verkar för i Bryssel.

Småföretagens momsredovisning

Anf. 51 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Jag har en fråga till finansminister Anders Borg.

Skatteverket har skickat ut brev till en halv miljon småföretagare om att de ska göra sin årliga momsredovisning för verksamhetsåret 2013 redan den 26 februari 2014. Det är en fråga som vi har behandlat i skatteutskottet i samband med den nya skatteförfarandelagen i november 2011. Då fick vi ett löfte om att Finansdepartementet skulle verka för en dispens från detta krav i EU:s momsdirektiv.

Jag har följt frågan vid olika frågestunder och annat sedan 2011. Då fanns det gott om tid. Nu när det har kommit ut och börjat oroa folk känns det mer bråttom. Jag undrar därför hur det har gått med det här löftet.

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det är ju en ny lagstiftning som ska komma på plats där vi på det sätt som är brukligt måste leva upp till de EU-direktiv vi har, i det här fallet ett momsdirektiv. Samtidigt har vi en lång tradition av att våra myndigheter är självstyrande utifrån lagar och förordningar, så det är naturligtvis ytterst Skatteverket som har ansvaret för hur man tillämpar lagstiftningen.

Jag kan naturligtvis hysa stor förståelse för att man måste försöka hitta ett bra sätt att införa en ny lagstiftning och ska gärna återkomma till Karin Nilsson i den här frågan.

Anf. 53 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! En halv miljon småföretagare berörs och en mängd revisorer berörs också av det här, och det har som sagt oroat dem ordentligt efter Skatteverkets besked.

Revisorerna har ju kunnat jobba med de här frågorna och företagen från den 1 januari fram till mitten av juni. Att få den tiden minskad till en och en halv månad betyder kaos för deras verksamhet. Det blir många gissningar och stora mängder rättelser för både företagen och revisorerna och mycket för Skatteverket att hantera.

Jag hoppas verkligen att finansministern kommer att ha framgång gentemot EU-kommissionen och snart också kan lämna ett slutligt positivt besked i den här frågan.

Prot. 2012/13:74
7 mars

Frågestund

Anf. 54 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vi ska återkomma i den här frågan och se var man kan landa detta. Det är naturligtvis så att vi generellt sett har ett skattesystem med mycket låg nivå av krångel. Vi har ett av de effektivaste skattesystemen, och Skatteverket är en av de myndigheter som har bäst rykte och förtroende hos allmänheten. Det ska man naturligtvis vårda även framåt. Vi får återkomma i den frågan.

Bullernivåer vid bostadsbyggande

Anf. 55 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går till bostadsminister Stefan Attefall. Jag har en fråga angående bullernivåer.

I Linköping liksom på andra ställen i landet har byggplaner gått i stå eftersom Naturvårdsverket och Boverket inte kan komma överens om vilka bullernivåer som ska tillåtas. Boverket har enligt min bedömning och enligt det man kan se internationellt bra villkor utifrån hälsoaspekter och andra samhällsintressen. I vilket fall får den här speciella situationen följder för samhället, för kommunen och för näringsverksamhet.

Nu har en utredning tillsatts, och man hoppas att frågan ska handhas av utredningen. Ändå är oron stor. Vad händer i det fall utredaren inte heller kan lägga fram något förslag på hur man kan samordna nivåerna?

Anf. 56 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är helt korrekt att vi har en ordning i Sverige där riksdagen har fattat ett beslut om riktvärden för buller. Sedan har med sedvanlig praxis myndigheterna fått tolka besluten. I det här fallet finns tre myndigheter som tolkar besluten delvis motstridigt mot varandra. Det innebär att buller från vägar tolkas på ett sätt av en myndighet, och samma nivå av buller från industriverksamhet tolkas på ett helt annat sätt. Ibland möjliggörs och ibland omöjliggörs byggande av bostäder.

I Linköping finns också osäkerheten att om bostäder ska byggas enligt PBL går det bra, men om till exempel Saab söker tillstånd för en flygplats finns risk för skärpta regler. Det skapar osäkerhet.

Vi har därför tillsatt utredningen som ska vara färdig till den 31 augusti för att försöka få ihop en gemensam tolkning mellan myndigheterna av plan- och bygglagen och miljöbalken. Jag är fast förvissad om att vi ska hitta en konstruktiv väg framåt så att det blir tydligt från statens sida. Nuvarande ordning är inte acceptabel.

Anf. 57 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för svaret!

En kommun som har väntat flera år på att få ett besked om att byggandet kan fortsätta vill ändå få ett tidsperspektiv.

Om man kommer överens, vad är det för tidsperspektiv som gäller för att förverkliga och starta ett byggande?

Anf. 58 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! När jag var ny minister på området identifierade jag detta som ett av de stora problemen. Vi har jobbat med att få i gång utredningen. Den har en kort tidsrymd på sig till den 31 augusti, vilket är snabbt marscherat. Sedan måste det självklart bli en remissbehandling av utredningen.

Jag hoppas att vi så snabbt som möjligt ska lägga fram entydiga riktlinjer från statens sida som gör det möjligt att öka bostadsbyggandet. Det ska självklart ske på rimliga villkor ur bullersynpunkt men så att det blir en gemensam tolkning. Det ska göra det möjligt att öka bostadsbyggandet i Linköping, Helsingborg och Värtahamnen i Stockholm. Det är exempel på områden där det har varit motstridiga tolkningar som har skapat förvirring, osäkerheter och ibland omöjliggjort bostadsbyggande.

Detta är en av de viktiga frågorna vi arbetar med för att underlätta byggande av bostäder i våra tätbefolkade områden.

Försvarsmaktens ledning

Anf. 59 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Min fråga riktar sig till försvarsminister Karin Enström.

När Försvarsmakten senast skulle styra upp materielsituationen tillsattes en så kallad genomförandegrupp. Gruppens arbete kritiserades sedan hårt av Riksrevisionen för bristande rollfördelning mellan departement och myndighet, frånvaro av skriftliga direktiv, otillräcklig dokumentation och information till riksdagen.

Kritiken av hur regeringen behandlade Försvarsmakten och riksdagen var mycket skarp från Riksrevisionens sida. Det orsakade i sin tur turbulens av storartat slag. Just nu behandlas ärendet i försvarsutskottet.

Sedan den tiden har det hänt en hel del. Det har varit återkommande offentliga meningsskiljaktigheter mellan Försvarsmaktens ledning och departementet. Det har gällt försvarets ekonomi, kostnader för försvarsmateriel, statsministerns uttalande om särintresse och debatten om enveckasförsvaret.

Den fråga som ligger under ytan gäller förtroendet. Har regeringen fullt förtroende för Försvarsmaktens ledning? Jag vill ha ett svar; ja eller nej.

Anf. 60 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för frågan!

Peter Hultqvist tog upp flera frågor. Den grundläggande frågan, om jag har förstått rätt, är huruvida regeringen har förtroende för myndighetsledningen. Peter Hultqvist vet att svaret är att regeringen har förtroende för alla sina myndighetschefer tills något annat meddelas.

Det är en viktig fråga hur Försvarsmakten ska kunna fullfölja den försvarsreform som nu har inletts. Det är också en viktig fråga hur det ska göras inom den ram som riksdag och regering har bestämt. Det är riksdagen som bestämmer både inriktning och fastställer statsbudgeten.

På materielsidan har Försvarsmakten anmält att man på lång sikt ser ett behov av betydligt ökade nivåer. Det är naturligtvis allvarligt. Många frågor väcks. Därför har jag sagt att jag är beredd att överväga en ökad styrning av Försvarsmakten på det komplexa området materiellplanering.

Anf. 61 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag noterar att formuleringen är tills annat meddelas. Jag är lite förvånad över att man inte kan svara ett rakt ja på frågan.

Låt oss utgå från att det råder fullt förtroende. Vad tänker ministern göra för att sänka konfliktnivån mellan Försvarsmaktens ledning och departementet samt de ständigt återkommande debatterna och meningsskiljaktigheter, som inte bara uppmärksammas i Sverige utan också uppmärksammas utanför vårt lands gränser? Det är ytterst ministrarnas ansvar att göra något åt detta. Vad tänker ministern göra för att sänka konfliktnivån och skapa ett mer konstruktivt klimat där man tillsammans försöker lösa de svåra problem vi har framför oss?

Anf. 62 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Redan när jag tillträdde redovisade jag mina tre prioriteringar. Den första är att stärka robustheten i samhället och samhällets förmåga att möta kriser. Den andra är att genomföra försvarsreformen. Den tredje är att förbereda ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut från 2015 och framåt.

De tre prioriteringarna är lika viktiga. Det gäller att alla myndigheter följer det som riksdag och regering beslutar samt att vi från regeringens sida utvecklar vår styrning så att vi får de resultat vi har beslutat om.

För mig som försvarsminister är det på det militära försvarets område viktigast att vi får det moderna och effektiva försvaret som riksdagen har beställt. Försvaret ska utövas på ett kostnadseffektivt sätt. Här sker en ständig dialog med myndigheten Försvarsmakten och övriga myndigheter.

Den nordiska modellens framtid

Anf. 63 KARIN ÅSTRÖM (S):

Fru talman! Min fråga går till nordiska samarbetsministern Ewa Björling.

Nordiska ministerrådet har under vintern startat ett projekt tillsammans med de nordiska arbetsgivarna om den nordiska modellens framtid. I projektplanen radas de så kallade utmaningarna till denna samhällsmodell upp. Bland annat tas formuleringar om att det råder för höga löner och för höga bidrag i Norden upp.

Medfinansiärer till projektet är de nordiska arbetsgivarföreningarna, bland annat Svenskt Näringsliv. De fackliga organisationerna har över huvud taget inte blivit tillfrågade av ministerrådet att vara med, vilket är oerhört märkligt eftersom det handlar om arbetsmarknadens frågor. Dessutom är det skattepengar som till största delen finansierar projektet.

Hur kan det komma sig att man har valt bort de fackliga organisationerna och representanterna i ett så spännande projekt som ska handla om den nordiska modellens framtid?

Anf. 64 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Tack, Karin Åström, för en viktig fråga!

Jag kan glädjande meddela att jag har haft konstruktiva samtal med de fackliga organisationerna. Vi har tagit upp frågan om hur vi kan öka

delaktigheten för dem under vårt ordförandeskapsår och under de konferenser som kommer att anordnas.

Vi kommer att fokusera på hur vi ser till att sänka arbetslösheten i Norden, framför allt för unga. Det kommer att vara ett specifikt jobbtoppmöte för statsministrar på det området – och på flera andra nivåer. Jag anser att det är viktigt att alla relevanta organisationer får delta med inspel i debatten.

Om vi ska lyckas sänka arbetslösheten krävs att alla parter är med och bidrar.

Anf. 65 KARIN ÅSTRÖM (S):

Fru talman! Statsrådet innehar ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet det här året. Det är ett oerhört spännande projekt som ska handla om den nordiska modellens framtid. Det är bra att Svenskt Näringsliv är med i detta. Vi nordister är inte vana vid det.

Men det stora problemet i den här frågan är ju att Nordiska ministerrådet, som är en skattefinansierad verksamhet, har blivit en aktiv part i ett projekt och är huvudfinansiär. Det är ett tvåpartsprojekt mellan Nordiska ministerrådet och arbetsgivarorganisationerna som till största delen kommer att handla om arbetsmarknadens framtid i Norden. Huvudproblemet skulle, som sagt, vara att den nordiska lönebildningen har lett till för höga löner. Det är direktivet för den forskning och det projekt som ska tas fram.

Jag önskar att statsrådet i egenskap av ordförande kunde säga så här: Nu river vi upp, gör om och gör bättre i den här frågan.

Anf. 66 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Vi har satt upp några olika huvudprioriteringar för ordförandeskapsåret 2013. Dels handlar det om våra demografiska utmaningar, där allt färre ska försörja allt fler i framtiden, och hur vi löser det. Alla de nordiska länderna står inför ungefär samma problem. Dels handlar det om hållbar utveckling, hur vi ser till att vi får ekonomisk tillväxt samtidigt som vi har en hållbar utveckling, det vill säga att vi tänker: mindre fossila bränslen och mindre koldioxidutsläpp.

Vi fokuserar mycket på gränshinder för att underlätta människors vardag. Som jag sade tidigare kommer också problemen med arbetslösheten, framför allt bland unga, att stå i fokus.

Jag tycker att det är väldigt bra att Nordiska ministerrådet visar det stora engagemanget och att vi är delaktiga i detta. Det är en oerhört viktig fråga för hela Norden, och jag ser positivt på detta framöver. När vi har alla organisationer med, inklusive Nordiska ministerrådet, tror jag på nya idéer och en bra lösning.

Reglerna för fiskeredskap

Anf. 67 RUNE WIKSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga ställs till landsbygdsministern.

Fiskebåtar får enligt EU-regler inte ha mer än en enda redskapstyp ombord samtidigt. Har man till exempel torskarn ombord får man inte samtidigt ha siknät och abborrnät.

Det här är mycket besvärande för dem som är beroende av många olika fiskarter i sin verksamhet, och det drabbar i främsta rummet det småskaliga kustfisket och då kombinationsfisket. Det storskaliga drabbas inte lika hårt av detta, för de har bara en redskapstyp ombord då de i regel är ute efter en och samma fiskart.

Min fråga till ministern är om ministern kan tänka sig att driva denna regelförenkling i EU. Eftersom ministern är en varm anhängare av regelförenklingar kan jag ha en förhoppning om att ministern vill driva frågan i EU.

Anf. 68 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag kan glädja Rune Wikström med att jag är en varm anhängare av regelförenklingar, speciellt på de verksamhetsområden som i någon mån är under mina vingar. Det inkluderar fisket.

Jag kan därtill glädja Rune Wikström med att regeringen den 14 februari gav Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att identifiera och föreslå regelförenklingar, både på nationell nivå och på EU-nivå, på fiskets område. Man ska göra detta dels för egen del, dels på områden som man i denna myndighet inte behärskar själv, och man har då att lämna förslag till regeringen så att vi kan arbeta vidare med dem, om det är vi som gör det eller om vi ska behöva driva saker och ting i Europeiska unionen.

Svaret, som är kort, är: Ja, jag är beredd att driva denna regelförenkling.

Anf. 69 RUNE WIKSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret, och det gläder mig. Det gläder mig också att ministern har gett myndigheten i uppdrag att se över vilka regelförenklingar som kan ske.

Men det här är, som sagt, en regelförenkling. Tack för svaret!

Anf. 70 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Låt mig tillägga att det är speciellt angeläget med regelförenklingar på de områden som i någon mån är under Landsbygdsdepartementet, av skälet att många av de verksamheterna är små verksamheter, ibland till och med deltidsverksamheter, där regelbördor är speciellt betungande administrativt och personellt att följa och administrera.

Det är därför jag är angelägen om att göra så mycket jag kan på alla de områden som ligger under mina vingar för att det ska vara så enkelt som möjligt att vara företagare men samtidigt så roligt som möjligt att vara företagare.

Vapenexporten till Saudiarabien

Anf. 71 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ewa Björling.

Det har nu gått exakt ett år sedan Sveriges Radios avslöjande att Sverige och myndigheten FOI med hjälp av bulvanföretag planerade att hjälpa till att bygga en vapenfabrik i Saudiarabien. Det måste vara en av vår tids största skandaler.

Avslöjandet har inte lett till några konsekvenser för synen på svensk vapenexport till diktaturer som till exempel Saudiarabien eller för myndigheten FOI. De har samma uppgifter i dag som de hade före skandalen.

Att Sverige är villigt att hjälpa en av världens största diktaturer att bygga vapenfabriker var och är inte bara en skandal utan även ett exempel på en dubbelmoral som under många år genomsyrat svensk försvars- och säkerhetspolitik.

Min fråga till statsrådet är: Finns det några tankar från regeringens och ministrarnas sida på att säga upp det så kallade MOU-avtalet som vi har med Saudiarabien?

Anf. 72 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Tack för frågan, Peter Rådberg!

MOU-avtalet, som Peter Rådberg talar om, är någonting som ligger hos Försvarsdepartementet, och frågan kanske inte ska riktas till mig som handelsminister.

När det handlar om vår försvarsmaterielexport kan vi se på uppgifterna över den export som skedde förra året att vi hade en minskning på 30 procent. Ungefär 1 procent av vår totala export är försvarsmaterielexport, och det varierar mycket från år till år eftersom det är stora enstaka system som exporteras. Förra året gick den då ned 30 procent.

Vi ser fortfarande att Saudiarabien, som Peter Rådberg tog upp, är en stor destination för övrig krigsmateriel. Detta beror på tidigare följdeleveranser, också förra året.

Anf. 73 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Den här minskningen beror inte på den svenska politiken, utan den beror på helt andra saker.

Att Saudiarabien är ett mottagarland står inte i överensstämmelse med den nationella lagstiftning som Sverige har. Det ligger inte heller i Sveriges intresse att militärt gynna auktoritära regimer. Men genom samarbetsavtalet har Sverige sålt stridsledningssystem och radarutrustning till Saudiarabien.

Vapenexporten granskas av ISP, men om det gäller konsulttjänster är kontrollen obefintlig. När ett företag säljer kunskap om hur man tillverkar krigsmateriel utomlands kontrolleras det varken av Inspektionen för strategiska produkter eller av Exportkontrollrådet. Det är med andra ord helt lagligt att sälja dessa kunskaper till exempel till diktaturer som Saudiarabien. Denna lucka i lagen gör det möjligt för försvarsindustrin att sälja avancerad kunskap om vapentillverkningen även till länder som bryter mot mänskliga rättigheter.

Min fråga till ministern är: Tänker handelsministern ta några initiativ till att försöka täppa till just denna lucka i lagen?

Anf. 74 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Det stämmer att Inspektionen för strategiska produkter, ISP, är en självständig myndighet som fattar självständiga beslut i varje enskilt fall om det ska förekomma försvarsmaterielexport eller ej. Deras bedömning görs på grund av flera olika faktorer, där mänskliga rättigheter är en av faktorerna. Till syvende och sist handlar det om Sveriges egen säkerhet. Man kan också ta hjälp av EKR, Exportkontrollrådet, som är ett

rådgivande organ till Inspektionen för strategiska produkter, för att fatta besluten.

Som Peter Rådberg mycket väl vet pågår det nu en utredning där målet är att se över hur vi kan skärpa kontrollen av exporten till icke-demokratiska länder. Detta är en parlamentarisk utredning, och den kommer att vara färdig 2014. Men det är ingenting som hindrar att det kommer delutredningar.

Vi ser vad som händer i framtiden också när det gäller tjänsteexporten.

Den nya försvarsorganisationen

Anf. 75 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till Karin Enström, försvarsministern.

I slutet av november hade jag en interpellationsdebatt med försvarsministern. Jag frågade då om det förelåg någon oro för rekryteringen till den nya försvarsorganisationen, då med Boden som utgångspunkt. Bakgrunden var de uppgifter som redan då hade börjat cirkulera i medierna om brist på medel för den nya organisationen inom försvaret.

Vi har nu fått svart på vitt att medel saknas. Jag frågar därför försvarsministern återigen om hon inte känner stark oro när det gäller om den nya organisationen verkligen ska kunna genomföras.

Anf. 76 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag har redan tidigare i kammaren försökt beskriva hur införandet och genomförandet av den här viktiga reformen fortskrider.

Vi har fått en årsredovisning från Försvarsmakten om hur det har gått under 2012. Det visade sig att rekryteringen av gruppbefäl, soldater och sjömän går bra. När det gäller de kontinuerligt anställda uppfyller Försvarsmakten sina mål med råge.

Det som går trögare är rekryteringen till det som kallas för GSS/T, nämligen tidvis tjänstgörande soldater och sjömän, och det finns flera skäl till det. Dels kom inte lagstiftningen på plats förrän den 1 juli förra året, dels har man inte förrän i år börjat med grundläggande militär utbildning för den här kategorin. Försvarsmakten har inte sagt att det är brister i dagens ekonomi som gjort att man inte har kunnat rekrytera eller skriva kontrakt med de tidvisa anställda.

Anf. 77 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Kan ministern då verkligen vara så säker på att det kommer att stämma i verkligheten? De signaler som vi får nu från Försvarsmakten är ju att det saknas pengar.

Många arbetstillfällen står på spel. Oron blir därför stor när försvarsminister och försvarsledning inte drar jämnt, inte beskriver samma verklighet. Både försvars- och civilanställdas jobb står på spel när pengarna saknas.

Pengarna räcker inte är det besked som vi har fått från Försvarsmakten inför framtiden. Detta kommer att påverka jobben i både Boden och alla andra försvarsorter i Sverige. Det måste försvarsministern ändå kunna medge.

Anf. 78 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Det vi vet är att Försvarsmaktens ekonomi i år är i balans och också nästa år bedöms vara i balans. Den oro som både Försvarsmakten och regeringen känner är för den långsiktiga ekonomin där Försvarsmakten under en längre tid har anmält att man befarar kostnadsökningar inför kommande år, efter att denna inriktningsbeslutsperiod är över.

Jag vill återkomma till att när det handlar om rekrytering av soldater finns det ingenting som tyder på att det skulle vara brist på pengar hos förbanden. Tvärtom har förbandsanslaget ökat. Vi ökade det i år. Det var också ett underutnyttjande på drygt 100 miljoner förra året. Snarare handlar det som jag sade i mitt förra svar om metoder, hur man samverkar mellan det civila samhället, civila arbetsgivare, utbildningsanordnare och Försvarsmakten, så att det blir naturligt att kunna vara tidvis tjänstgörande i Försvarsmakten.

Vargangrepp på hundar

Anf. 79 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Min fråga ställer jag till landsbygdsminister Eskil Eriandsson.

Det har blivit ett alltmer ökat fokus på att kunna skydda sin tamboskap och sina hundar med anledning av det ökade rovdjurstrycket i vårt land. Allt oftare ser vi att dessa djur kommer in i bebodda områden.

Då är min fråga till landsbygdsministern vilka möjligheter det finns att exempelvis skydda hundar i trädgårdar. Frågan ställs mot bakgrund av att tre hundar har dödats det senaste dygnet i byn Åbo i Hälsingland. Det är en oerhört stor oro bland de boende där. Vilka möjligheter ser ministern att skydda dem?

Anf. 80 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Även detta är en angelägen fråga, speciellt i de delar av landet där de stora rovdjuren finns.

Regeringen gjorde förändringar i gällande förordningar 2007 och 2008 som i korthet innebär att det från 2007 respektive 2008 är möjligt att skydda sina tamdjur mot vilda djur som kan orsaka dem skada, och det inkluderar hundar eftersom de räknas som tamdjur.

Anf. 81 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Det är gott och vist, men det innebär att man måste vara med i just det ögonblick som det sker. Det finns också ett annat instrument, nämligen planerad skydds jakt som man kan få tillstånd för.

När det gäller Junselevargen har man försökt att få till stånd skydds jakt på den. Bara en enskild varg har åsamkat skattebetalarna ca 4 miljoner i kostnader. Det är tre organisationer, som inte vill ta fullt ansvar för den svenska rovdjurspolitiken, som har anmält detta till olika rättsinstanser och den vägen lyckats stoppa skydds jakten. Det innebär alltså att även den vägen verkar vara stängd.

Då är min fråga till ministern om det finns någon möjlighet att rätta till detta så att människor kan skydda sina tamdjur och känna trygghet.

Prot. 2012/13:74
7 mars

Anf. 82 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag tackar även för denna frågeställning som är något anorlunda än den första, som jag uppfattade den.

Skyddsjaksbestämmelserna ändrades, om nu inte minnet sviker mig, år 2010, vilket gjorde att det blev utökade möjligheter att bevilja skyddsjakt på utvalda individer för att bland annat skydda de tamdjur som många människor har i sin vård. Vi kompletterade alltså gällande jaktförordning med detta, om jag minns rätt, år 2010.

Därtill skrev dåvarande miljöminister Carlgren och jag till EU-kommissionen någon gång 2010, möjligen 2011, och föreslog dem att ändra det art- och habitatdirektiv som gäller i Europeiska unionen och som många av de nu överklagade skyddsjaksbesluten grundar sig på. Art- och habitatdirektivet är ju väldigt gammalt, och sedan den tid då det antogs har unionen utökats betydligt till ytan.

Frågestund

Nuonaffären

Anf. 83 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Min fråga går till finansminister Anders Borg.

Finansministern har som jag förstår ambitionen att bli känd för att hantera skattebetalarnas pengar på ett försiktigt sätt, en bra ambition. Men ibland blir det slarv, slarv som kostar skattebetalarna hiskeliga belopp.

Vattenfalls köp av Nuon, som regeringen godkänt, har kostat 15 miljarder euro i nedskrivningar hittills – 15 000 miljoner kronor – oerhört mycket pengar. Och i går kom beskedet att företaget ska minska antalet anställda med 2 500 för att något förbättra bolagets situation.

Min fråga till finansministern är: Hade finansministern kännedom om Nuonaffären och det hiskeliga överpris som det statliga bolaget Vattenfall betalade?

Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Sven-Erik Bucht för att han på ett så utomordentligt sätt korrigerar de missförstånd som har varit i den här debatten. Socialdemokraterna har ju en partiledare som har talat om att vi har tappat 97 miljarder. Nu tydliggör Sven-Erik Bucht vad det möjligtvis kan handla om, en i det här läget nedskrivning på 15 miljarder. Det är viktigt att vi ensar den här debatten så att de felaktiga uppgifter som Stefan Löfven har gått ut med inte får fäste.

Det är styrelsen som har fattat beslut om Nuonaffären, en styrelse som till stora delar tillsattes under en socialdemokratisk regering med Anders Sundström, tidigare näringsminister, som en av ledamöterna. Vi måste lita på den kompetens som Anders Sundström och styrelsen har i den här typen av frågor. Det är enligt aktiebolagslagen de som har det juridiska och också det politiska ansvaret för att fatta den typen av beslut.

Sedan ska vi vårda Vattenfall. Det är ett bolag vars omsättning stiger. När andra energibolag faller i pris ska vi försöka säkra att det är ett bolag som framåt kan omsätta mer.

Anf. 85 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Inte ett ord och inte ett svar på frågan om han hade kännedom om affären.

Vattenfall har gett rejäla utdelningar till statskassan historiskt. Men nu hör vi från alla departement att Finansdepartementet nagelfar kostnader i parti och minut.

Vilka besparingar i budgeten förväntar sig finansministern av den dåliga Nuonaffären och det svaga resultat som Vattenfall gör nu? Hur kunde finansministern missa denna största kontantaffär i Sveriges historia som ett helstatligt bolag genomfört? Denna affär har kostat Sveriges skattebetalare enorma belopp.

Hur kunde du, Anders Borg, missa detta?

Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det har varit alldeles tydligt att regeringen har varit informerad. Ansvarigt statsråd har ställt kontrollfrågor till styrelsen, och styrelsen har valt att gå vidare med affären. Det har aldrig funnits någon oklarhet om att regeringen har varit informerad om detta.

Men, igen: Det är viktigt att Sven-Erik Bucht tydliggör att de uppgifter om 97 miljarder i förluster som Stefan Löfven har varit ute och farit med inte är korrekta. Det är bra att Sven-Erik Bucht klargör det.

När det gäller utdelningarna, som är det viktiga här eftersom det avgör hur det påverkar de offentliga finanserna, har Vattenfall genom åren kunnat ge betydande utdelningar, och så även under senare år. Vi har alltså inte kunnat finansiera färre lärare eller sjuksköterskor med de här utdelningarna, utan det har fungerat som tidigare.

Det är Vattenfall som ska svara på frågor som rör hur företaget utformar sin verksamhet. Vi har inte en daglig styrning i Sverige av vare sig myndigheter eller affärsföretag, utan det är ytterst verkställande direktören och styrelsen i bolaget som ska svara på frågor om hur personalhanteringen sköts.

Anf. 87 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Dagens frågestund är därmed avslutad. Jag tackar deltagande ministrar och statsråd.

Anf. 88 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Vi har åter på justitieområdet ett motionsbetänkande som handlar om kriminalvårdsfrågor. Det har redan sagts en del i debatten, till exempel att det är en viktig verksamhet inom rättsväsendet. Det håller jag med om. Verksamheten är av stor vikt när man har avtjänat sitt straff och ska anpassa sig till ett liv utan kriminalitet.

Som Christer Adelsbo sade har det förekommit många olika siffror när det gäller platser. Hur det är med den analysen har jag inte mäktat med att ta reda på eftersom det har figurerat olika siffror vid olika tillfällena olika år. Det har varit platsbrist, och nu är det överskott. En sak kan jag dock säga och det är att detta överskott skulle kunna användas på bästa sätt eftersom vi har så föråldrade anstalter.

Vi står givetvis bakom våra reservationer, men för tids vinnande har det yrkats bifall endast till de reservationer vi har tillsammans med S och MP.

Jag vill dock lyfta upp reservation 10, som handlar om villkor för häktade. I Sverige har vi hårda restriktioner för dem som sitter häktade, och vi har fått internationell kritik för det.

Jag har i en interpellationsdebatt tagit upp detta med ministern, men jag ser inga förslag om att man ska lätta på detta.

I den kritik som har framförts från Europarådet mot svenska häkten konstateras bland annat att personer i svenska häkten har bristande tillgång till medicinsk personal. Man har också konstaterat att det kan vara en orsak till de många självmord och andra destruktiva handlingar som sker i våra häkten.

En annan riskfaktor kan vara att den som häktas befinner sig i ett akut avgiftningstillstånd, vilket inte är något konstigt. Att genomgå en hastig avgiftning utan adekvat medicinsk tillsyn kan vara livshotande.

Jag anser därför att det bör göras en förstärkning när det gäller tillgång till sjukvård i häktet och att regeringen bör komma med förslag om åtgärder. Detta tog jag också upp med ministern under en frågestund, och hon ställde sig då positiv till att förbättra detta.

Kritiken mot Sverige har varit både hård och omfattande när det handlar om restriktioner för häktade. Användandet av restriktioner har lett till såväl kritik som rekommendationer från konventionsorganen. Rekommendationerna har varit inriktade på det sammantagna bruket av restriktioner och deras längd. Att sitta i häkte med restriktioner ökar riskerna för den intagne. Då den häktade inte kan delta i eventuell daglig sysselsättning kan det innebära att han eller hon tvingas vara i sin cell 23 timmar per dygn.

Jag anser att det är skrämmande att en rättsstat som Sverige under snart 20 år inte har lyckats komma till rätta med denna fråga. Därför ber jag regeringen att återkomma med förslag.

Man vet att i ett inledande skede är den som blivit häktad mycket benägen att ändra sitt beteende. Därför är det bra att sätta in åtgärder redan där.

Så till den reservation som vi har tillsammans med S och MP om utslussningsavtal. Genom Kramiprojektet har man lyckats väl. För kvinnor finns MOA som startade i Malmö, och det har gett bra resultat.

När man kommer ut och står där med sin påse är det svårt att sköta sig om man inte har en rejäl uppbackning, vilket jag tycker att man ska ha. Man har sonat sitt brott och avtjänat sitt straff, och då ska man ha riktiga möjligheter att komma tillbaka.

Därför tycker vi att arbetet med utslussningsavtal är viktigt, och man ska involvera kommuner och Arbetsförmedlingens resurser i detta. Vänsterpartiet har avsatt medel i sin budgetmotion för att detta fortare ska komma till stånd.

Det vore trevligt att höra Alliansens åsikter om utslussningsavtal. Är det något sådant på gång? Hur ser man på detta problem, och vill man göra något åt det?

Som jag sade har vi stränga restriktioner på häktena i Sverige. Ministern har i riksdagens frågestund sagt att hon tar detta på stort allvar och att hon är beredd att vidta åtgärder. Det skulle därför vara trevligt om Alliansen kunde berätta för oss hur man ska lätta på dessa restriktioner.

Vi tar också upp utbildning, arbete och programverksamhet när det gäller kriminalvården. Vi har varit ute på studiebesök, och jag vet att det på kvinnliga anstalter har varit svårt att få tillgång till sysselsättning, det vill säga arbete.

Jag skulle vilja ha ett svar från Alliansen om hur man ser på detta med arbete på våra anstalter, hur man ska förstärka det. Detsamma gäller utbildning. Många av dem som sitter på anstalt i dag har missbruksbakgrund och behöver hjälp med utbildning. Det finns många bra program för det. Huvudsaken är att man har individuella verkställighetsplaner för att följa upp en individ så att han får rätt åtgärd. Det är många som har missat mycket av sin grundskolekompetens. Just detta att klara av grundutbildningen när man sitter på anstalt tycker vi är mycket viktigt.

Vi står bakom alla våra reservationer, men jag vill speciellt yrka bifall till reservation 10, eftersom ingen har yrkat bifall till den förut.

I detta anförande instämde Marianne Berg (V).

Anf. 89 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Detta är det årliga betänkandet om kriminalvårdsfrågor, även om vi inte hade något förra året, så det har inte riktigt blivit något varje år. I stället hanterar vi i dag motionsyrkanden från både 2011 och 2012. Det är ett femtiotal motionsyrkanden, och vi har 15 reservationer och två särskilda yttranden.

Jag vill börja med att säga att Sverige har en mycket väl fungerande kriminalvård. Jag skulle till och med våga påstå att vi har en av världens bästa. Den är nu förmodligen bättre än någonsin tidigare.

Det är många olika signaler som visar att det går åt rätt håll. De senaste tre åren har vi haft en enda rymning från slutan anstalt. Vi minns hur det såg ut för ett antal år sedan. Sommaren 2004 var det väl rymning på rymning. Vi har en historiskt låg nivå av narkotika inne på anstalterna. Vi har historiskt få avvikelser, det vill säga när man lämnar från permissioner.

Inom kriminalvården är det i dag ett större lugn och en bättre trygghet, som också ger förutsättningar för det som är viktigt inom kriminalvården, nämligen att bedriva vård, behandling och utbildning. Bara som ett exempel, för att visa att det fungerar bättre: Nu utfärdas det ungefär dubbelt så många betyg på inlästa ämnen som det gjordes 2007. Även när det gäller utbildning har det verkligen gått åt rätt håll.

Allt detta är bra för att nå det riktiga målet, som är att så få som möjligt ska återfalla i brott efter det att man har avtjänat sin tid i kriminalvården.

Precis som vi var inne på i förra debatten finns det preliminära siffror som man kan läsa i Kriminalvårdens budgetunderlag för 2014. Återfallsfrekvensen under 2000-talet har minskat från 45 procent till 36 procent på tre år. Det är en markant nedgång som verkligen är positiv. Man kan tycka att 36 procent fortfarande är alldeles för högt, men det går definitivt åt rätt håll.

För många grova brott är fängelse den enda tillräckligt ingripande påföljd som är möjlig. Fängelse måste utdömas, men i fängelset är inlåsning i sig inget mål. Målet är att medborgarna ska vara så laglydiga som möjligt när de kommer ut. För att nå det målet handlar det om vissa förutsättningar. Jag var inne på lugn och trygghet. Men det gäller också att ha en utbildning så att man kommer närmare arbetsmarknaden, och att komma ifrån sitt missbruk är mycket viktigt.

Det finns mycket kvar att göra – det finns det anledning att säga också – men jag tycker ändå att vi kan vara stolta över den kriminalvård som vi har.

Halva justitieutskottet var och besökte Kanada. Agneta Börjesson har redan gått igenom lite av vad vi upplevde där. Jag tyckte att det var en mycket bra studieresa. Det är viktigt att vi som ledamöter i Sveriges riksdag åker till andra delar av världen och ser hur man jobbar där, för att lära mer men ibland också för att förstå vad vi själva gör bra.

Några av de saker som jag tänkte nämna här och som jag tycker att vi kan ta med oss hem är bland annat utvärdering. Man utvärderar allt man gör på ett helt annat sätt – jag fick åtminstone den känslan. Det gav en helt annan kunskap om vilket resultat verksamheten ger. Är till exempel behandlingsprogrammen framgångsrika eller inte? Vi har också tagit över många behandlingsprogram till den svenska kriminalvården från Kanada.

Även när det gäller verkställighetsplaneringen hade de en mycket mer omfattande genomgång av de intagnas behov, allt för att kunna möta de behoven och se till att den enskilda vid frisläppandet ska vara förberedd för samhället utanför murarna.

Det är saker som vi kan ta med oss. Jag vill också nämna några andra punkter där jag tror att vi kan bli betydligt bättre. Några har oppositionen redan tagit upp.

Jag tycker inte att det är tillfredsställande att vi har så mycket restriktioner i svenska häkten i dag. När man jämför med andra länder ska man komma ihåg att vi har ett delvis annat system. Det är bara det som sägs i rättegången som gäller. Det innebär att restriktioner måste följa med hela vägen fram till rättegången. Det är inte alldeles lätt att komma runt det. Men kanske ska vi börja fundera över att ha bindande förhör som sedan kan användas i rättegången, för att på det sättet kunna släppa på restriktionerna tidigare.

Något som också har nämnts är häktning av barn, som jag tycker är problematiskt. Jag tycker att man borde ha ett system där barn aldrig sätts i vanliga häkten som är för vuxna. Vi har en speciell sorts verksamhet – fast man inte ska kalla det kriminalvård – som är sluten ungdomsvård. Kanske skulle vi kunna lösa häktning för dem under 18 år inom sluten ungdomsvård i stället. Även när unga har begått brott är det klart att man ibland måste hålla dem ifrån andra, så att de inte kan prata sig samman

inför rättegången eller förstöra bevisning, eller av någon annan anledning som finns för häktning.

Registerutdrag ur belastningsregistret vet vi har ökat snabbt. Det kommer en utredning på det området, och det är välkommet. Vi måste hitta en balans mellan behovet av att använda registerutdrag för att veta vem det till exempel är som ska anställas och möjligheten för den dömda att faktiskt komma tillbaka till samhället, så att man inte är utesluten från alla möjliga områden i samhället och alla möjliga yrkesplatser därför att man en gång har varit dömd för ett brott.

Fru talman! År 2011 hade vi motsvarande debatt senast. Då var det stora angreppet från oppositionen, framför allt Socialdemokraterna, på oss i Alliansen att det var så hög beläggning inom kriminalvården. Vi skulle genast sätta i gång att bygga nya anstalter. Det skulle behövas 1 300 nya platser till 2013. Så sade man från oppositionens sida för två år sedan i den här debatten. I dag kan man säga att det var en väldig tur att vi inte lyssnade på er.

I fjol satt i medeltal 4 852 personer i fängelse. Det är det lägsta antalet sedan 2001. Prognoserna visar att det kommer att bli en ytterligare minskning ned mot 4 000 intagna till 2016. Medelbeläggningen under 2012 var 89 procent, och i år beräknas den bli 84 procent. Det kan jämföras med 2010, då den var 93 procent, eller – om vi tittar längre tillbaka, när det var en socialdemokratisk regering som styrde landet – med år 2005, när medelbeläggningen på svenska fängelser var 103 procent. Det satt alltså i snitt fler människor i fängelse än det fanns platser.

Att minska beläggningen är viktigt. Det är viktigt för att kunna förflytta intagna mellan olika anstalter och avdelningar för att på det sättet bryta upp gängbildningar inom anstalterna. Det är också viktigt för att den som blir intagen ska kunna få en plats nära sin bostad. Där tycker jag att man ska betona barnens rätt att kunna träffa föräldern även om föräldern sitter i fängelse. Det försvåras naturligtvis om man sitter på en anstalt långt bort.

Även i häktena har vi haft beläggningsproblem. År 2010 var beläggningen 97 procent, vilket var alldeles för högt. Nu 2013 beräknas beläggningen vara 84 procent även i häktena. Det beror delvis på att det har byggts nya häkten, bland annat i Helsingborg och Sollentuna. I oktober 2013 öppnas ytterligare 171 platser i Göteborg. Kriminalvården planerar för ett nytt häkte i Östersund och för åtminstone tillfälliga platser i Halmstad.

Jag vill avsluta med att säga att vi har en bra kriminalvård, men allting kan alltid bli bättre.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 90 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Fru talman! Målet för kriminalvården är att påföljder verkställs på ett säkert, humant och effektivt sätt och att antalet återfall i brott ska minska.

Moderaterna anser att det är självklart att om man begår allvarliga brott ska man dömas till fängelse och detta av två skäl. Det krävs en skarp reaktion från samhället. Men lika viktigt är det att påföljden faktiskt är en kompensation för brottsoffret, en kompensation som utifrån

brottsofferperspektiv, om ett allvarligt brott har begåtts, kanske inte alltid ses som tillräcklig men likväl är viktig.

Jag ska ge några fakta om kriminalvården. Den består av 31 häkten, 52 anstalter och 34 frivårdskontor. Därutöver bedriver man transporttjänst. Medelbeläggningen på anstalt var under 2011 drygt 4 500 personer, och frivården hade i genomsnitt drygt 14 000 klienter.

Över lag arbetar kriminalvården proaktivt med många viktiga frågor. Till exempel kan jag konstatera det som andra har lyft fram tidigare, nämligen att i princip ingen har rymt under de senaste åren. Under åren 2010–2012 har en person rymt från anstalt som har säkerhetsklass 1 och 2. Den personen rymde förra året. Från anstalter med säkerhetsklass 3, det vill säga öppna anstalter, avvek 25 personer under 2012. Utifrån dessa fakta kan jag konstatera att frågan om att kriminalisera rymning inte känns angelägen och att detta inte är en fråga att prioritera.

Vidare kan jag konstatera att arbetet för en helt drogfri anstaltsvistelse fortsatt visar goda resultat. Kriminalvårdens ansträngningar under de senaste åren för att finna narkotika och andra droger fungerar väl, men detta måste fortsatt vara en prioriterad fråga att arbeta med. Det är självklart att våra anstalter ska vara helt drogfria. Utifrån det kan jag konstatera att reservation 13 från Socialdemokraterna och Miljöpartiet slår in öppna dörrar.

För Alliansen är det självklart att verkställigheten inom kriminalvården är effektiv, så att den intagne ges möjlighet att komma tillbaka i samhället och inte återfalla i brott. Att fokusera på arbetslinjen är centralt. Därför är innehållet i kriminalvården viktigt.

Jag vill börja med att konstatera att den som är intagen i fängelse ska ha en individuell verkställighetsplan. Denna plan ska vara anpassad till den intagne där man ska bedöma både risker och behov. Den är grunden för en bra verksamhet för varje intagen så att man får den hjälp som man behöver. Särskilt fokus ska ligga på unga dömda. Enligt Kriminalvårdens årsredovisning 2012 hade 90 procent av de intagna en verkställighetsplan.

Den som är dömd genomgår varje år olika behandlingar. I syfte att förhindra återfall i brott ges de dömda nya kunskaper och färdigheter samt insikter om sitt brott och dess verkningar. Behandlingen ska ge den dömda bättre förutsättningar att klara ett laglydigt liv när han eller hon har avtjänat sitt straff. Behandlingsprogrammen, som ska vara evidensbaserade, har olika innehåll beroende på behov, allt från antidrogprogram till program om alternativa livsstilar. Den som sitter i fängelse är skyldig att delta i programverksamheten.

Eftersom vi kan konstatera att utbildningsnivån hos många i fängelse är låg satsas mycket på utbildningar av olika slag, allt från att läsa in grund- och gymnasieskola till att läsa in yrkesexamen genom arbetsmarknadsutbildningar och kurser från universitet och högskolor. Därutöver ska man ha möjlighet att delta i arbete genom arbetsdrift eller service. Vi kan konstatera att arbetsdrift finns vid de flesta anstalter och att detta självklart måste vidareutvecklas.

Därtill krävs en bra utslussning, och i de bästa av världar ska alla komma ut till ordnade förhållanden. Enligt fängeselagen är det tydligt att detta är viktigt, och samverkan ska ske med berörda myndigheter, framför allt socialtjänsten, hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen och

Försäkringskassan. Men det är även viktigt med samverkan med organisationer inom den ideella sektorn.

Vi kan konstatera att arbetet för att verkställighetsplaner och utslussningsåtgärder ska bli än bättre är ett löpande arbete som regeringen fokuserar på och som kriminalvården måste jobba vidare med.

Med anledning av reservationer om häktade med restriktioner skulle jag vilja lyfta fram några delar. Enligt 24 kap. 5 a § första stycket rättegångsbalken ska domstol på begäran av åklagare pröva frågan om den häktades kontakter med omvärlden ska få inskränkas. Tillstånd till sådana restriktioner får meddelas endast om det finns risk för att den misstänkte undanröjer bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning.

Att restriktioner behövs i vissa fall är självklart, men det är viktigt att man gör den prövning som rättegångsbalken kräver.

Regeringen har i regleringsbrevet till Åklagarmyndigheten för år 2013, för att understryka hur viktigt det är att restriktioner används enbart då det är befogat, begärt att myndigheten tydligt redovisar hur man använder sig av detta.

Vidare ska Åklagarmyndigheten under 2013 genomföra ett tillsynsprojekt som avser just användningen av restriktioner. Syftet är att granska hur åklagarna fullgör skyldigheten att dokumentera de konkreta omständigheterna som ligger till grund för att meddela restriktioner. Projektet ska redovisas i slutet av detta år.

Det är viktigt att säkerställa att man inte använder sig av restriktioner slentrianmässigt utan att det ska föreligga skäl för restriktioner. Detta är speciellt viktigt när det gäller unga som sitter häktade.

Därutöver är det viktigt att de som sitter med restriktioner likväl får en så human vistelse som är möjlig trots restriktionerna. Kriminalvården har under senare år arbetat med olika åtgärder. De gäller bland annat hälso- och sjukvård. Men framför allt handlar de om att bryta isoleringen för unga häktade. Frågan om häktades villkor, framför allt för unga, är viktig, och det är angeläget att Åklagarmyndigheten och Kriminalvården arbetar vidare med frågan.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill slutligen även konstatera att Alliansen under den förra mandatperioden och under denna mandatperiod har gjort historiskt stora satsningar på rättsväsendet, och detta inkluderar självklart kriminalvården. Det är ett väsentligt och viktigt utvecklingsarbete som pågår, både hos regeringen och inom kriminalvården.

(Applåder)

Anf. 91 CHRISTER ADELSBO (S) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Ewa angående vårt förslag om utslussningsavtal. Ni skriver i ert ställningstagande bland annat följande:

”Utslussningen ska anpassas till vad varje intagen behöver för att förbättra förutsättningarna för att han eller hon ska klara sig i samhället efter frigivningen utan att återfalla i brott. Samverkan mellan Kriminalvården och andra myndigheter, organisationer i den ideella sektorn, näringsliv och andra aktörer i det omgivande samhället såväl regionalt som kommunalt är en förutsättning för ett framgångsrikt återfallsförebyggande arbete.”

Det är jättebra. Det skulle kunna vara vår text. Man skulle nästan kunna ha en samskrivning med vår reservation nr 5 om just utslussningsavtal. Trots att vi verkar ganska överens om mycket väljer ni dock att avslå vår motion med motiveringen att regeringen har uppmärksammat problemet och kommer att noga följa frågan. Det är bra att ni vill följa frågan, men varför inte agera och ta ett steg framåt i stället för att sitta på läktaren och bara följa frågan?

Anf. 92 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Vad jag skulle vilja vända mig emot är det jag tog upp när det gällde drogfria fängelser. Även detta tycker jag är en reservation som i princip slår in öppna dörrar, för det första med anledning av att vi vet att lagen är väldigt tydlig med att man ska samverka och för det andra med anledning av att regeringen följer frågan.

Att vi skulle göra ett tillkännagivande till regeringen att de ska följa frågan förändrar inte saken när regeringen redan jobbar med frågan. Det är oerhört väsentligt att man samverkar, och lagstiftningen är som sagt väldigt tydlig. Jag är säker på att man kan jobba väldigt mycket och att detta varierar oerhört utifrån vilka kommuner man har att samverka med. Vissa är förmodligen duktigare än andra, för så ser det ofta ut.

Bara det att ni har en reservation trots att du till och med säger att vår text är bra, Christer Adelsbo, visar alltså att reservationen inte var nödvändig.

Anf. 93 CHRISTER ADELSBO (S) replik:

Fru talman! Där har vi inte alls samma uppfattning. Er text, Ewa Thalén Finné, bygger på det vi säger: Det finns ett problem, och det är en viktig fråga. Här måste man göra någonting.

Vårt förslag är mer en konkret åtgärd för hur vi ska gå till väga med det. Det är nämligen som du säger, att vi önskar att alla ska samverka och så vidare. Vi vet dock att det inte sker överallt. Lena tog upp Krami, som är väldigt lyckat men bara förekommer på 15 orter i dag. Vi vet alltså att detta behövs, och vi vet att det är en förutsättning för att det ska bli lyckat när man lämnar fängelset för friheten. Det behövs någonting; det är ingen tvekan om det.

Om du kallar detta att slå in öppna dörrar har du alltså inte riktigt förstått. Vårt förslag är inte att regeringen bara ska följa frågan, utan vårt förslag är att man ska besluta om att göra utslussningsavtal mellan den enskilda kommunen och Kriminalvården, så att man verkligen ska ha någonting konkret att jobba med. Då hjälper det ju inte att vi bara sitter och följer frågan på läktaren, utan detta är faktiskt en konkret åtgärd. Jag tycker egentligen att det är konstigt att ni bara nonchalerar den som ni gör.

Anf. 94 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Om man ska samverka utifrån en individ krävs det att man har en dialog på individbasis med den kommun där en person är bosatt eller skriven. Då måste man självklart med denna kommun teckna ett avtal om vad man gör. Det är det som ligger i samverkan; det är inte bara att man ringer och säger hej. Då har man nämligen inte skött sitt uppdrag, som dessutom är lagstiftat.

När det kommer till hur man lyckas med samverkan på olika platser vet vi att det varierar. Det jag ändå tycker är väldigt positivt är att jag vet att man i Kriminalvården under 2012 har jobbat offensivt på såväl riksnivå som regional och lokal nivå för att till exempel få till fler Kramiavtal – där är Arbetsförmedlingen en oerhört viktig aktör – och avtal med SKL för att få till samtalen. Det står att läsa i Kriminalvårdens årsredovisning över hur man jobbar för att förbättra utslussningen.

Lagstiftningen är oerhört tydlig. När regeringen följer en fråga följer den självklart Kriminalvårdens arbete. Jag skulle vilja säga att Kriminalvården jobbar väldigt hårt med dessa frågor just för att nå ett mycket bättre resultat.

Anf. 95 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Det var ett intressant svar att man följer frågan. Jag måste fortsätta på det spår Christer tog upp.

Jag tycker att det är väldigt intressant, för här kommer vi faktiskt med ett konkret förslag på hur man skulle kunna jobba vidare. Ewa tycker att de gör det, men så ser det inte riktigt ut. Man följer frågan, och man tycker att Kriminalvården gör ett bra jobb tillsammans med Arbetsförmedlingen. Men om det ska bli en riktig verkstad är det väl ändå så att man måste peka på vad man vill göra – och kanske också skicka med lite resurser. Jag tror att det skulle löna sig ganska bra, hellre än att vi i högre grad riskerar att dessa människor går ut i kriminalitet igen. Vi vet nämligen att det kostar mångmiljonbelopp att ha en verksam kriminell.

Sedan blir jag väldigt glad över Johan Linanders besked om restriktionerna, som vi har fått mycket kritik för. Du säger att man ska komma med åtgärder, Ewa. Jag har samtidigt en fråga. Det finns en reservation om häktesrestriktioner för barn där vi har ett särskilt yttrande. Vi tycker över huvud taget inte att barn ska sitta i häktet. Jag tycker att det är undervärderande för Sverige. Johan Linander berörde också detta, och jag undrar om man är överens om att kanske lösa denna fråga på ett annat sätt.

Anf. 96 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! När det gäller utslussning är lagstiftningen tydlig. Kriminalvården jobbar intensivt för att det ska bli så bra utslussning som möjligt. Det gör man i första hand ihop med kommunen men också, som jag sade, med hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det är någonting man gör i varje individuellt fall. Självklart ligger det i verkställighetsplanering, frivårdsplanering och så vidare när någon ska ut på frivård eller släppas. Jag tycker alltså att man jobbar väldigt konkret med dessa frågor.

När det sedan gäller häktesrestriktioner för barn kan jag inte generellt säga att barn aldrig ska sitta häktade. Det ska naturligtvis ske med stor restriktivitet, men det händer tyvärr att också barn begår mycket grova brott. Det kan när man utreder dessa brott behövas att barn tvingas både sitta häktade och ha restriktioner. Jag tycker dock att man måste ta en sådan fråga på yttersta allvar och vara väldigt aktsam när man i domstol dömer ut att någon ska sitta häktad, eventuellt med restriktioner. Jag är alltså inte beredd att säga att man aldrig ska häkta barn. Det är jag inte beredd att säga.

Anf. 97 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! När det gäller att barn aldrig ska vara häktade vill jag säga att det bara finns en häktesverksamhet, och där sätter man barn. Det är absolut förkastligt. Även på denna punkt får Sverige kritik. Så är det.

Man kanske ska försöka hitta andra former när det har begåtts grova brott. Men med de häktesrestriktioner som finns i dag och den miljö som man ska sätta barnen i tror jag att gör man sig själv en stor otjänst.

Så säger Ewa Thalén Finné när det gäller utslussningsavtal att man ska följa frågan och att lagstiftningen är väldigt tydlig. Vet du hur jag tror att det är? Jag känner till hur många kommuner som helst som har det väldigt kämpigt ekonomiskt. Jag tror att det är där skon klämmer. Pengarna finns inte.

Då ställer jag frågan: Är du, med Alliansen, beredd att skicka med pengar för att vi ska kunna skapa bra utslussningsavtal? Vi i Vänsterpartiet har pengar specifikt för detta i vårt budgetförslag. Det här är en viktig fråga. Vi vet vad kriminaliteten kostar. Det är nog ganska billigt att se till att kommunerna har pengar att verkställa det här i stället för att man bara talar om att lagstiftningen är tydlig. Den får vara hur tydlig den vill, men det hjälper inte om man inte skickar med pengar. Vi har ju finansieringsprincipen att om man ändrar lagstiftning ska man skicka med pengar.

Anf. 98 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Självklart är häktesmiljö en otrevlig miljö. Det kan vi vara helt överens om. Sedan kan man diskutera om vi ska bygga specialhäkten och så vidare. Samtidigt är väl inte antalet barn i häkte så stort att vi kan göra det över hela Sverige. Risken är att man skulle bli häktad väldigt långt ifrån där man bor, och det kanske inte heller är så bra.

Vad jag vet har Kriminalvården under 2012 börjat med ett projekt där man verkligen tittar på ungas miljö där de sitter häktade. Även om det finns restriktioner får de träffa olika ideella verksamheter och får sysselsättning. Där är det angeläget att fortsätta arbeta med de frågorna.

När det gäller utslussningsavtal är det klart att kommuner på vissa håll har dålig ekonomi. Men kommunerna har att vara noga med hur de prioriterar sina pengar. Nej, jag är inte beredd att skicka med öronmärkta pengar till kommunerna. Vi gör det väldigt sällan. I regel får kommunerna ett statsbidrag och sina skatteintäkter. A och O för kommunernas verksamhet är onekligen att de lever upp till arbetslinjen och har många som går till jobbet varje dag. Det är ett sätt för kommunerna att få bättre inkomster. På den linjen jobbar vi stenhårt.

Kommunerna har ett ansvar för sina medborgare. Det är inget nytt att de har ett ansvar för människor som kommer ut från fängelse. Det har de faktiskt haft i alla tider. Nu har vi försökt tydliggöra att kriminalvården har ansvaret att se till att man tar de kontakter som ska tas för att det här ska fungera.

Anf. 99 JOHAN PEHRSON (FP):

Fru talman! Ämnet är kriminalvårdsfrågor. Tyvärr är det så att människor ibland måste bli inlåsta. Då är det viktigt att det sker på ett vettigt sätt så att personer som kommer till kriminalvården möts av en möjlighet till en vändpunkt, inte till en ändpunkt. Åtminstone för Folkpartiet är det tydligt att alla människor ska ha en chans att förbättra sig. Detta kan ske

under en lång tid eller en kortare tid beroende på hur allvarligt brott man har begått och naturligtvis också i vilken omfattning man begår brott gång på gång. Tanken är att det ska vara en längre inlåsning om man visar sig ha svårt att svara mot behandling, stöd och hjälp inom kriminalvården.

Jag vill understryka, fru talman, att den debatt vi i dag har är väsensskild från den vi hade för tio år sedan. Det handlar om ett ganska hårt arbete och medvetet fokus, ett arbete som inte minst handlar om att sätta den enskilda i fokus, att sätta den enskilda trasiga inte sällan missbrukande människan, som förvisso har skadat andra men som har en historia som är ganska mörk och tragisk, i centrum.

Hur såg det ut för tio år sedan? Ja, då diskuterade vi kraftiga överläggningar. Vi pratade om människor som gick och åt i matsalar helt utan eget ansvar för att lära sig basala saker som att laga mat och för att återanpassa sig. Man kunde i praktiken ligga i cellen och röka utan att det hände någonting. I dag får man inte ens röka. Man kan inte få in pengar om man inte medverkar i arbete, behandling och utbildning.

Vi kan i dag redovisa en kriminalvård som har nått svenskt rekord, får man väl ändå säga, i förutsättningarna för människor att arbeta, att få behandling för sina problem och att få en basal utbildning, i vissa fall även en högskoleutbildning om man når så långt. Här ligger vi nu i topp. Samtidigt har vi rekordfå rymningar och rekordlite narkotika.

Det är alltså mängder av faktorer som i dag samverkar för att vi ska kunna ha en human, vettig och fungerande kriminalvård. Det är en stark kontrast till hur det såg ut för tio år sedan. Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg det.

Detta har inte skett utan ansträngning. Det har inte skett utan ekonomisk kostnad, utan vi har valt att satsa på olika program, arbete och utbildning. Vi tror att det leder till en bättre och en mer effektiv kriminalvård på så sätt att människor får en chans till en vändpunkt i stället för en evig ändpunkt.

Oppositionen lyfter fram en mängd saker som är angelägna. Sanningen är den att om vi står här om tio år kommer vi att fortsätta att prata om förbättringar som är möjliga. Jag tycker att det är viktigt att vi är ärliga med det. Det är inte så att personer som kommer in i kriminalvården i dag är mindre komplicerade eller har mindre tragiska bakgrunder, utan snarare tvärtom personer som har farit ganska hårt genom livet, för att inte säga vad de har gjort mot andra människor. Det är klart att utmaningarna är enorma. Därför är det bra att vi gör allt vi kan och tidigt börjar tänka på ett liv i frihet, allt från vettiga besöksrum till att vi stöder olika ideella organisationer som Bryggan för att man ska kunna hålla kontakt med släkt och vänner utanför fängelset. Allt det där är viktigt.

Man ska ta sin avstamp i individen. Jag tycker att tankarna från oppositionen om särskilda avtal när man kommer ut är något som tål att tänkas på. Att skriva under ett avtal är dock ingen lösning. Problemet är inte det att det finns kommuner som tänker: Nu kommer Pelle eller Kalle eller Ahmed ut ur fängelset. Han har ett liv där han har varit lite kostsam för samhället, han har inte haft något jobb på länge, så nu gör vi ingenting.

I stället försöker man göra saker hela tiden. Vi har inte minst förstärkt, som jag nyss nämnde, arbetslinjen så att människor får en chans att komma i arbete. Sanningen är den att man inte är jätteattraktiv om man är tidigare dömd. Det är inte den som står först i kön på rekryteringsmässorna när företag vill anställa nytt. Här behöver vi tänka mer, allihop här inne, vad vi kan göra för att de här människorna ska känna att de har en reell möjlighet till egen försörjning, inte bara ett papper, ett kontrakt där det står att de ska sköta sig och socialtjänsten ska hjälpa dem. Mycket av det som sker i anstalter riskerar att rasa ihop om man inte får bra hjälp utanför.

Här finns mer att göra.

Jag tycker att diskussionen om restriktioner är viktig. Här finns uppdraget att man ska förbättra redovisningen. Vi får väl se vad som kommer in, men man får inte göra det för lätt för sig heller. Det finns en orsak till att människor häktas. Det är helt rimligt om vi ska kunna klara upp några brott över huvud taget. Det är också rimligt att man får restriktioner för att inte kunna fortsätta begå brott, hota eller vad det nu kan vara.

Vi för ju andra debatter här i kammaren där vi pratar om hur människor hotas. Det finns exempel på hur det trots restriktioner kommuniceras med omvärlden genom fängelsefönster och alla möjliga papper som man skriver på. Det finns ganska grovt kriminella som ingår i olika organisationer som trots restriktioner gör allt de kan för att styra och ställa i verksamheter utanför murarna.

Det lyftes fram här att det är synnerligen angeläget att barn häktas så sällan som möjligt. Man använder de särskilda platser på ungdomsavdelningar som finns i dag så långt som möjligt. När restriktioner för unga personer under 18 år hävs blir det ofta direkt frigivning från häktet eller överflyttning till någon av Statens institutionsstyrelses verksamheter. De unga kanske är farliga för omgivningen eller har hotat någon även om utredningen är färdig så långt.

Frågan är om man ska satsa mer på den verksamheten inom Statens institutionsstyrelse eller bygga särskilda häkten. Även om ungdomsbrottsligheten just nu ser ut att minska något i vårt land, inte minst tack vare regeringens arbete för tidiga och tydliga insatser, kommer nog personer under 18 år att behöva häktas och få restriktioner också i framtiden. Det är obehagligt. Det ska ske så sällan som möjligt, och det ska vara så lite restriktioner som möjligt. Det är viktigt att de checklistor som Kriminalvården har för unga personer under 18 år används för att minimera de skador som finns hos en ung människa som är häktad i allmänhet och med restriktioner i synnerhet.

Fru talman! För oss i Folkpartiet är det tydligt att det är en stor kontrast mellan att diskutera kriminalvården i dag och för tio år sedan. Det är en helt annan miljö. Det finns bättre möjligheter att vända livet än på många år, men det finns mer att göra.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 mars

FiU28 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen

Punkt 1 (Godkännande av fördraget)

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

20 för res. 2

16 för res. 3

275 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

24 för res. 1

19 för res. 2

268 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

251 för utskottet

23 för res. 1

37 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 95 M, 21 FP, 19 C, 18 KD

För res. 1: 23 MP

Avstod: 1 FP, 20 SD, 16 V

Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Svenskt undantag från EMU)

1. utskottet
2. res. 4 (MP, SD, V)

Votering:

252 för utskottet

59 för res. 4

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 95 M, 22 FP, 19 C, 18 KD

För res. 4: 23 MP, 20 SD, 16 V

Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

NU7 Statliga företag

Punkt 1 (Försäljning av statliga företag)

1. utskottet
2. res. 1 (MP, S, V)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

134 för res. 1

20 för res. 2

155 avstod

40 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

154 för utskottet

137 för res. 1

20 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 22 FP, 19 C, 18 KD

För res. 1: 98 S, 23 MP, 16 V

Avstod: 20 SD

Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 2 (Övergripande om förvaltning av statliga företag)

1. utskottet
2. res. 3 (MP, S, V)

Votering:

174 för utskottet

137 för res. 3

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 18 KD

För res. 3: 98 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU8 Riksrevisionens rapport om regelförenkling för företag
Punkterna 1 och 2
Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Övergripande om regelförenklingsarbetet)

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet
137 för res. 3
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 18 KD

För res. 3: 98 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

TU9 Trafikverkets upphandling av vägar och järnvägar

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU12 Äldre frågor

Punkt 1 (Äldrepolitikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 1 (S)
3. res. 2 (MP)
4. res. 3 (V)
5. res. 4 (SD)

Förberedande votering 1:

17 för res. 3
20 för res. 4
271 avstod
41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Anna-Lena Sörenson (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 2:

23 för res. 2
20 för res. 4
267 avstod
39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

98 för res. 1
23 för res. 2
190 avstod
38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
154 för utskottet
98 för res. 1
59 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 M, 22 FP, 19 C, 18 KD
För res. 1: 98 S
Avstod: 23 MP, 20 SD, 16 V
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 6 (Psykisk ohälsa bland äldre)

1. utskottet
2. res. 8 (S, MP, V)
Votering:
174 för utskottet
137 för res. 8
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 18 KD
För res. 8: 98 S, 23 MP, 16 V
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 8 (Kunskap och kompetens)

1. utskottet
2. res. 13 (MP)
Votering:
173 för utskottet
23 för res. 13
115 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 18 KD
För res. 13: 23 MP
Avstod: 98 S, 1 M, 16 V
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 10 (Motverka våld mot äldre)

1. utskottet
2. res. 15 (SD, V)
Votering:
272 för utskottet
36 för res. 15
3 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 95 M, 20 MP, 22 FP, 19 C, 18 KD
För res. 15: 20 SD, 16 V
Avstod: 3 MP
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

7 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU10 Straffrättsliga frågor

Punkt 1 (Hets mot folkgrupp)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
Votering:
290 för utskottet
20 för res. 1
39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD
För res. 1: 20 SD
Frånvarande: 15 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 2 (Hedersrelaterade brott)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP, V)
Votering:
173 för utskottet
136 för res. 2
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 22 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD
För res. 2: 98 S, 23 MP, 15 V
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 1 KD

Punkt 13 (Djurplågeri)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)
Votering:
291 för utskottet
20 för res. 7
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD
För res. 7: 20 SD
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 15 (Deltagande i kriminell organisation)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

291 för utskottet

20 för res. 9

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD

För res. 9: 20 SD

Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 21 (Särskilt vållandebrott vid rattfylleri m.m.)

1. utskottet

2. res. 12 (S, V)

Votering:

196 för utskottet

114 för res. 12

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 20 SD, 18 KD

För res. 12: 98 S, 16 V

Frånvarande: 14 S, 13 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 31 (Avskaffa preskriptionstiderna för grova vålds- och sexualbrott)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 17

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD

För res. 17: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 33 (Översyn av straffskalor)

1. utskottet

2. res. 18 (SD)

Votering:

291 för utskottet

20 för res. 18

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD
För res. 18: 20 SD
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 34 (Återfall i brott efter livstidsstraff)

1. utskottet
2. res. 19 (SD)
Votering:
291 för utskottet
20 för res. 19
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD
För res. 19: 20 SD
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Punkt 35 (Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall)

1. utskottet
2. res. 20 (SD)
Votering:
290 för utskottet
21 för res. 20
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 18 KD
För res. 20: 1 S, 20 SD
Frånvarande: 14 S, 12 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 1 KD

Maryam Yazdanfar (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Kriminalvårdsfrågor

8 § (forts. från 5 §) **Kriminalvårdsfrågor** (forts. JuU12)

Anf. 100 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Kriminalpolitik måste stå på en stadig grund av brottsförebyggande insatser där inte minst ökat stöd och ökad samverkan mellan familj, det civila samhället, skola, socialtjänst och polis spelar en viktig roll för att förhindra att unga beträder brottets bana. Även Kriminalvården har en viktig uppgift i det brottsförebyggande arbetet. Kriminalvårdens möjlighet att rehabilitera den intagne har blivit bättre, men ännu mer kan göras. Inriktningen ska vara att den dömde inte ska återfalla i brott.

För att på allvar kunna stävja brottsligheten krävs att man tar itu med de bakomliggande orsakerna till brott. I detta brottsförebyggande arbete ligger ett hårt arbete med att omvända kriminella till en ny livsstil. Kri-

minalvården spelar en viktig roll i detta arbete. Syftet med kriminalvården är att den person som vårdas där aldrig ska komma tillbaka till anstalt. Det är viktigt att tiden utnyttjas väl, med fokus på behandling och förberedelser för ett liv utan kriminalitet.

Kriminalvården ska ställa tydliga krav, och regler ska följas. Droger får naturligtvis inte förekomma. Men det gör de i dag. Det är ett av kriminalvårdens största problem och misslyckanden. Mycket har skett, men detta ska fortsatt prioriteras.

Det har funnits ett stort fokus på fängelserna när det gäller att förbättra arbetet där. Jag skulle vilja att vi gjorde om fängelserna till motivationsanstalter. Man skulle kunna se vägen i tre steg.

I det första steget införs dagliga drogtester. Alla intagna ges möjlighet att delta i behandlingsprogram mot missbruk och kriminalitet som livsstil. Kontakter intensifieras med föreningsliv, ideella organisationer och idrottsföreningar. Internerna ska sköta vardagliga saker såsom tvättning, städning och matlagning.

I steg två införs grundliga kunskapstester för att hitta en individuellt anpassad utbildning, schemalagda dagar för arbete och studier samt relationsskapande verksamhet med organisationer utanför anstalten.

I ett tredje steg finns ett utslussningsboende där det frigivningsförberedande arbetet påbörjas. I utslussningsboendet kan kontakter komma att tas upp med familj, barn och arbetsmarknad samt organisationer som samarbetar med den ideella sektorn. Det kan handla om att skapa relationer och bygga upp ett förtroende för att få möjlighet att få ett arbete vid frigivning. Kontakter med övervakare skapas, och sökandet efter bostad påbörjas.

Det är väl känt att övergången från ungdomsvård eller från att ha suttit i fängelse till ett liv i frihet är en kritisk period då personer kan återfalla i brott. Många behöver hjälp med att bryta den onda cirkeln så att de kan leva ett liv utan kriminalitet och droger efter frigivning. Resultatet påverkas dels av den intagnes vilja att återanpassa sig, dels av hur samhället tar emot personen efter frigivningen. De intagna måste ges kraft att vilja resa upp sina liv och känna att de kommer att ges en andra chans och åter kunna komma in i samhället. Detta innebär många praktiska förberedelser. Det handlar om vad som händer efter tiden i kriminalvården, kontakter med andra myndigheter och tillgången till bostad.

Kristdemokraterna tycker att de som väl avtjänat sitt straff och verkligen vill och jobbar för att återanpassa sig till samhället ska få positiv respons såväl under sin fängelsevistelse som efteråt. Kriminalvården måste därför i högre grad utformas individuellt.

Det är oerhört viktigt att samhällets stöttning fortsätter även efter avtjänat straff genom hjälp till bostad, arbete, utbildning och andra återanpassande åtgärder för att möjliggöra ett liv utan brottlighet. När någon frigives utan vettig sysselsättning, utan bostad eller utan socialt nätverk drivs personen återigen rakt i armarna på de kriminella kretsarna.

Det är också viktigt att betona det civila samhällets roll, inte minst när det gäller det sociala sammanhanget. Föreningar bör uppmuntras att finnas med som en del i livet före och efter frigivningen. Avhoppjourer – här är det viktigt att nämna både Kris och Exit; den senare vänder sig till avhoppare från nazistiska miljöer – har gett väldigt viktiga redskap.

Polisen i Stockholm har också öppnat en försöksverksamhet med en avhoppjour för gängmedlemmar. Den kommer att utvärderas framöver. Det här är viktiga verksamheter som vi fortsatt vill stödja.

Jag yrkar avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag. (Applåder)

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 mars.)

*Hemlig teleavlyssning,
hemlig teleövervakning
och hemlig kamera-
övervakning vid
förundersökning i
brottmål under år 2011*

9 § Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2011

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2012/13:JuU16
Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2011 (skr. 2012/13:47).

Anf. 101 PIA HALLSTRÖM (M):

Herr talman! Regeringen lämnar nu en redogörelse för användningen av hemliga tvångsmedel under 2011. Det är bra och nödvändigt att riksdagen varje år får en redogörelse för hur de tvångsmedel som vi har beslutat att polisen ska få utnyttja i samband med förundersökningar av grövre brott har använts och vilken effekt de bedöms ha haft. Vi är överens om att vi vill ha en noggrann och tydlig redogörelse.

Det har varje år diskuterats på vilket sätt skrivelsen skulle kunna förbättras och om den skulle kunna innehålla mer information. Vi har haft många debatter om de hemliga tvångsmedlen, och vi kan konstatera att vi behöver den här typen av tvångsmedel men att det är viktigt att vi följer de principer som finns. Redogörelsen bygger på uppgifter som Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen gemensamt har lämnat i en skrivelse till regeringen.

Riksdagens uppföljning av användningen av hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning är viktig. Genom skrivelsen kan regeringen och riksdagen bedöma om de brottsförebyggande myndigheterna använder dessa instrument och inte minst bedöma nyttan av dem och hur man har motiverat användningen av dem. Regeringen konstaterar att den nationella satsningen mot grov organiserad brottslighet har lett till resursökningar riktade mot sådan brottslighet där användning av hemliga tvångsmedel kan komma i fråga. Det är rimligt att utgå från att satsningen, som påbörjades 2009, under både 2010 och 2011 har fått ett allt större genomslag och att de resurser som tillförts de brottsutredande myndigheterna bättre har kunnat utnyttjas.

Herr talman! Det är av grundläggande betydelse i en demokratisk rättsstat att post- och telehemligheten liksom rätten till privatliv och korrespondens respekteras. För att samhället ska kunna bekämpa brott på ett effektivt sätt är det dock ibland nödvändigt att de brottsbekämpande myndigheterna kan använda hemliga tvångsmedel, till exempel hemlig

teleavlyssning eller hemlig kameraövervakning. Vi måste givetvis följa utvecklingen så att vi kan ha en effektiv brottsbekämpning utan att för den skull menligt påverka den personliga integriteten.

Eftersom användning av hemliga tvångsmedel är ett ingrepp i den enskildes personliga integritet är det av största vikt att den sker med stor urskillning och att riskerna för oriktig tillämpning minimeras. De strikta förutsättningarna för hemlig tvångsmedelsanvändning framgår alltid av lag. Det är en uppgift för allmän domstol att i varje enskilt fall pröva om det finns sådana förutsättningar. Under de senaste åren har det pågått en kraftig insats mot den organiserade brottsligheten. Det har gjort att hemliga tvångsmedel har brukats i större utsträckning än tidigare.

Regeringen anför i sin redogörelse att det framgår av myndigheternas redovisning att de hemliga tvångsmedlen fyller en mycket viktig funktion för det brottsutredande arbetet. Enligt regeringen visar redovisningen också att de hemliga tvångsmedlen i förhållande till ett fullt godtagbart antal personer har inneburit en reell nytta. Regeringens sammanfattande bedömning är att myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel under 2011 har varit ett ändamålsenligt och nödvändigt instrument i den brottsutredande verksamheten.

Herr talman! Det är viktigt att konstatera att de hemliga tvångsmedlen är viktiga i kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Samtidigt är det viktigt att säga att all övervakning alltid innebär någon form av inskränkning av den personliga integriteten. Den inskränkningen måste därför alltid vägas mot de rättsvärdande instansernas möjligheter att effektivt bekämpa den grova brottsligheten.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anton Abele (M).

Anf. 102 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Aldrig förr har de brottsbekämpande myndigheternas möjlighet att på hemlig väg övervaka vad enskilda människor gör eller inte gör varit så stora som nu. Aldrig förr har de finansiella resurserna varit så stora som nu. Trots detta konstaterar vi att andelen personuppklarade brott inte har ökat.

Någon samlad utvärdering och uppföljning av vilken effekt samtliga hemliga tvångsmedel haft för effektiviteten inom rättsväsendet har aldrig gjorts, inte heller någon analys av om de har lett till att människors vardag och liv i Sverige blivit tryggare. Den samlade effekten av de hemliga tvångsmedlen i Sverige, inte bara de som omfattas av skrivelsen, borde bli föremål för uppföljning och utvärdering. Det borde undersökas huruvida de hemliga tvångsmedlen varit effektiva i förhållande till uppsatta mål och avsett syfte och i förhållande till det integritetsintrång som skett.

Liksom i tidigare skrivelser saknas i denna skrivelse väsentliga delar av den mest integritetskränkande hemliga övervakningen. Alltsedan början av 1980-talet har regeringen löpande redovisat omfattningen av användningen av olika sorters hemliga tvångsmedel för riksdagen. I takt

med att arsenalen av olika hemliga tvångsmedel utökats har dessa också kommit att omfattas av redovisningen till riksdagen.

Varken den hemliga rumsavlyssningen eller användandet av hemliga tvångsmedel hos Säpo omfattas. Detsamma gäller åtgärder för att förhindra vissa allvarliga brott. Det finns ingen anledning att inte inkludera dessa i skrivelsen. Tvärtom är det viktigt att det finns en insyn i användningen även av dessa tvångsmedel.

Herr talman! Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har under året fått ett utökat tillsynsuppdrag som numera omfattar även polisens personuppgiftshantering. Myndigheten har sedan den bildades kommit att få ett allt större tillsynsuppdrag, men det finns ingen samlad återrapportering av myndighetens slutsatser när det gäller användningen av de hemliga tvångsmedlen. Det är såklart en stor brist, eftersom myndigheten ofta kommer med relevanta synpunkter och kritik mot myndigheters hantering av integritetskränkande uppgifter.

Herr talman! Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har i olika rapporter funnit skäl att rikta kritik mot hur olika myndigheter fullgjort sina uppdrag. Det handlar bland annat om gallring i Säkerhetspolisens register, granskning av hemliga tvångsmedel i vissa fall, granskning av förstöring av material från hemliga tvångsmedel i vissa avseenden, registrering av uppgifter hänförliga till enskild i egenskap av kontakt till annan samt försvararsamtal. Samtliga rör förhållanden som i huvudsak avser verksamhet under år 2011 och tidigare.

Någon redovisning av de slutsatser som dragits i dessa rapporter finns inte i skrivelsen. Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens rapporter och slutsatser måste redovisas till riksdagen betydligt mer omfattande än vad som är fallet i dag.

Den generella kvaliteten på skrivelsen måste förbättras. Även i år har innehållet och upplägget ändrats jämfört med tidigare år så att det inte går att göra jämförelser över tid, vilket är viktigt när det gäller statistik. Det är då svårt att använda skrivelsen och dra slutsatser.

Redovisningen av nyttan av aktuella tvångsmedel sker endast i procent av det totala antalet nyttor. Hur många dessa är i förhållande till antalet meddelade tillstånd framgår inte. Inte heller framgår det om flera nyttor förekommit i samma övervakningsärenden eller hur många övervakningsärenden som över huvud taget inte lett till någonting alls eller som kanske aldrig ens använts.

Detta är en viktig skrivelse. Att det finns en insyn och en god återrapportering när det gäller tillämpningen av hemliga tvångsmedel är viktigt.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 2 och 3.

Anf. 103 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag har bara några få saker att säga.

Den samlade bedömningen från regeringen är att användning av hemliga tvångsmedel under 2011 har varit "ett ändamålsenligt och nödvändigt instrument i den brottsutredande verksamheten". Jag delar den bedömningen.

Vi tror att hemliga tvångsmedel är mycket viktiga. De är väldigt viktiga i kampen mot den grova brottsligheten. Vi har flera gånger motionerat om att det ska bli lättare att använda just hemliga tvångsmedel.

I skrivelsen kan man läsa att det man kallar den brottsutredande nytan vid användning av hemliga tvångsmedel var 72 procent under 2011, vilket är alldeles utmärkt. Vi kan också läsa att 154 personer har avskrivits brottsmisstankar under samma år med hjälp av spaning med hemliga tvångsmedel. Det är väl klockrent om den här sortens hjälpmedel även kan användas till att kontrollera om folk är oskyldiga. Det är hur bra som helst. Då kan man ta bort dem från polisens radar.

Däremot framkommer det att det finns vissa problem. Det handlar om själva rapporteringen, och det var det som föregående talare diskuterade.

För att rapporten ska kunna tjäna sitt fullgoda syfte menar jag att man måste kunna redovisa variabler som är sakligt beskrivande men också jämförbara över tid.

Man kan titta i skrivelsen. Det är framför allt tre saker som har framkommit. Man nämner att datasystemet Argos har havererat och att en stor del av underlaget har inhämtats manuellt. Man har funnit felkällor när det gäller antalet beviljade tillstånd. Och man säger att man inte har kunnat kontrollera skrivelsens nuvarande uppgifter eftersom datasystemet fortfarande är stängt.

Man har ändrat definitionen av nytta och lagt till variablerna ”använt som spaningshjälpmedel” samt ”lett till åtal”, vilket skulle kunna minska jämförbarheten i förhållande till tidigare rapporter.

Sättet att mäta tillstånd har också ändrats. Tidigare år kunde användning mot flera teleadresser räknas som ett tillstånd medan det i årets skrivelse redovisas som ett tillstånd för varje teleadress.

En jämförelse av antalet beviljade tillstånd över tid är alltså inte möjlig, vilket också påpekas. Därför delar vi delvis Miljöpartiets ståndpunkt. Redovisningsunderlagets kvalitet måste höjas. Jag vill därmed yrka bifall till reservation 3 i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 mars.)

*Åtgärder inom arbets-
löshetsförsäkringen,
m.m.*

10 § Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

Föredrogs

arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU6

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m. (prop. 2012/13:12).

Anf. 104 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Vi ska nu diskutera och debattera AU6 i den här kam-maren. Först i det här betänkandet behandlas regeringens proposition *Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.*

Jag tänkte bara nämna några få ord om det. De förändringar i arbets-löshetsförsäkringen som föreslås i propositionen syftar till att klargöra vilka handlingar som inte stämmer överens med villkoren i försäkringen och som innebär att den sökande kan komma att varnas eller stängas av från rätten till ersättning.

I dag tillämpas i många fall inte åtgärderna i arbetslöshetsförsäkring-en, trots att förutsättningarna för dem är uppfyllda. En anledning till detta

kan vara att åtgärderna uppfattas som oproportionerliga i förhållande till handlandet.

De förslag som presenteras i propositionen syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan den offentliga arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna. Det är bra om arbetslöshetsförsäkringen kan bli mer förutsägbar.

Vi socialdemokrater menar inte att missbruk av försäkringen är något omfattande problem. Men för oss som slåss för en välfungerande och rimlig försäkring är legitimiteten mycket viktig. Då ser vi åtgärder som kan stärka legitimiteten i försäkringen som viktiga att vidta. Och vi är alltid beredda att överväga den typen av åtgärder.

I arbetet med den här propositionen förelåg först en Ds, departementsskrivelse, där det fanns en del förslag som inte var så väl genomtänkta. Bland annat hade man tänkt plocka ut definitionen av lämpligt arbete ur lagtexten. Regeringen har fått kritik för det här från remissinstanserna. Man har då förändrat förslaget i propositionen. Man har tagit bort de saker som inte var så genomtänkta.

Det innebär att vi socialdemokrater ställer oss bakom propositionen som den nu ser ut och avslår motionerna som väckts med anledning av propositionen och det yrkande om avslag på propositionen som väckts under utskottsbehandlingen.

Det är den delen, herr talman, av betänkandet som gäller själva propositionen. I övrigt behandlar vi i det här betänkandet motionsyrkande om arbetslöshetsförsäkringen från den allmänna motionstiden.

Här tänkte jag i första hand redogöra för Socialdemokraternas syn på arbetslöshetsförsäkringen och varför vi tycker att den inte fungerar på det sätt som den borde göra i dag.

Vi har den svenska modellen i Sverige, som många, åtminstone i ord, slår vakt om. I sak är det väl vi socialdemokrater som har att göra den vakthållningen. För vi kan konstatera att om man ska klara av att hantera den svenska modellen – och den ska bygga på avtal mellan starka parter – är det mycket som krävs. Då är det mycket som måste göras. Då är det många förändringar och förbättringar utifrån dagens situation som måste till.

För att den svenska modellen ska fungera krävs det att staten bidrar med en aktiv arbetsmarknadspolitik, till exempel. Det krävs också en bra arbetslöshetsförsäkring. För att vi ska lyckas med det här måste vi förstärka och förbättra de delar som har behandlats väldigt styvmoderligt och illa av den svenska regeringen under ett antal år. Det är en nödvändighet för att vi ska lyckas rädda och försvara den svenska modellen. Det är en modell som har bidragit till ett modernt arbetsliv som har tjänat Sverige väl och hjälpt till att skapa konkurrenskraftiga företag i det här landet.

En väl fungerande frivillig solidariskt finansierad omställningsförsäkring är en viktig grundsten i en sådan arbetsmarknadsmodell. Rätt utformad kommer en sådan arbetslöshetsförsäkring att möjliggöra nödvändig strukturomvandling. Det kommer att ge ekonomisk trygghet till dem som förlorar jobben, stimulera efterfrågan i ekonomin när arbetslösheten stiger. Det motverkar också en press nedåt på löner och anställningsvillkor och upprätthåller arbetslinjen. Det är vad en väl fungerande omställningsförsäkring kan göra om den är rätt utformad, och för att den ska

kunna leverera alla de här viktiga delarna måste vi förbättra den rejält jämfört med läget i dag. I dag klarar inte försäkringen av att uppfylla de positiva saker som vi vill att försäkringen ska vara en del av.

Vad alliansregeringen har gjort är att kraftigt försämra försäkringen. Det kan man inte tolka på annat sätt än som ett steg mot att försöka avveckla de gemensamma trygghetsförsäkringarna. Man är på väg att öppna upp för system med privata tilläggsförsäkringar. Det är bara fyra av tio arbetslösa som får någon ersättning från försäkringen, och det är knappt någon som har sin inkomst försäkrad i arbetslöshetsförsäkringen som den ser ut i dag.

För den som är ung och arbetslös har man dessutom diskriminerande regelverk som sänker ersättningen ytterligare. Lönerna har ökat under tiden sedan 2007 när man sänkte taket, men ersättningen har som sagt inte höjts sedan den sänktes 2007 vilket innebär att försäkringen hela tiden utarmas. Normalinkomsttagaren i dag har bara cirka hälften av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet.

De differentierade avgifterna som Anders Borg införde tillsammans med ett försämrat regelverk har lett till att en halv miljon människor har lämnat arbetslöshetsförsäkringen. De differentierade avgifterna har även medfört att redan hårt utsatta yrkesgrupper med hög risk för arbetslöshet har fått starkt höjda avgifter medan ofta välavlönade grupper med lägre risk har fått betydligt lägre avgifter.

Dessa regeländringar har gjort att många helt eller delvis arbetslösa helt enkelt inte har någon rätt till ersättning utan är utförsäkrade i stor omfattning som det ser ut i dag. Regelverket är dessutom så komplicerat att mer än 80 procent av alla arbetsgivarintyg måste kompletteras, och det innebär i sin tur att arbetslösa får vänta i onödan på sina pengar om de nu över huvud taget är berättigade till någon ersättning.

Vi socialdemokrater däremot, herr talman, har i vårt budgetalternativ lagt fram förslag för att rätta till de här missförhållandena. Vi har lagt fram förslag för att bygga upp arbetslöshetsförsäkringen igen. Det som vi vill prioritera, som är den viktigaste punkten i att få arbetslöshetsförsäkringen att återigen fungera på det sättet som jag har beskrivit att vi vill att den ska kunna fungera och som vi vill börja med, är att höja taket och ersättningsnivån i försäkringen. Det är det viktigaste för att försäkringen ska fungera som den inkomstförsäkring som den är tänkt att vara. Vill vi slå vakt om den svenska modellen och ha ersättningar i socialförsäkringen som det går att leva på måste vi alltså höja tak och ersättningsnivåer i försäkringen.

Vi har också valt att prioritera att sänka avgifterna till arbetslöshetskassorna för att fler ska kunna skaffa sig ett försäkringsskydd. Målet är att arbetslöshetsförsäkringen ska vara attraktiv för alla, både den som löper hög risk att bli arbetslös och den som löper låg risk för detta, och ett sätt att få många att ansluta sig är att sätta medlemsavgiften på en nivå som bidrar till att många vill ansluta sig.

Det här är de förslag som vi har lagt fram i Sveriges riksdag för att komma till rätta med de problem som finns på svensk arbetsmarknad. Vi har dock inte fått majoritet för vårt budgetalternativ, och därför kvarstår fortfarande behovet av den omfattande översynen av arbetslöshetsförsäkringen för att komma till rätta med de här problemen – problem som regeringen har åstadkommit genom sin medvetna politik.

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

Herr talman! Med anledning av det jag har gått igenom yrkar jag bifall till reservation 3. Jag vill också passa på att kommentera ytterligare några saker som är aktuella i debatten om arbetslöshetsförsäkringen.

Det pågår en utredning, parlamentariska Socialförsäkringsutredningen, som bland mycket annat har att hantera arbetslöshetsförsäkringen. Det som har skett är att de borgerliga regeringspartierna har varit osams om hur man skulle fortsätta att hantera arbetslöshetsförsäkringen. En del partier inom regeringen har velat genomföra en obligatorisk försäkring, medan andra har varit mer skeptiska till att genomföra detta.

Man har då stoppat in genomgången om en obligatorisk försäkring i Socialförsäkringsutredningen där den nu bereds och hanteras. Det finns anledning, herr talman, att konstatera att det verkar som om det har skett någonting när det gäller Moderaternas inställning till arbetslöshetsförsäkringen. Man har i alla fall tidigare argumenterat utifrån att man stöder arbetslinjen. Man skulle kvalificera sig till försäkringen genom att arbeta, det vill säga att arbetslöshetsförsäkringens uppgift är att helt enkelt ersätta inkomst som man förlorar om man förlorar arbetet.

Nu verkar det som om även regeringens ledande parti har sällat sig till en ska vi säga annorlunda syn på arbetslöshetsförsäkringen. Man driver nu en linje som närmar sig någon sorts medborgarlön, att alla ska ha betalt alltid för allting på något sätt, något som är väldigt främmande för hela vårt sätt att se på socialförsäkringssystemen i allmänhet och arbetslöshetsförsäkringen i synnerhet.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Moderaterna på det här sättet helt och hållet har ändrat ståndpunkt när det gäller hur man ska hantera arbetslöshetsförsäkringen. Vi har tidigare varit väldigt kritiska till den moderatledda regeringens sätt att hantera försäkringen, men vi har åtminstone delat uppfattning om hur man bör kvalificera sig till den. Det gör vi tydligen inte längre, herr talman, och det är ganska anmärkningsvärt att man på det här sättet från moderat sida lämnar arbetslinjen och går över till någon sorts medborgarlönspolitik. Det är värt att notera.

Det är några saker till som har varit väldigt viktiga att ta upp när det gäller arbetslöshetsförsäkringen, och det är hur vi hanterar förtroendevalda personer som har politiska eller fackliga uppdrag och som blir arbetslösa. I dag råkar de i värsta fall illa ut i försäkringen och kan stå helt utan ersättning. Här finns däremot en politisk uppfattning över blockgränserna om att detta borde rättas till, och det är också något som Socialförsäkringsutredningen arbetar med för tillfället. Frågan har också varit uppe här i kammaren vid flera tillfällen, och bland annat finns det ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen att lösa problemet med förtroendevalda som hamnar utanför försäkringssystemet. Där finns gott hopp om att vi kanske redan i år ska kunna lägga fram förslagen i utredningen som sedan förhoppningsvis ska kunna hamna på riksdagens bord så att vi kan lösa det problemet.

Vi har ytterligare förslag i utredningen som rör arbetslöshetsförsäkringen som jag vill poängtera att regeringen via tillkännagivande har fått i uppdrag av kammaren att hantera. Det gäller bland annat hur människor med deltid i dag hamnar i en väldigt svår situation, eftersom man kan tvingas välja mellan att vara heltidsarbetslös och att arbeta deltid. För enskilda arbetslösa är det väldigt svårt att förstå varför den moderatledda

regeringen tycker att det är viktigare att folk är arbetslösa än att de arbetar.

Det här har riksdagen och kammaren tillkännagivit att regeringen ska ändra på, och det är också någonting som utredningen förhoppningsvis skyndsamt kan lägga fram förslag om så att vi får bort de absolut värsta avarterna i försäkringen som tvingar människor att inte arbeta. Tidigare hade man tyckt att det möjligen hade varit ett lite annorlunda sätt att se på arbetslinjen, men nu ser man mer ett mönster från den moderata sidan: Man eftersträvar tydligen inte arbetslinjen över huvud taget i försäkringen längre, och det är naturligtvis bekymmersamt på många sätt och vis.

Herr talman! När det gäller frågan om arbetslöshetsförsäkringen kommer vi naturligtvis att återkomma till den fler gånger. Det kommer att ta tid innan vi har rätt ut och fått ordning på situationen så att vi kan få en försäkring som fungerar. Till dess kommer vi socialdemokrater naturligtvis att ligga på och driva de här kraven. Jag hoppas och tror att förnuftet så småningom ska segra så att vi får en försäkring som gör den nytta som vi vill att den ska göra på den svenska arbetsmarknaden.

Till dess är det bifall till reservation 3. Vi biträder också propositionen i den delen av betänkandet.

Anf. 105 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1 och reservation nr 4.

Detta betänkande behandlar propositionen som handlar om regelverk för a-kassan. Jag konstaterar att vi inte delar synen på hur en modern a-kassa kan se ut. Miljöpartiet menar att det är bättre att avvakta parlamentariska Socialförsäkringsutredningens förslag och inte genomföra mindre förändringar under tiden. Ett av de definierade problemen med dagens a-kassasystem är just att det saknar helhetssyn och är något av ett lapp-täcke. Det är oöverskådligt för individen och krångligt för den oinvidge.

De förändringar som föreslås i den aktuella propositionen utgår ensidigt från uppfattningen att det enbart är genom ökad kontroll och stramare villkor som arbetslöshetsförsäkringen blir en fungerande omställningsförsäkring. Dagens system skapades på 1950- och 60-talen när det var gott om jobb, vilket det inte längre är. I Sverige har andelen arbetslösa med rätt till a-kassa sjunkit från 52 procent av de arbetslösa hösten 2006, då regeringen tillträdde, till endast 28 procent hösten 2012. Bara den som har fått in hela foten på arbetsmarknaden kan i dag vara försäkrad, och det tycker Miljöpartiet är fel. Även den som har tillfälligt jobb eller är studerande och sedan under en period aktivt söker jobb ska kunna få en ersättning på lägsta nivå, ett så kallat golv. Miljöpartiet vill också höja taket så att det ligger på samma nivå som i sjukförsäkringen.

Herr talman! Miljöpartiets förslag är ersättning på samma nivå. Där bollas inte människor runt i systemen. Då får man också samma ersättning om man är arbetslös, arbetstränar eller är i rehabilitering under sjukskrivningen. Miljöpartiets förslag innebär en dörr in och många dörrar ut genom att man slår ihop Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och den del av kommunens socialtjänst som handhar försörjningsstödet.

Med dagens system skjuter staten över kostnaderna på kommunen, eller som i många fall på de enskilda, som hamnar i kläm eftersom de

kanske lever tillsammans med någon som har inkomst, och då har man inte rätt till försörjningsstöd.

Det finns en detalj i propositionens förslag som är bra, nämligen att det införs mjukare steg i 43 §, varning och avstängning från rätt till ersättning, genom att fler åtgärdsgrunder införs och att det ges en möjlighet att varna innan en eventuell avstängning samt att den tid som avstängningen gäller kopplas till om misskötsamhet har upprepats. Men vi ser att helheten är negativ. Det finns ingen helhetssyn i det här systemet, och möjlighet till dubbel bestraffning införs, vilket är ett stort problem för Miljöpartiet.

Till exempel innebär regeringens förslag under 4.5.2, Uteslutning eller fränkännande, förlorad rätt till ersättning. När en enskild låter bli att anmäla ändrade uppgifter anser vi – läs regeringen – att det är orimligt med dubbla straffrättsliga förfaranden. I nuvarande lagstiftning, 66 §, finns möjligheten att vid särskilda skäl fränkänna färre dagar. Denna möjlighet, som innebär en möjlighet att beakta individuella omständigheter och skäl, föreslås alltså nu tas bort.

En person kan bli avstängd från rätt till ersättning, fränkännande, samtidigt som det krävs att personen ska ha jobbat igen innan en ny ersättning ges. Det här straffet tycker vi är mycket högre än det som felaktigt har betalats ut. Det blir en dubbel bestraffning. Om man till exempel jämför med studiestöd, där liknande förhållanden kan råda, hindras man inte från att fortsatt få studiemedel om man bara betalar tillbaka, inklusive ränta. Även om den studerande har ett återkrav kan det göras en återbetalning utan att den studerande går miste om nya studiemedel.

Dessutom har vi bidragsbrottslagen. Det är oproportionerligt att straff även kan utdömas enligt den lagen, 2007:612, för samma beteende som kan leda till uteslutning eller att man förlorar rätten till ersättning, just fränkännande av ersättning. Miljöpartiet menar att man inte ska ändra regelverket utan att ta hänsyn till hur dessa båda lagar kan samordnas.

Med detta vill jag återigen yrka bifall till reservation nr 1 och reservation nr 4.

Anf. 106 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till de sverigedemokratiska reservationerna 5, 7 och 9.

Vi diskuterar arbetsmarknadsutskottets betänkande 6 rörande frågor om arbetslöshetsförsäkringen. För oss sverigedemokrater utgör arbetslöshetsförsäkringen en central och naturlig del i välfärdsstaten. En generös och väl fungerande arbetslöshetsförsäkring medför livskvalitet, trygghet och stabilitet för både individer och familjer.

På makronivå bidrar en generös och välfungerande arbetslöshetsförsäkring till att förbättra matchningen på arbetsmarknaden i och med att det ger en person som drabbas av arbetslöshet andrum att finna ett nytt arbete som passar den egna utbildnings- och kompetensprofilen. Att vi får rätt man på rätt plats är något som i förlängningen gynnar hela samhället. Det bidrar till att hålla uppe köpkraften och konsumtionen och därmed sysselsättningen under perioder av svag ekonomisk utveckling.

Tyvär har vi varken en generös eller en välfungerande arbetslöshetsförsäkring i dag. En viss del av a-kassornas problem kan härledas till den ekonomiska krisen och den ökade arbetslösheten, med ökad belastning

på kassorna som följd. Men huvuddelen av de stora problem som vi i dag ser är ett resultat av medvetna beslut från den borgerliga regeringens sida.

Regelverket har stramats åt på ett orimligt sätt. Avgifterna har höjts och differentierats på ett sätt som gör att till exempel lågavlönade inom hotellbranschen tvingas betala flera gånger högre avgifter än högavlönade akademiker. Försämringen och fördyringen har drivit hundratusentals människor ur a-kassan och lämnat dem utan skyddsnät när arbetslösheten har slagit till, vilket i sin tur har gjort att behovet av försörjningsstöd har ökat, med alla de negativa konsekvenser som det medför. Enligt Sveriges socialchefer är det i dag fler arbetslösa som får sin försörjning genom kommunernas försörjningsstöd än som får det genom den statliga arbetslöshetsförsäkringen.

Taket i a-kassan har inte höjts på över tio år, och den har inte följt löneutvecklingen. Det gör att endast en liten minoritet i realiteten får de utlovade 80 procenten av sin senast anmälda inkomst.

Arbetslösas rätt att under de första hundra dagarna begränsa sitt jobbsökande till sitt kompetensområde och sitt geografiska närområde har slopats. Deltidsarbetslösas rätt till ersättning har kraftigt försämrats.

Vid sidan av detta har det stora antalet a-kassor med olika tillämpningar av regelverket en negativ inverkan på likvärdigheten i systemet och gör det svårt för den enskilde att veta vad som gäller. Jag är ingen anhängare av överord och onödiga dramatiseringar i debatten, men det är svårt att beskriva regeringens politik på detta område som någonting annat än en katastrof med sociala och mänskliga tragedier som följd.

Den ökade otryggheten och sociala utslagningen drabbar naturligtvis inte bara de arbetslösa utan också deras barn och andra närstående. De fulla, långsiktiga ekonomiska och sociala konsekvenserna av regeringens politik är svår att överblicka i nuläget. Verkligheten såväl som en växande skara av den ekonomiska expertisen har visat att de ekonomiska teorier som låg till grund för regeringens försämringar av a-kassan helt enkelt inte stämde, eller åtminstone att prognoserna för de positiva effekter som försämringarna var tänkta att medföra var kraftigt överdrivna.

Ställda inför de katastrofala konsekvenserna av sin förda politik har de borgerliga partierna gradvis slagit till reträtt. Om jag lyckats hänga med i turerna är det i dag bara Moderaterna som inte vill höja taket och som fortfarande försvarar de differentierade avgifterna. När det gäller det sistnämnda verkar även Moderaterna ha börjat sväva på målet i och med att man använder frågan som ett utpressningsverktyg för att få igenom den så kallade jobbpakten. Men vilken Moderaternas hållning i frågan är i dag när de centrala förhandlingarna om jobbpakten har havererat vet jag inte. Det kanske Moderaterna kan redogöra närmare för här i dag.

Det är minst sagt mixade signaler. Precis som Patrik Björck blev jag också ganska förvånad när jag uppfattade signalerna att Moderaterna helt har svängt och nu nästan börjar prata i termer av medborgarlön.

Jag är medveten om att frågan om den långsiktiga utformningen av arbetslöshetsförsäkringen hanteras av Socialförsäkringsutredningen. Från Sverigedemokraternas sida ser vi dock ingen anledning att vänta i flera år på att åtgärda de mest uppenbara bristerna i dagens system, inte när de har en sådan negativ inverkan på människors liv här och nu och inte när

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

det tycks finnas en så bred parlamentarisk majoritet för de viktigaste reformerna.

Från Sverigedemokraternas sida har vi varit mycket tydliga med hur vi vill att arbetslöshetsförsäkringen ska förändras och förbättras. Vi har också anslagit betydande medel till detta i vårt budgetförslag. Vi vill ha en centraliserad likvärdig obligatorisk a-kassa som administreras av Försäkringskassan och som ger skydd till alla som uppfyller de grundläggande kriterierna. Vi vill genomföra en kraftig höjning av taket, förbättra villkoren för deltidsarbetslösa och återinföra den så kallade hundradagarsregeln.

När det gäller det sistnämnda är det uppseendeväckande att regeringen ännu inte har hörsammat tillkännagivandet från riksdagen. Eftersom jag är ny i utskottet och inte har följt de tidigare debatterna skulle jag vilja ta tillfället i akt och stilla min nyfikenhet genom att fråga företrädarna för Centerpartiet och Kristdemokraterna hur de utifrån sina respektive ideologiska grunder kan försvara slopandet av hundradagarsregeln. Hur kan Kristdemokraterna med sitt påstådda värnande om familjen och det civila samhället motivera att arbetslösa redan från dag ett ska tvingas ta ett jobb som innebär att de måste flytta ifrån sin familj, sin hembygd, kanske en förening eller församling där de är aktiva eller kanske en äldre släkting som de har hjälpt till att vårda? Hur bidrar det till att stärka familjerna och det civila samhället?

Hur kan Centerpartiet med sitt påstådda värnande om en levande landsbygd stötta en ordning som i praktiken många gånger innebär att arbetslösa tvingas flytta från landsbygden till närmaste större stad innan de ordentligt har hunnit undersöka möjligheterna att få jobb på hemorten? Hur bidrar det till visionen om att hela Sverige ska leva i en period där Sverige har den snabbaste urbaniseringstakten i hela EU? De frågorna vill jag gärna ha svar på.

Herr talman! Förutom enskilda motioner innehåller det föreliggande betänkandet även en proposition från regeringen angående åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen. Från Sverigedemokraternas sida ställer vi oss bakom syftet och andemeningen med propositionen, som till stor del går ut på att förtydliga regelverket och göra sanktionerna inom systemet mer proportionerliga.

Beträffande ett par enskildheter har vi dock varit kritiska. Det handlar om att vi tycker att tiden för anmälan av ändrade förhållanden är för snålt tilltagen och att vi befarar att de utvecklade möjligheterna att frysa utbetalningarna kommer att leda till att fler personer än i dag som egentligen är berättigade till ersättning får sina utbetalningar tillfälligt frysa.

Herr talman! Innan jag slutar kan jag inte låta bli att kommentera innehållet i Socialdemokraternas reservation 3. Innehållet i denna reservation kan i korthet beskrivas som att man först redogör för allt som är fel med dagens arbetslöshetsförsäkring, och sedan påstår man att orsaken till att dessa missförhållanden har bestått är att Sverigedemokraterna tillsammans med de borgerliga partierna inte röstade för Socialdemokraternas budgetalternativ.

Jag vill först påminna Socialdemokraterna om att mig veterligen röstade inget annat parti för Socialdemokraternas budgetalternativ. Om man surmulet ska peka finger av den anledningen borde även Miljöpartiet och Vänsterpartiet ha varit med i uppräknningen.

Att Socialdemokraterna över huvud taget pekar finger mot andra för att missförhållandena i arbetslöshetsförsäkringen består är fräckt. Det har under hela mandatperioden funnits åtminstone på papperet en riksdagsmajoritet för att genomföra satsningar och förbättringar. Jimmie Åkesson har sträckt ut handen till alla de partiledare Socialdemokraterna har haft sedan valet. Vi har från Sverigedemokraternas sida värdjat om samtal och samarbete i syfte att förbättra situationen för landets arbetslösa. Socialdemokraterna har dock konsekvent sagt nej, och i stället för att värna de arbetslösa har man valt beröringsskräck och partitaktiska krumbukter.

Att Sverigedemokraterna och de övriga oppositionspartierna skulle kunna komma överens om ett helt budgetalternativ är naturligtvis uteslutet så länge som de rödgröna på ett antal centrala områden håller fast vid en oansvarig politik. Däremot finns enskilda besparingar och enskilda satsningar där samtliga oppositionspartier i princip är överens. Förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen borde kanske vara den enskilt viktigaste av dessa satsningar.

Vi har påpekat att detta förhållande borde utgöra en grund för samtal om en isolerad samsynsbudget byggd på enskilda områden där vi har likartade förslag. Socialdemokraterna har avvisat detta och i praktiken deklarerat att de antingen ska ha igenom hela sin politik eller ingenting alls. Analysen är uppenbarligen att det är viktigare för de arbetslösa och Socialdemokraternas väljare att ingen talar med SD än att genomföra förbättringar i samhället. Jag kan bara djupt beklaga den inställningen och upppepa att för oss sverigedemokrater är medborgarnas välbefinnande viktigare än partitaktik, och jag vill uppmana Socialdemokraterna att framöver idka lite mer självrannsakan när det kommer till frågan om vem som egentligen bär skulden för att missförhållanden i arbetslöshetsförsäkringen består. Vår dörr är i alla fall alltid öppen för den som är intresserad av att föra konstruktiva samtal.

Anf. 107 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Behovet av en helhetsdebatt om a-kassan har inte blivit mindre med tiden, och det är en sådan debatt jag tänkte försöka bidra till i dag. Det är en debatt som rör ett av de system som betyder allra mest för ett anständigt och dynamiskt arbetsliv och därför också för hela välfärden, nämligen arbetslöshetsförsäkringen.

Vi för denna debatt i dag efter drygt sex år med en högerregering som har varit framgångsrik. Ja, inte framgångsrik i det man själv högtidligt och repetitivt har presenterat som mål: att sänka arbetslösheten, öka sysselsättningen och minska utslagningen. Där har man som bekant misslyckats med dunder och brak. Men regeringen har varit framgångsrik i att i princip knäcka en av pelarna i den svenska arbetsmarknads- och samhällsmodellen, såsom den har byggts upp genom årtionden med arbetarrörelsen som viktigaste drivkraft. Det är en modell där den aktiva arbetsmarknadspolitiken har spelat stor roll. Individerna har ett ansvar för att göra sitt bästa efter förutsättningarna, men samhället ställer upp med stöd, praktik, utbildning samtidigt som man garanteras ett gott inkomstskydd. Det är den modell vi snabbt är på väg bort från.

Det vi ser i dag efter de här åren med Alliansen är att det viktiga inkomstskyddet är söndertrasat. En stor majoritet av dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen får i dag ingen a-kasseersättning. Medan det för

tio år sedan var runt 80 procent av de arbetslösa som fick en inkomstrelaterad ersättning så är det i dag under 30 procent som får det. Bara drygt 10 procent får 80 procent av tidigare inkomst, som försäkringen egentligen lovar. Ser man till en heltidslön är det ännu mindre.

Sverige har sjunkit som en sten i internationell jämförelse när man ser till den faktiska andelen av tidigare inkomst som arbetslösa får ut. Det är betydligt närmare botten än toppen i OECD, och det är det snabbaste fallet av alla under en tioårsperiod.

Herr talman! Om statsministern hade velat berätta något om Sverige som verkligen stämde för sina glada konferensvänner i Davos nyligen, då hade han i stället för att tänka högt men fel om industriarbetare kunnat berätta att den inkomstrelaterade svenska arbetslöshetsförsäkringen är basically gone.

Regeringen har medvetet och med stor iver gjort det dyrare att vara med i a-kassan, svårare att kvalificera sig till ersättning och över huvud taget gjort den ersättning man får ständigt mindre värd genom att vägra höja taket. Varför? Vi får läsa i varje budgetproposition och höra i varje ärendedebatt att regeringen har en plan, en teori om hur människor betar sig på arbetsmarknaden.

Vi kan läsa i det aktuella betänkandet att omfattande reformer har genomförts i arbetslöshetsförsäkringen sedan alliansregeringen tillträdde hösten 2006. De har varit en del av en större helhet som Alliansens jobbpolitik, byggd på arbetslinjen, utgör – här antar jag att man ska höra en fanfar. Där ingår också bland annat jobbskatteavdraget och de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga.

Nu vet vi ju att jobbskatteavdragets effekter inte är mätbara, att de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga har inneburit goda subventioner till enstaka hamburgerkedjor men knappast knäckt den massiva ungdomsarbetslösheten. Vi vet att den samlade arbetslösheten har vuxit i stället för att minska. Vi kan konstatera att regeringens jobbpolitik har varit misslyckad både i de enskilda delarna och i sin helhet.

Men med ideologisk envishet håller regeringspartierna fast vid den här förenklade och förfelade teorin om hur människor antas bete sig. Idén är alltså att folk är utan historia och drömmar, är utanför sociala relationer och maktförhållanden, är små svarta lådor som bara reagerar på enkla ekonomiska stimuli. Man tänker sig att om den arbetslöse utsätts för ekonomiska bestraffningar och administrativ kontroll kommer hon att söka fler jobb, och eftersom arbetslösheten uppfattas som en individuell defekt snarare än ett samhällsekonomiskt problem tänker man sig att om fler söker jobb så blir det också fler jobb. Det är en enkel teori som man kan bygga stora samhällsekonomiska modeller av.

En allvarlig nackdel med teorin är dock att den är fel. Den saknar förankring i verkligheten. Det är klart att människor kan pressas till att producera fler jobbansökningar. Men att en ökad risk för fattigdom och utslagning skulle leda till ekonomisk dynamik, lägre arbetslöshet och högre sysselsättningsnivå, finns det inget empiriskt belägg för. Tittar man på Sverige historiskt eller blickar ut över världen och jämför ser det snarare ut som att ett starkt skydd vid arbetslöshet sammanfaller med hög sysselsättning och låg arbetslöshet.

I det omfattande experiment som regeringen nu har genomfört ser vi återigen att sambanden inte ser ut som teorin pekar ut.

Men, herr talman, det finns alltså andra effekter som är desto mer påtagliga. Att försäkringen i allt väsentligt inte längre är en intäktsförsäkring nämnde jag tidigare. En betydande bieffekt är att man helt pressar bort eller håller undan människor från de inkomstrelaterade, rättighetsbaserade skyddsneten.

Detta är knappast någon miss. Det är kärnan i regeringens samlade politik. När statsminister Reinfeldt intervjuades med anledning av femårsjubileet för den här regeringen fick han bland annat frågan vad som skulle hända med de många arbetslösa som inte får någon a-kassa, särskilt när varslen ökade och konjunkturen dök igen. Statsministerns svar är mycket intressant. ”Det som händer är att människor hittar andra grunder för sin försörjning”, säger han. Och så preciserar han: ”Man får stöd och hjälp av sina föräldrar, sin partner eller på annat sätt. Sist och slutligen finns det ju andra trygghetssystem som fångar upp människor.”

Alltså: tillbaka mot just den otrygghet, just det godtycke, just de beroendeförhållanden som a-kassan och andra sociala trygghetsnät har byggts upp för att undvika.

De ”andra trygghetssystem” som statsministern nämner är, i bästa fall, kommunernas försörjningsstöd. Där har vi mycket riktigt sett en ökning. Över 40 procent av dem som 2010 vände sig till kommunerna för bidrag gjorde det på grund av arbetslöshet. Siffran kan vara mycket högre i dag. Bland de unga – de som drabbas hårdast av skärpningen av inträdeskraven i arbetslöshetsförsäkringen – var siffran ytterligare högre.

Spelar det någon roll vilken kolumn människor står i? Ja, det gör det, för det vi ser är en aktivt organiserad förflyttning av hjälpbehövande, från system uppbyggda för att minska risken för fattigdom till system som i princip är tänkta att komma i gång först när någon har blivit fattig.

Detta är regeringens politik, det som kallas arbetslinjen men som är en fattigdomslinje. I den har nedmonteringen av a-kassan förstås varit en avgörande komponent.

Herr talman! Det är mot denna dystra bakgrund som Vänsterpartiet har presenterat principiella, heltäckande och konkreta förslag för att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som ett samhälleligt, solidariskt inkomstskydd och som en del av en värdig och aktiv arbetsmarknadspolitik.

Om allianspartierna hade vågat och önskat förhålla sig till de faktiska snarare än de teoretiska effekterna av sin a-kassepolitik hade det varit möjligt att ordna upp i systemhavet genom att bifalla Vänsterpartiets förslag, eller åtminstone hänvisa en del av dessa till Socialförsäkringsutredningen med större tydlighet. Våra reformer för en stärkt arbetslöshetsförsäkring handlar om att göra avgifterna lägre och lika för alla så att systemet får tillbaka sin solidariska karaktär. Löntagarna betalar försäkringen i dess helhet i dag, dels genom avstått löneutrymme, dels genom sina avgifter. Regeringen har valt att använda de pengarna till att sänka skatten för dem som har det bäst, nu senast bolagsskatten. Vi vill att de inbetalningarna ska gå till det de är tänkta att gå till.

Vänsterpartiet vill återupprätta a-kassesystemets karaktär av inkomstförsäkring. Det kräver en höjd ersättningsnivå till 80 procent av tidigare lön under hela ersättningsperioden. För att det ska ha någon praktisk mening för fler krävs det förstås ett höjt tak, alltså att högsta dagpenningen höjs till 960 kronor och samtidigt indexeras så att den följer löneut-

vecklingen. Alternativet är att ha det som i dag, när de arbetslösa för varje år blir relativt sett fattigare. Samtidigt höjer vi i vårt förslag också golvet, grundbeloppet, till 410 kronor per dag.

Inte minst – ja, kanske viktigast för många av dem som är mest sårbara på arbetsmarknaden i dag – vill vi i vårt förslag se över villkoren för inträde i försäkringen så att de passar en verklighet på arbetsmarknaden där många tyvärr jobbar under osäkra former, till exempel deltidsarbete, som nästan alltid är kvinnor, och timanställda vikarier. Det är de grupper som i dag har väldigt svårt att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkring. Det måste bli enklare att uppfylla arbetsvillkoret än det är i dag. Och det måste vara enklare att bli kvar i försäkringen, att kunna utnyttja så kallad överhoppningsbar tid, om man studerar, drabbas av långvarig sjukdom eller under en period måste vårda en nära anhörig.

De här förslagen är i detalj presenterade i våra motioner, och de är också noggrant finansierade i vårt alternativa budgetförslag. Utskottet föreslår dess värre avslag på de här förslagen, och det man har att säga är skärpning och lycka till, till dem som befinner sig på eller försöker administrera den torpederade a-kasseskutan.

Herr talman! Sverige behöver och Sverige förtjänar en mycket, mycket bättre arbetslöshetsförsäkring. För att det ska vara möjligt krävs det att man utgår från verkligheten, från hur arbetsmarknaden faktiskt fungerar och hur människor faktiskt fungerar – inte från ekonomiska teorier som inte blir mer lämpade att beskriva verkligheten hur mycket man än ägnar sig åt textakrobatik på Regeringskansliet. Det behövs ett helhetsgrepp, vilket i och för sig också är skälet till att vi önskar avslå regeringens proposition *Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.* som lappar på sanktionssystemet utan att närma sig några av kärnproblemen.

Herr talman! Sverige behöver en arbetslöshetsförsäkring som ger trygghet i omställning och som är en del av ekonomisk politik för fler och bättre arbeten, inte som i dag en del av en passiv och bestraffande politik som har blivit en fattigdomslinje.

Avslutningsvis vill jag säga att jag naturligtvis står bakom alla Vänsterpartiets reservationer men för tids vinnande yrkar bifall endast till reservationerna 1, 6 och 10.

Anf. 108 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! I betänkandet behandlas proposition 2012/13:12 *Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.* Två motioner är väckta med anledning av propositionen, och ett särskilt yttrande har avgetts under utskottsbehandlingen. I betänkandet behandlas också 43 motioner från den allmänna motionstiden.

Jag vill börja med att yrka bifall till propositionen och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Propositionen omfattar ändringar och förtydliganden i lagen om arbetslöshetsförsäkring, ALF, lagen om arbetslöshetskassor, LAK, och Arbetsförmedlingens registerlag. De allra flesta frågor som behandlas i propositionen omfattas inte av den parlamentariska Socialförsäkringsutredningens direktiv.

Förslagen som presenteras i propositionen syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan den offentliga Arbetsförmedlingen och arbets-

löshetskassorna. Arbetsförmedlingens del i kontrollarbetet renodlas till att kontrollera och underrätta. Även arbetslöshetskassornas funktion i kontrollarbetet tydliggörs genom att kassorna utreder och beslutar om eventuell åtgärd.

Herr talman! En förutsättning för att arbetslöshetsförsäkringen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring är att den sökande förstår vad som förväntas av honom eller henne så att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt. Därför måste åtgärderna vara utformade så att de sänder tydliga signaler till den sökande när han eller hon brutit mot regelverket utan att sanktionerna medför oproportionerliga ekonomiska konsekvenser för den sökande.

Att sanktionerna uppfattas som proportionerliga är också viktigt för att åtgärderna i arbetslöshetsförsäkringen ska tillämpas som det är tänkt, eftersom Arbetsförmedlingens och arbetslöshetskassornas handläggare i många fall annars avstår från att besluta om åtgärd.

För att systemet ska bli mer proportionerligt bör antalet åtalsgrunder i arbetslöshetsförsäkringen utökas för att bättre svara mot de villkor som gäller i försäkringen. Dessutom anser regeringen att det inom respektive grupp av åtgärder bör ske en upptrappning av åtgärder för att visa på allvarligheten i en upprepad handling som inte stämmer överrens med villkoren i försäkringen.

I propositionen föreslås därför att åtgärdssystemet i ALF ändras så att fler beteenden som inte överensstämmer med regelverket beivras men att åtgärderna samtidigt mildras dels genom att sanktionsnivån generellt sänks, dels genom att åtgärdstrappan ges flera steg så att den sökande ges bra möjligheter att rätta sig efter regelverket.

Ytterligare förslag som finns med i propositionen som kommer att bidra till en tydligare, mer rättssäker och mer effektivt fungerande omställningsförsäkring är förslagen om bland annat innehållande av ersättning, återbetalning av statsbidrag och förändringar i Arbetsförmedlingens registerlag.

Regeringen föreslår också att regelverket om åtgärder görs om till ett system med tre typer av företeelser av olika allvarlig grad – att missköta sitt arbetssökande, att förlänga sin tid i arbetslöshet samt att orsaka sin arbetslöshet. Upprepade företeelser av samma typ bör enligt regeringen leda till avstängning från ersättning i allt längre perioder. Samtidigt avskaffas åtgärden nedsättning av ersättning och ersätts med avstängning från rätt till ersättning för situationer när den sökande orsakar sin arbetslöshet eller förlänger tiden i arbetslöshet.

Vid det första tillfället en sökande anses ha misskött sitt arbetssökande ska den sökande ges en varning. Vid upprepad företeelser ska den sökande avstängas från ersättning. Vid ett femte fall av misskötsamhet under ersättningsperioden ska sökanden inte ha rätt till ersättning förrän han eller hon på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

Förslaget kan jämföras med dagens regelverk då en sökande riskerar att omedelbart förlora sin ersättning om han eller hon inte medverkar till att en individuell handlingsplan upprättas. Observera att det är först vid femte tillfället som den sökande riskerar att helt förlora sin rätt till ersättning. I det föreslagna systemet skulle åtgärderna i högre grad än i dag få karaktären av ett signalsystem snarare än ett bestraffningssystem. Att ett

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

system med mildare men mer frekventa åtgärder är mer effektivt finns det dessutom forskningsstöd för.

Det är Arbetsförmedlingen som ska underrätta arbetslöshetskassan om det finns skäl att tro att en arbetssökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Arbetslöshetskassan ska därefter utreda ärendet och fatta beslut om det ska utdelas en sanktion eller inte.

Herr talman! I dag finns det inte någon lagstadgad skyldighet för den sökande att i ett ärende om arbetslöshetsersättning intyga på heder och samvete att lämnade uppgifter är riktiga och fullständiga. Det finns inte heller någon uttrycklig skyldighet att anmäla om de uppgifter som den sökande tidigare har lämnat, och som har betydelse för rätten till arbetslöshetsersättning, ändras. I dag finns det alltså inte några straffrättsliga sanktioner kopplade till uppgiftslämnandet i detta ersättningsystem. Eftersom rätten till ersättning i stor utsträckning bygger på uppgifter som den sökande själv lämnar och eftersom arbetslöshetskassorna har begränsade möjligheter att kontrollera samtliga uppgifter i ansökan föreslår regeringen att den sökande ska intyga på heder och samvete att lämnade uppgifter är riktiga och fullständiga samt anmäla ändrade förhållanden som är av betydelse för den sökandes rätt till ersättning.

För att göra arbetslöshetsförsäkringen enklare och tydligare bör det enligt regeringens mening tydligt framgå vad som förväntas av den sökande. Det är också en trygghet när man blir arbetslös att veta vad man måste lämna in. De allmänna villkoren bör därför bara innehålla krav av grundläggande karaktär. Kraven ska kunna uppfyllas från den första dagen som den sökande är arbetslös och så länge han eller hon ansöker om ersättning.

I propositionen föreslås att det uttryckligen ska framgå av de allmänna villkoren att en sökande även utöver de nuvarande kraven ska stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till ersättning. Man ska dessutom medverka till en individuell upprättad handlingsplan.

Herr talman! Enligt förslaget ska man skilja på å ena sidan sådana krav som ska vara uppfyllda redan vid inskrivningen och som därför kan utgöra en del av de allmänna villkoren och å andra sidan sådana krav som är knutna till ett visst handlande från den sökande och som därför i stället bör utgöra grund för beslut om eventuell åtgärd. Denna skillnad blir mycket tydligare och lättare att förstå för den enskilde och fungerar dessutom på ett annat sätt än i dag för handläggarna.

Därför föreslår regeringen att en medlem i en arbetslöshetskassa som medvetet eller av grov vårdslöshet har låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till a-kassan som är av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning ska uteslutas som medlem eller, om särskilda skäl talar emot det, fränkännas rätt till ersättning. Ersättning enligt grundförsäkringen i ALF föreslås inte heller kunna lämnas till personer som har uteslutits från medlemskap till följd av underlåtenhet att anmäla ändrade uppgifter. Det är bara sådana uppgifter som den enskilde själv förfogar över som kan lämnas på heder och samvete. En sökande har ingen skyldighet att intyga riktigheten i uppgifter lämnade av någon annan än honom eller henne själv.

Herr talman! I dag saknas möjlighet för en arbetslöshetskassa att hålla inne ersättning under en utredning om den sökande uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning. Under den här tiden hinner ofta

ytterligare ersättning betalas ut, vilket innebär att den enskildes skuld kan komma att växa under utredningstiden. Liksom sökanden som inte uppfyller de allmänna villkoren finns det sökanden som till exempel avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar, och det finns då risk att ersättning betalas ut felaktigt. Med anledning av det anser regeringen att det ska finnas möjlighet för en a-kassa att hålla inne ersättningen även i de fall där en sökande avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar.

Regeringen föreslår därför att en a-kassa, utöver vad som gäller i dag, under utredningstiden bör kunna besluta att ersättning ska hållas inne om det finns sannolika skäl att anta att den sökande inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning enligt § 9 i ALF eller om den sökande inte har rätt till ersättning för att denne har avvisat en anvisning till jobbgarantin enligt § 11 i ALF. Ersättningen ska få hållas inne till dess att a-kassan slutligt har prövat frågan.

Möjligheten att hålla inne ersättning i avvaktan på utredning och beslut i ärenden om nedsättning av dagpenning bör upphävas eftersom den åtgärden föreslås avskaffas.

IAF har under de senaste åren granskat a-kassornas återkravshandling. Regeringen tycker att det är bekymmersamt att återkravshandling av felaktigt utbetalda statsbidrag inte sker på ett enhetligt och effektivt sätt. Därför föreslås också i propositionen att bestämmelserna om återbetalning tydliggörs för tre olika situationer beroende på vem som orsakat den felaktiga utbetalningen.

Herr talman! I propositionen föreslås att om en arbetssökande som har fått a-kassa har orsakat att ersättningen betalas ut i strid med LAK, ALF eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar ska a-kassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt.

Dessutom vill jag nämna något om den tredje delen i propositionen, och det handlar om Arbetsförmedlingens registerlag. Som ett led i den föreslagna reformen föreslås att den sökande via en aktivitetsrapport ska redovisa sina sökaktiviteter. I den här rapporten kommer det att finnas utrymme för fritext. Den fritexten måste omfattas av personuppgiftslagen. Arbetsförmedlingen kan inte förutse vad som kommer att stå i fritexten när den enskilde själv skriver in den. Därför föreslås att detta också omfattas av registerlagen i den här propositionen.

Herr talman! Utskottet välkomnar propositionens förslag som tydligare anger för den arbetssökande vad som förväntas av honom eller henne liksom den konkretisering av reglerna avseende a-kassornas återbetalningsskyldighet. Förslagen leder till ökad rättssäkerhet och transparens i handläggningen. Åtgärderna kommer i högre grad än i dag att få karaktären av ett signalsystem snarare än ett bestraffningssystem.

I detta anförande instämde Maria Plass (M).

Anf. 109 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Lotta Finstorp uppehöll sig under hela sitt anförande vid propositionen. Det här betänkandet innehåller fler delar. Lotta Finstorp säger bland annat att man först vid femte tillfälle helt ska förlora sin rätt till ersättning. Därmed visar man i propositionen att man har blivit mer proportionerlig i sitt sätt att hantera sanktioner i försäkringen. Jag har

inga större problem med det och valde inte heller att lägga ned så mycket energi på den delen av betänkandet.

Bekymret är inte att man först vid femte tillfället eventuellt helt förlorar sin rätt till ersättning. Bekymret är att de flesta inte får någon ersättning alls. Det är därför vi inte har valt att fokusera på den delen. Vi har valt att fokusera på det som är ett bekymmer. De allra flesta får över huvud taget ingen ersättning alls, Lotta Finstorp. Hur kommenterar ni det? Jag skulle vilja få en kommentar till det.

Jag skulle också vilja få en kommentar från Lotta Finstorp när det gäller arbetsvillkoret. Numera hävdar Moderaterna att man ska kunna få ut pengar från arbetslöshetsförsäkringen fast man inte har arbetat. Hur förhåller det sig till Moderaternas, åtminstone tidigare, bekännande till arbetslinjen?

Jag skulle också vilja höra hur Lotta Finstorp och Moderaterna ser på en eventuellt höjd ersättning. Är det någonting positivt för arbetsmarknaden? Eller skulle det öka arbetslösheten? I utredningen diskuterar vi bland annat arbetslöshetsförsäkringen. Höjda ersättningsnivåer och höjda tak är helt nödvändiga för att försäkringen ska kunna fungera. Är höjd ersättning bra för arbetsmarknaden? Eller ökar det arbetslösheten?

Anf. 110 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! När vi fick förtroendet av svenska folket att ta över ansvaret 2006 var det högkonjunktur. Vi hade en alldeles för hög procent arbetslösa. Då gick vi in och tittade på hela arbetsmarknadspolitiken för att se vad som kan stimulera människor att söka jobb, att arbeta i större utsträckning, att öka sysselsättningen. Vi kan i dag konstatera att 213 000 fler svenskar är i sysselsättning trots att vi har lågkonjunktur. Den recession vi fick 2008, och som vi fortfarande inte återhämtat oss från, är historiskt djup.

Detta ska vi se utifrån de förändringar som vi gjorde. Vi har lagt pengar på och vidtagit åtgärder för att få fler människor i arbete i stället för att fler människor ska leva på a-kassa. Någonstans går en tydlig skiljelinje mellan oppositionspartierna å den ena och Alliansen å den andra sidan. Vi lägger alla pengar vi bara kan på att människor ska få komma i arbete i stället för att höja nivåerna.

Diskussionen om att höja nivåerna för vi i utredningen, där Patrik Björck och jag ingår, herr talman. Var vi kommer att landa kan jag inte säga i dag. Det vore förmätet av mig att föregå utredningens resultat. Utredningen är parlamentariskt tillsatt och vi ska försöka hitta breda uppgörelser.

Sedan gällde frågan arbetsvillkoret. Patrik Björck talade i sitt anförande om medborgarlön. Den diskussionen för vi över huvud taget inte i Moderaterna. Jag är osäker på varifrån det kommer. Jag upplever att vi har en samsyn, Socialdemokraterna och Moderaterna, om att det ska finnas ett arbetsvillkor. Det är en försäkring, en omställningsförsäkring, där vi ska ha ett tydligt arbetsvillkor.

Anf. 111 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det jag talar om är vad ordföranden i Socialförsäkringsutredningen Gunnar Axén säger. Han säger att Moderaterna numera är för att man ska kunna kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen fast

man inte har arbetat. Då har moderaterna i utredningen olika uppfattningar om det, vilket är intressant.

Lotta Finstorp svarade egentligen inte på min fråga om höjd ersättning, huruvida det enligt henne ökade eller minskade arbetslösheten. Det var det som var min fråga. Jag bad inte, herr talman, att Lotta Finstorp skulle komma med någon sorts gissning om vad utredningen kommer fram till. Det jag undrade var vad Lotta Finstorp och Moderaterna menar. Hur fungerar arbetsmarknaden? Finns det ett mekaniskt samband mellan ersättningsnivån och arbetslösheten? Skulle Lotta Finstorp i så fall kunna förklara för mig hur det mekaniska sambandet ser ut?

Det skulle vara väldigt intressant att höra, för den nivå som man satte på ersättningarna den 1 januari 2007 är, relativt löneläget, inte densamma som i dag. Om man 2013 har rätt ersättningsnivå, relativt arbetsmarknadens funktionssätt, var nivån i så fall fel 2007 och kommer, om den är rätt nu, att vara fel nästa år. Vilket läge på ersättningsnivån är det optimala ur arbetslöshetssynpunkt, Lotta Finstorp? Det är det som är min fråga, och vi kommer att fortsätta att ställa krav på att ni moderater svarar på den eftersom ni hävdar att det just nu är rätt ersättningsnivå.

Det kan inte vara rätt nu om det var rätt 2007. I så fall var det fel 2007. Hur lågt ska ersättningsnivån sjunka, relativt löneläget, för att den ska bli rätt?

Anf. 112 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Jag tror att varken Patrik Björck eller jag kan svara på när arbetslöshetsförsäkringens nivå är optimal. Däremot kan man luta sig mot de utredningar som har gjorts, oberoende sådana, både av KI och av Riksbanken. De visar att den nivå som vi har i dag har gjort att vi har färre arbetslösa. Det finns alltså incitament. Det handlar om hela politiken. Moderaternas hela arbetsmarknadspolitik, den vi för tillsammans med övriga allianskamrater, bygger på att man vidtar olika åtgärder.

Jag skulle vilja att Patrik Björck svarade på följande frågor: Hur tror ni att fler ungdomar ska få arbete om man till exempel höjer arbetsgivaravgiften? Det ingår i helheten att se till arbetsmarknadspolitiken i ett land. Vad är det som är så förskräckligt med sänkningen av bolagsskatten? Allt syftar ju till att få fler människor i sysselsättning. Det handlar alltså inte enbart om att diskutera nivåerna i arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar också om att vidta alla andra åtgärder för att stimulera fler att komma i arbete.

Anf. 113 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Lotta Finstorp har yrkat bifall till utskottets förslag där det i ställningstagandena bland annat står att utskottet tar avstånd från den negativa bild som framför allt Vänsterpartiet och ett antal socialdemokrater tecknar av regeländringarna. Där står vidare att reformeringen av a-kassan har syftat till att bidra till en varaktigt högre sysselsättning genom att öka sökaktiviteten och sannolikheten för att acceptera ett jobb-erbjudande. Detta är, för att använda ett i borgerliga kretsar alltmer populärt uttryck, ett högt tonläge.

Jag kan inte låta bli att fundera över hur Lotta Finstorp tycker att det går med uppgiften att skapa en varaktigt högre sysselsättning. Jag tittade i dag lite närmare på siffrorna från AKU, arbetskraftsundersökningen.

Där kan man se att i åldersgruppen 20–64 år var tredje kvartalet 2006 den genomsnittliga arbetslöshetslängden, hur länge man varit arbetslös, 28,7 veckor. Motsvarande kvartal 2012 var den 39,2 veckor. Antalet som varit arbetslösa längre än två år har nästan tredubblats under den borgerliga regeringsperioden.

Är detta en av indikationerna på att skapa varaktigt högre sysselsättning genom att öka sökaktiviteten? Det vore intressant att från Moderaternas representant få höra ett resonemang om detta.

Anf. 114 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Det är viktiga frågor Ali Esbati tar upp. Det finns väl inget parti som är nöjt med att vi har en stor långtidsarbetslöshet. Det är oerhört viktigt att korta den. Ju längre tid människor är i arbetslöshet desto längre kommer de från arbetsmarknaden och måste få påfyllning av nya kunskaper och så vidare.

Jag vet inte riktigt vilket år du tar avstamp i när du tittar på siffrorna, Ali Esbati. Det kan inte ha gått Vänsterpartiet förbi att vi befinner oss i en djup lågkonjunktur. Att jämföra med till exempel 2006 då vi var på toppen av en högkonjunktur blir mycket märkligt för de människor som i dag står utanför och är utan arbete. Jag kan inte stå här och säga att jag är nöjd när många människor är arbetslösa. Vi har i dag ungefär 7,8 procent arbetslösa enligt statistiken. Det är absolut inte bra.

Jag vill ställa en fråga till Vänsterpartiet. De åtgärder ni beskriver, det som skulle innebära att alla fick sysselsättning, borde ha ganska stor budgetpåverkan. Den delen får man aldrig höra från er. Det vore intressant att höra hur er lösning ser ut. Vi har sänkt bolagsskatten för att företagen ska stanna kvar i Sverige och ge fler arbete. Vi har halverat arbetsgivaravgiften för unga, för de har svårast att komma in på arbetsmarknaden. Det vill inte ni göra. Vad är det människor i Sverige ska göra, utom att snygga till i statistiken, vilket ni tillsammans med Socialdemokraterna gjorde innan vi fick förtroendet från väljarna? Ni gömde de människor som i dag syns i vår statistik. De fanns aldrig med då.

Min fråga till Vänsterpartiet är: Vad är det ni vill göra?

Anf. 115 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det var ett något besynnerligt svar. Jag sade vilka år jag utgick från. Jag utgick från tredje kvartalet 2006. När jag tittar på siffrorna här och nu ser jag att medelvärdet för arbetslöshetstidens längd, som är en ganska viktig indikator på hur det går på arbetsmarknaden, alltså inte bara hur många som är arbetslösa utan också hur länge de som är arbetslösa har varit det, den steg närmast kontinuerligt och har således ökat med över tio veckor från tredje kvartalet 2006 till motsvarande kvartal 2012. Jag frågade hur detta eventuellt har påverkats genom syftet att bidra till varaktigt högre sysselsättning genom att öka sökaktiviteten. Jag tycker inte att jag fick ett särskilt bra svar på det, mer än att det är synd om folk är arbetslösa länge, och det kan vi vara överens om.

Sedan fick jag en märklig motfråga om budgeteffekterna av detta och att man sällan hör talas om dem.

Vi presenterar dem i vår alternativa budgetmotion, som har behandlats av riksdagen och som nu bland annat finns på internet på riksdagens hemsida. Om man vill gå tillbaka och titta där kan man göra det. Det är

där vi, som alla andra partier, beskriver hur vi vill att utgifterna ska ändras och hur vi resonerar kring intäkterna och hur de ska förhålla sig till varandra. Det var en enkel fråga att besvara.

Däremot fick inte jag något svar på hur regeringens politik att skärpa a-kassan – det är färre som kommer in och färre som får stöd, och de som får stöd får mindre stöd – har bidragit till att varaktigt höja sysselsättningen. Sysselsättningsgraden är nu lägre än den var förut.

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

Anf. 116 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det finns väldigt mycket pengar i Vänsterpartiets värld. I vår värld tar vi ansvar för ekonomin. Vi försöker rikta pengar och medel till arbetslösa för olika åtgärder. Vi har öppnat för ungdomar att till exempel kunna gå på folkhögskolesatsningar. Det är för många som står utanför trygghetssystemet därför att de har timanställningar, inte kommer in eller inte uppfyller arbetsvillkoret. Man måste komma in i en sorts sysselsättning, så att man kommer i gång och får ny kompetens. Det är en del.

Men man kan inte både äta kakan och ha den kvar om man tar ansvar för ekonomin. Det finns inga sådana möjligheter. Det här är den väg vi har valt. Jag kan säga att Sveriges arbetstagare ska vara väldigt tack samma för att inte Vänsterpartiet sitter i ansvarig ställning i dag, för då hade vi inte haft några riktiga jobb över huvud taget.

Anf. 117 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! I mitt anförande tog jag upp frågan om differentierade avgifter i a-kassan. Detta är någonting som regeringen införde för att man hoppades att det skulle få effekter på lönebildning och sysselsättning. Men några sådana effekter verkar inte ha uppstått, om man tittar på utfallet. I den ekonomiska forskning som har bedrivits på senare tid, bland annat av Lars Calmfors, professor Anders Kjellberg i Lund och så vidare, konstateras att effekterna har varit antingen obefintliga eller ytterst begränsade.

Den effekt det i stället har fått är minskad likvärdighet i systemet. Som konsekvens har till exempel lågavlönade kvinnor i hotellbranschen fem gånger högre a-kasseavgift än högavlönade akademiker. Det har i sin tur fått effekten att många valt att lämna a-kassan och därmed stå utan skydd, vilket har ökat beroendet av försörjningsstöd. Som jag nämnde uppger Sveriges socialchefer att det i dag är fler arbetslösa som får hjälp via kommunernas försörjningsstöd än via den statliga arbetslöshetsförsäkringen.

Jag undrar om det här är någonting som Moderaterna känner sig nöjda med. Om man inte gör det, vad tänker man då göra åt det? Var står Moderaterna i dag när det gäller frågan om differentierade avgifter? Signalen som sändes ut för någon månad sedan var att man var beredd att överge detta om arbetsmarknadens parter färdigställde den jobbpakt som Moderaterna ville få till stånd. Men nu blev det inte så. Därför undrar jag hur Moderaterna ser på frågan om differentierade avgifter i dag.

Det skulle också vara intressant att höra hur man ser på riksdagens tillkännagivande om att återinföra hundradagarsregeln och varför det inte har hänt någonting i det avseendet.

Anf. 118 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Fru talman! Förra månaden hade försörjningsstödet sjunkit med 0,1 procent. Det kan vara en tillfällig trend, men det är bra att det går åt rätt håll.

När det handlar om differentierade avgifter för vi en diskussion som inte har landat än. Men jag skulle vilja att man tittade på helheten. Det är också någonting som har kommit upp i debatten i dag. Vissa partier har pratat om att arbetslöshetsförsäkringen är ett lapptäcke. Jag vill påminna, fru talman, om att vi har en parlamentarisk socialförsäkringsutredning som arbetar hårt med de här frågorna och där tillkännagivandena kring hundradagarsregeln, deltids-a-kassan och systemet för förtroendevalda bland annat finns med som tilläggsdirektiv.

Den proposition som vi i dag debatterar ser jag som en helt annan del. Vi var tvungna att skruva på sanktionssystemet, som var väldigt otydligt. Men de andra delarna ligger i en parlamentarisk utredning som ska vara färdig i januari 2015. Där finns dessa frågor med. Jag är övertygad om att vi kommer att diskutera nivåer och differentiering. Det gör vi redan i dag. Förhoppningen i utredningen från samtliga partier är att komma fram till en bred uppgörelse som gäller över tid, så att man slipper ha det lapptäcke som vi tog över 2006.

Anf. 119 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är inte bara propositionen vi diskuterar här i dag. Vi diskuterar frågor rörande arbetslöshetsförsäkringen även ur ett bredare perspektiv.

Att försörjningsstödet har minskat under en månad med 0,1 procent är visserligen bra, men det är en ganska klen tröst om man ser till hur utvecklingen har sett ut över tid och hur stora problemen är.

Man har ett system som uppenbarligen inte fungerar. Empirin och forskningen visar att det inte fungerar. Man har helt enkelt gjort ett felaktigt antagande, vilket gör att människor kommer i kläm. Vi får ett ökat utanförskap. Vi får social misär på olika sätt. Då har regeringen ett ansvar att agera. Jag tycker inte att det duger eller är rimligt att komma med beskedet att man får vänta till 2015 och se vad som händer. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera makten. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att ta hand om medborgarnas intressen. Jag tycker heller inte att det är respektfullt mot riksdagen att under flera år skjuta på genomförandet av ett tillkännagivande.

Anf. 120 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Fru talman! Det beror på vilken forskning du hänvisar till. Den forskning som jag förhåller mig till är bland annat KI:s och Riksbankens forskning, som visar att ersättningsnivåerna påverkar hur många vi har i arbetslöshet.

Jag vill återkomma till det Mattias Karlsson sade i anförandet. Ni vill ha en generös a-kassa. Det kan vara gott så. Man vill att det ska vara för alla och att det ska vara generöst. För många av oss partier är arbetslöshetsförsäkringen en omställningsförsäkring. När ni pratar om en generös arbetslöshetsförsäkring undrar jag om det ska vara utan arbetsvillkor. Kommer SD i sitt förslag att ställa krav på att det ska finnas ett arbetsvillkor som man ska uppfylla innan man kommer in i försäkringen?

Anf. 121 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! När man diskuterar en sådan här fråga är det viktigt att man inte bortser från omvärlden. Det händer ibland att man gör det. Det som händer här i kammaren är viktigt, men det som händer där utanför är trots allt ännu viktigare. När man diskuterar a-kassans framtid och arbetslöshetsförsäkringen är det inte oviktigt att fundera på den globala och den europeiska utvecklingen i ekonomin och på hur arbetskraften i Sverige har förändrats under de senaste åren. Fler står långt utanför, och grupperna som har svårt att ta sig in och få ett vanligt jobb har växt. De där sakerna har delvis försvunnit i den här debatten, och jag tror att det är viktigt att påminna sig själv om dem.

Den största utmaningen att fundera på är naturligtvis hur Sverige på lång sikt får fler jobb, hur vi ser till att svensk arbetsmarknad blir mer flexibel, hur svensk ekonomi kan bli mer dynamisk och hur svenskt företagande kan öka och skapa nya jobb i det här landet, så att fler människor får egen försörjning. Man får inte glömma bort det när man diskuterar arbetslöshetsförsäkringen.

Hur får vi mer trygghet på arbetsmarknaden? När man svarar på den frågan måste det första svaret vara: genom att nya jobb skapas, så att den som blir av med sitt jobb känner att det skapas nya jobb och att det finns nya möjligheter att gå vidare. Men under den period man väntar på nästa jobb måste det också finnas en bra omställningsmöjlighet, både i form av utbildning och i form av en fungerande a-kassa.

Fru talman! Det är ingen hemlighet att Folkpartiet vill se en större reform när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Vi vill se en gemensam statlig arbetslöshetskassa. Vi vill se en allmän a-kassa. Vi vill se höjda tak, så att fler får en bättre ersättning.

För min och Folkpartiets del tror vi att de samtal som nu förs inom Socialförsäkringsutredningen kan bidra till att vi får ett underlag för att göra stora reformer som förbättrar a-kassan och gör den till en bra försäkring för många.

I samband med det partiprogramsarbete som Folkpartiet är mitt uppe i kommer vi att föreslå en hel del förändringar som gör dels att svensk ekonomi blir mer dynamisk, dels att arbetsmarknaden fungerar på ett bättre sätt. Vi funderar också mycket på hur tryggheten kan bli bättre i omställningen. Vi vill se till att det finns omställningsstöd till människor som har förlorat ett jobb och är på väg till nästa. Det handlar om utbildning, fortbildning och också om ekonomisk trygghet.

Fru talman! Ytterligare en del i en fungerande arbetslöshetsförsäkring är att den är tydlig och begriplig för dem som är beroende av den och behöver stöd. Den ska samtidigt motarbeta fusk och missbruk.

Det är mot den bakgrunden som den proposition som här diskuteras ska ses. Lotta Finstorp redogjorde mycket bra för huvuddragen i propositionen tidigare i sitt inlägg.

De förändringar som nu föreslås ske innebär en ökad tydlighet för individen om vad som förväntas, vad individen kan förvänta och också vad som händer om man inte lever upp till de förväntningar som finns. Det blir tydligare formulerade villkor, och sanktioner blir mjukare. Det blir en trappa med sanktioner i stället för ett stup som man möts av direkt. Det blir mer av ett signalsystem än ett bestraffningssystem. Folkpartiet

Prot. 2012/13:74

7 mars

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

tror att det är bra. Det bidrar till att a-kassan och arbetslöshetsförsäkringen fungerar bättre.

Det är viktigt att motverka fusk och överutnyttjande. Dagens system får ibland orimliga konsekvenser. Det gäller också att se till att det finns en legitimitet i hela systemet. Det är inte oviktigt om människor ska känna trygghet att de också känner att det är ett legitimt system.

Låt mig ta ett exempel på vad propositionen innebär konkret. Enligt dagens regler kan den som inte medverkar till att en individuell handlingsplan upprättas omedelbart förlora sin ersättning. Jag tror att de allra flesta uppfattar det som en orimlig effekt. Det innebär kanske också i sin tur att inte möjligheten till sanktion används.

Det som vi nu gör i och med propositionen, och som det finns en bred enighet om i kammaren, är att se till att det finns en trappa med sanktioner som har en mer rimlig grad av verkan så att man inte ställs inför valet att antingen stänga av någon helt eller inte göra någonting alls. Jag tror att det bidrar till en ökad legitimitet i systemet. En ökad legitimitet i systemet är en viktig pusselbit i att få en arbetslöshetsförsäkring som ger ökad trygghet i förändringen.

Fru talman! De som i dag yrkar avslag på propositionen yrkar samtidigt bifall till dagens system med den oproportionerliga effekten som ibland finns i sanktionssystemet. Det skulle vara mycket intressant att under debatten få höra hur de motiverar det ställningstagandet.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 122 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Christer Nylander från Folkpartiet talar om ökad legitimitet i systemet. Jag kan hålla med om att det är bra om man kan få det. Christer Nylander har däremot ett stort problem med sin egen legitimitet i den här debatten.

Jag får för övrigt hälsa Christer Nylander välkommen till arbetsmarknadsutskottets debatter om a-kassan. Christer Nylander går in i en gammal god tradition. Christer Nylanders företrädare som folkpartister har också stått här i kammaren och talat sig varma för höjda ersättningsnivåer. Det har varit lika intressant varje gång. Bekymret blir när man ska gå till beslut. Då kommer aldrig Christer Nylander, hans företrädare eller Folkpartiet att rösta för ökade ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen.

Fru talman! Här har Christer Nylander ett extremt stort problem med sin legitimitet. Vill verkligen Folkpartiet ha höjda ersättningsnivåer? Kommer man att agera för det, rösta för det eller på något sätt göra någonting annat än att bara förstöra sin egen trovärdighet? Det var den ena delen.

Det skulle vara spännande att få ett kort svar från Folkpartiet var man står i medborgarlönsfrågan och om man delar Moderaternas uppfattning att det är ett klokt sätt att hantera arbetslöshetsförsäkringen.

Om jag förstod Christer Nylander rätt står han fortfarande fast vid Folkpartiets gamla tanke om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Det skulle också vara spännande att för höra mer om det. Om man gjorde arbetslöshetsförsäkringen obligatorisk, hur skulle den i så fall beröra fler människor eller på något sätt spela en annan roll i arbetsmarknadspoliti-

ken om den bara blir obligatorisk och man inte ändrade någonting annat? Det skulle vara intressant att få reda på.

Prot. 2012/13:74
7 mars

Anf. 123 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Det talas om legitimitet i debatten. Jag letade efter den gemensam reservation från oppositionen men hittade inte någon sådan om ett nytt system för arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär väl i praktiken att min legitimitet, där jag har alliansregeringen bakom mig, är något större än den som Patrik Björck kan visa upp när han inte ens har ett gemensamt förslag i opposition.

Jag svarar gärna på frågorna. På den första frågan svarar jag ja, på den andra ja, och på den tredje nej. Vi vill inte ha medborgarlön.

Den fjärde frågan handlade om obligatorisk a-kassa. Det innebär att fler blir medlemmar i arbetslöshetsförsäkringen eftersom den är obligatorisk. Det innebär att alla är med.

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

Anf. 124 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för det. Det var ett intressant sätt att hantera sin politiska legitimitet.

Man behöver inte leta särskilt länge för att hitta de förslag som vi socialdemokrater har. Vi går från ord till handling och lägger fram faktiska förslag om höjda ersättningsnivåer som vi röstar för i kammaren.

Fru talman! Nu får Christer Nylander hjälpa mig att leta upp ett sådant folktopartistiskt förslag någonstans som vi har att ta ställning till i beslut i kammaren. Där har Christer Nylander ett extremt stort problem med sin legitimitet.

Det fanns en gång i tiden ett folkparti som slogs för inkomstbaserade försäkringar. Det hade en socialliberal agenda och visioner om samhället. Det fanns det en gång i tiden, men den tiden är förbi.

Fru talman! När det gäller obligatoriet säger Christer Nylander att om man gör försäkringen obligatorisk blir alla medlemmar. Man skulle kunna göra så att alla blir medlemmar. Men det blir inte fler som får ersättning om inte Christer Nylander kan lägga fram förslag som innebär att fler får ersättning. Det blir inte fler som får mer pengar, eftersom Christer Nylander inte lägger fram några förslag om höjda ersättningsnivåer.

Det enda som ni eventuellt skulle kunna uppnå med Christer Nyländers förslag är att man påtvingar fler en avgift men inte ger fler en inkomst. Det är möjligen det som Christer Nyländers förslag om obligatorium i så fall skulle kunna leda till.

När det gäller legitimiteten vill vi se konkreta förslag om höjda ersättningsnivåer från Folkpartiet i den här kammaren.

Anf. 125 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Jag har lite svårt att förstå vad Patrik Björck menar med legitimitet. Det finns folktopartistförslag i den här kammaren i stort sett varje dag. Vi lägger fram förslag i propositioner tillsammans med alliansregeringen. Vi har tillsammans med allianspartierna skrivit ihop oss om betänkanden i utskotten.

När Patrik Björck ska ha legitimitet för sina förslag har han ingen majoritet för de förslagen. Han är ensam om de reservationer som Social-

demokraterna skriver i utskotten. Det läggs inte fram några gemensamma propositioner från oppositionen som skapar en legitimitet som gör att man tror att det som Patrik Björck här föreslår har en chans att bli genomfört.

Folkpartiet driver i Alliansen att vi till exempel ska ha högre tak. Det kommer vi att fortsätta att göra eftersom vi tror att det är viktigt för en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring.

Obligatoriet innebär att de som i dag inte får ersättning därför att de inte har varit medlemmar i a-kassan kommer att få det när det blir obligatoriskt.

Anf. 126 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Christer Nylander nämnde i sitt anförande omvärlden. Det var glädjande. Vi är mycket för omvärlden i Vänsterpartiet. Det är intressant att jämföra en del statistik och utvecklingstrender i omvärlden med det som sker i Sverige.

Vi vet till exempel att arbetslösheten har ökat snabbare i Sverige än i flera jämförbara länder under de senaste fem sex åren. Detta har skett samtidigt som Sverige genomfört en exceptionell och dramatisk förändring av arbetslöshetsersättningen i a-kassesystemet som skulle leda till en varaktigt högre sysselsättning.

Det är ett intressant experiment som har genomförts och som i mina ögon verkar ha gett ett mycket dåligt resultat om man jämför med omvärlden. Det skulle vara intressant att höra om Christer Nylander har dragit några slutsatser av detta för framtiden. Detta bygger på ett slags teoretisk uppfattning om hur människor beter sig och om vilken roll som ekonomiska stimulanser har.

Det skulle vara intressant att höra Christer Nylander reflektera över en annan möjlig teori: Om folk drabbas mycket svårt av ekonomiskt inkomstbortfall, till exempel genom att de inte får någon försäkringsinkomst utan tvingas till försörjningsstöd eller andra sätt att klara sig, kanske de får svårare att komma in på arbetsmarknaden och svårare att upprätthålla de sociala kontakter som gör att man kan vara – som det så fint heter – anställningsbar. Det är det vi ser när vi ser att långtidsarbetslösheten har ökat under de senaste åren.

Anf. 127 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Jag tror att det finns flera orsaker till att långtidsarbetslösheten ser ut som den gör. Delvis beror det på att fler deltar i arbetskraften, vilket ofta historiskt sett har inneburit att de som har svårt att få jobb deltar i arbetskraften och därmed har större problem med att komma in i jobb så snabbt som möjligt. Det gör att långtidsarbetslösheten blir längre. Man får nog tyvärr välja sig vid tanken att det kan bli värre. Vi ser nu hur fler människor bland de arbetslösa tillhör de grupper som traditionellt sett har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Detta kräver en hel del nytänkande från politiken. Jag är inte säker på att det är enbart en bättre fungerande arbetslöshetsförsäkring som är lösningen på bekymret. Det handlar nog om att dels försöka sänka trösklarna in på arbetsmarknaden så att man får en första fot in där, dels fundera på hur vi får andra stödsystem som gör att människor som i dag har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden har en chans att göra det.

När vi tittar på omvärlden tror jag att den utveckling som Ali Esbati refererar till inte bara beror på förändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar också om att Sverige måste få ett klimat som skapar fler jobb och att fler företag växer. Jag är alldeles övertygad om att den politik som Folkpartiet står för ihop med Alliansen med stabila statsfinanser, ett bra företagsklimat och större chanser för företag att växa är bättre när det gäller att skapa nya jobb och därmed få ned arbetslösheten än det alternativ som Ali Esbati föreslår.

Anf. 128 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! En del av detta nytänkande som Christer Nylander talar om har varit att många som är sjuka, till exempel, ska betraktas som arbetslösa i stället och vara hänvisade till att söka arbeten som inte finns och som de inte kan ta ens om de skulle finnas. Det är naturligtvis en del av den förklaring som Christer Nylander eventuellt beskriver som nytänkande.

Det är intressant att höra att det talas om att sänka trösklarna på arbetsmarknaden. Det låter ofta bra, och det betyder generellt sett att man sänker inkomsterna eller försämrar arbetsvillkoren för människor som redan i dag har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Det skulle vara intressant om Christer Nylander i sitt sista inlägg kunde reflektera lite grann över om detta har varit en framgångsrik väg i omvärlden. Det finns ju delar av omvärlden där man exempelvis har mycket lägre inkomster och mycket sämre försäkringsskydd för människor som är sjuka eller arbetslösa – ännu sämre än vad vi har i Sverige i dag. Har man generellt högre sysselsättningsnivå och lägre arbetslöshetsnivåer där? Det skulle i så fall vara en överraskning för mig. I den statistik som jag ser från olika delar av världen är det mycket lite som tyder på det. Den tyder tvärtom på att länder med goda lönevillkor och goda försäkringsnivåer för dem som har oturen att vara arbetslösa eller sjuka generellt sett också har högre sysselsättningsnivåer och lägre arbetslöshet, som till exempel Sverige har haft historiskt. Men Christer Nylander kanske känner till saker som inte jag känner till, eller så har han tillgång till hemlig statistik.

Anf. 129 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Jag lovar att inte hänvisa till någon hemlig statistik. För att belysa detta tror jag däremot att man kan titta på hur det ser ut med svensk ungdomsarbetslöshet. Det finns ett antal skäl till att Sverige historiskt sett och nu har högre ungdomsarbetslöshet än andra. Ett av dem är att vi har höga trösklar och en stelbent arbetsmarknad. När jag talar om sänkta trösklar kan det ibland behövas sänkta lönekostnader i form av sänkta löner. Men det kan också handla om sänkta löneskatter – det som Folkpartiet och Alliansen nu gör när det gäller ungdomar, till exempel.

Det kan också handla om hur man använder lagen om anställningskydd och om den innebär höga trösklar för att anställa folk som man i dag inte vet om man ska våga anställa därför att man inte vet hur länge de kan vara kvar på jobbet. Det kan handla om att sänka trösklarna genom att det offentliga tar ett större ansvar. Jag tror att det offentliga måste ta ett större ansvar inte minst när det gäller att få in funktionsned-satta på arbetsmarknaden.

Slutligen, fru talman, kritiserade vad jag förstod Ali Esbati alliansregeringen för att vi flyttar sjuka från sjukdomskolumnen till arbetslöshetskolumnen. Jag tycker att man kan vara lite ödmjuk och fundera på detta. Jag tror inte att det tvunget är bättre att flytta arbetslösa till sjukdomskolumnen, som gjordes tidigare. Här har vi nog ett gemensamt ansvar för att fundera på hur man bygger på det friska och att se att människor kan bidra med något. Om de kan bidra med något ska vi försöka hjälpa dem att göra det i stället för att flytta bort dem från arbetslöshetskolumnen till sjukdomskolumnen.

Anf. 130 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! I dag debatterar vi arbetsmarknadsutskottets betänkande AU6, som handlar om åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen med mera. Jag börjar mitt anförande med att yrka bifall till propositionen i dess helhet och avslag på samtliga reservationer i betänkandet.

Centerpartiet vill att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en tydlig och stark omställningsförsäkring. Detta är en av grundpelarna för försäkringen som låg till grund för de förändringar som Alliansen genomförde när vi kom till makten. Arbetslöshetsförsäkringen ska inte innebära en varaktig försörjning. Den ska inte vara i stället för en riktig lön.

Oppositionen har en annan uppfattning om detta. Den kan man läsa om i vissa av förslagen som oppositionen har. Detta kan leda tillbaka till en försäkring som innebär en försörjning snarare än en omställning.

Jag tror att vi är många som är nyfikna på vad Socialförsäkringsutredningen kommer att komma fram till. Utredningen pågår för fullt, och vi har just i denna debatt två ledamöter som sitter i utredningen. Även om vi är jätteivriga att få veta vad resultatet kommer att bli kommer det slutliga resultatet förhoppningsvis att presenteras den 31 januari 2015.

I utredningen finns ett centerpartistiskt förslag om en allmän a-kassa. Det ska bli jättespännande att höra diskussionerna när resultatet kommer fram.

Centerpartiet försvarar en höjning av a-kassan under de första månaderna, fru talman. Det är viktigt för att skapa rörlighet på arbetsmarknaden och för att man ska våga byta jobb. Ett höjt tak i a-kassan under de första månaderna skulle öka den samhällsekonomiska effektiviteten genom att den enskilde finner rätt arbete snarare än det första möjliga arbetet. Centerpartiet tycker av denna anledning att det är positivt att vi nu är tre av fyra allianspartier som är överens om en höjning av taket i a-kassan.

Fru talman! Reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen har syftat till att bidra till en varaktigt högre sysselsättning genom att öka sökaktiviteten och därmed öka chansen till jobb. Det är knappast så att ett jobb kommer och knackar på en dörr. Det är ett personligt ansvar, och det stärks i den proposition som föreligger.

Reformen är inte ett enskilt fenomen utan en del av en helhet med många fler olika komponenter, till exempel jobbskatteavdrag, sänkta arbetsgivaravgifter och RUT- och ROT-avdrag.

För att människor ska känna sig trygga på arbetsmarknaden är den ekonomiska situationen vid arbetslöshet viktig. Därför ska a-kassan vara en omställningsförsäkring ihop med alla dessa komponenter som både

uppmuntrar till rörlighet och säkrar tryggheten för den enskilde. Omställningstryggheten stärks i och med en högre ersättning inledningsvis.

Fru talman! För Centerpartiet är arbetslöshetsförsäkringen en viktig del i en flexibel arbetsmarknadsmodell. I kombination med en reformerad arbetsrätt som lägger fokus på kompetens i stället för anställningsår och på en förbättrad arbetsmarknadspolitik kan den bidra till att ännu fler människor kommer ut i arbete. Vi behöver nya åtgärder och nytänk, för utmaningarna är nya. Världen förändras, även Sverige.

Fru talman! Centerpartiet vill även avskaffa de differentierade akasseavgifterna, som infördes 2008, eftersom reformen inte fått önskad effekt på sysselsättningen och arbetslösheten. Så ödmjuka är vi beredda att vara. Vi vill också undvika det orättvisa i att arbetare med osäkra anställningar och låga löner får betala mer i avgift än akademiker med tryggare anställningar och delvis högre löner.

Fru talman! I en viktig del av propositionen föreslås att arbets sökandes eget ansvar för att få ett arbete förenklas och tydliggörs. Det egna ansvaret är viktigt i omställningssystemet. De förändringar som föreslås stimulerar och förenklar för den enskilde att ta sitt ansvar, till exempel genom att åtgärdsreglerna mildras och omformuleras så att de tydligare får karaktären av ett signalsystem snarare än ett bestraffningssystem, vilket andra har påpekat före mig.

En annan viktig del av reformen är tydligare formulerade villkor, större förutsägbarhet och större förståelse för hur systemet fungerar. Allt detta skapar större trygghet för dem som är i behov av denna försäkring.

Fru talman! Vår utmaning med arbetslösheten i Sverige är inte liten. Centerpartiet tror inte att det finns en enskild eller enkel lösning på vår utmaning. Denna reform är en bit av hela bilden, av den stora utmaningen. Centerpartiet tror att de föreslagna åtgärderna i propositionen kommer att bidra till att fler kommer ut i arbete.

Anf. 131 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Det är spännande att höra på Centerpartiet. De börjar låta ungefär som Folkpartiet har låtit tidigare.

Centerpartiet säger sig vilja ha en tydlig och stark omställningsförsäkring. En av frågorna får då bli: Har vi en tydlig och stark omställningsförsäkring i Sverige i dag? Centerpartiet har ju under åren röstat för alla de här galenskaperna med sänkta ersättningsnivåer, höjda och differentierade avgifter och försämrade regelverk, som har slagit ut hundratusentals människor ur försäkringen och som gör att de flesta arbetslösa i dag inte kommer att få ta del av försäkringen och att väldigt få har sin inkomst försäkrad. Det är vad Centerpartiet aktivt har jobbat för i den här riksdagen.

Man har röstat och voterat i utskott och lagt fram förslag som har ineburit försämringar hela tiden. Nu säger sig Centerpartiet vilja ha en tydlig och stark omställningsförsäkring. Hur rimmar detta med Centerpartiets faktiska agerande?

Sedan säger Abir Al-Sahlanı att tre av fyra i Alliansen nu vill ha en höjning av ersättningen. Nu är det väl tyvärr inte de tre småpartierna som har något att säga till om, utan det är Moderaterna som styr. Men vi får väl se i himlen efter vad som kommer att ske med detta.

Man talar nu om avskaffande av de differentierade avgifterna. På punkt efter punkt underkänner Abir Al-Sahlani den vägande delen av alliansregeringens jobbpolitik. Det var ju dessa reformer – differentierade avgifter, sänkta ersättningar och försämrade regelverk – som skulle avskaffa arbetslösheten. Det är ganska anmärkningsvärt.

Slutligen säger Abir Al-Sahlani att det finns de i oppositionen som vill se försäkringen som en försörjning. Jag hör ju inte till dem, men jag undrar: Hur ser Abir Al-Sahlani på medborgarlön?

Anf. 132 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Fru talman! Det är märkligt med Patrik Björcks inlägg att han hela tiden ska tala om för mig vad mitt parti kan påverka och inte eftersom vi är så små och det är Moderaterna som styr. Det kanske inte riktigt hör till i den här debatten om arbetslöshetsförsäkringen. Jag skulle faktiskt vilja be att få slippa sådana påpekanden i debatten framöver.

Vad gäller de förslag som Centerpartiet har drivit tidigare och som vi driver nu erkänner vi att vi ibland kanske gör fel saker. Det är inte konstigare än att våra åtgärder inte alltid slår riktigt som det var tänkt. En del av dem vill vi förändra. Vi envisas inte intill slutet att det är rätt, utan de åtgärder som inte har lett till att fler har kommit ut i arbete ska vi förändra till det bättre.

Det viktigaste är att människor kommer ut i arbete – inte att vi ska vara stolta eller inte. Vi är så pass vettiga och nära verkligheten att vi är beredda att driva nya förslag för att fler människor ska komma ut i arbete.

Du frågade mig om medborgarlöner. Nej, Centerpartiet driver inte den frågan, och det är inget jag känner igen i partiet. Men de andra förslagen som jag har tagit upp är inte på något sätt emot alliansregeringens förslag, utan det är vår ambition att i framtiden arbeta för att genomföra dem. I detta samarbete har vi hittat en plats där vi kan förhandla och förverkliga de politiska förslag som vi har.

Anf. 133 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Jag måste tyvärr göra Abir Al-Sahlani lite besviken. Det är klart att jag kommer att fortsätta påpeka att Centerpartiet inte har någon som helst makt i regeringen och att det man säger inte har något som helst inflytande. Självklart kommer jag att fortsätta påpeka det. För övrigt är det väl ganska uppenbart för väljarna också.

Sedan kan jag väl försöka vara lite positiv här på kvällskvisten och säga att det ändå är bra och hedrar Abir Al-Sahlani att hon erkänner att de bärande delarna av alliansregeringens politik är felaktiga. Det tycker jag är skönt att få fört till protokollet i denna kammare.

Det kommer inte att förändra verkligheten här i dag och nu, men det är ett led på vägen mot att riva ned alliansregeringen när även dess egna medlemmar ser att de bärande delarna av politiken inte håller och är felaktiga.

Det handlar nämligen inte om vilken fråga som helst. Den fråga vi diskuterar i dag är den ena av de två viktigaste frågorna i alliansregeringens politik för sysselsättning och för att bekämpa arbetslösheten. Försämringen av arbetslöshetsförsäkringen, de differentierade avgifterna, de sänkta ersättningarna och det försämrade regelverket, som slog ut folk ur

försäkringen, skulle tvinga folk att välja att arbeta i stället för att vara arbetslösa. Det var hela idén, och det är en misslyckad politik. Den har inte lett till något annat än höjd arbetslöshet.

Anf. 134 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Fru talman! Fortsätt du att påpeka, Patrik Björck. Jag tycker att du gör bort dig när du gör så, men det kanske hör till den socialdemokratiska retoriken och organisationen. Jag tror inte att Centerpartiet skulle ha haft så mycket mer att säga till om ifall vi hade samarbetat med Socialdemokraterna. Där har man väl ungefär samma tankesätt som du har, alltså att de små partierna inte ska vara med och påverka.

Alliansen bygger på fyra partier som har lika mycket att säga till om, även om du inte tycker att det är så jätteroligt. Men fortsätt du att påpeka!

Patrik Björck talar om bärande delar och drömmer igen om att vi river alliansregeringen. Jag skulle vilja kalla det utveckling. Vi är självkritiska och vågar se när det går fel och försvarar inte in absurda saker som kanske inte är rätt. Men saken är att den här försäkringen och reformerna är en del av en helhet som innehåller bland annat jobbskatteavdragen, sänkta arbetsgivaravgifter, ROT och RUT och så vidare.

Det handlar inte bara om att stärka arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar också om att skapa jobb, så att folk går från arbetslöshet till arbete. Där har inte socialdemokratin lyckats komma fram med några förslag som skulle kunna öka antalet arbeten.

Man försvarar fortfarande höga arbetsgivaravgifter. Man vill inte ha sänkta skatter och så vidare. Jag undrar hur det kan få fler människor i arbete.

Anf. 135 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Abir Al-Sahlani talade om att man hade ändrat sig i vissa frågor. Man tycker att man ska kunna ändra sig om det visar sig att man har haft fel.

Detta är vi i Vänsterpartiet positiva till, i princip. Man ska kunna ändra sig om man har haft fel.

Det är inte det som är problemet här. Abir Al-Sahlani säger att man kan tänka sig att se över de differentierade avgifterna, vilket är bra, för att de inte har lett till varaktigt högre sysselsättning. Problemet är väl att inte heller någon av de andra ändringarna har gjort det. Det är ju samma sysselsättning vi pratar om.

Eftersom vi inte har fått en varaktigt högre sysselsättning måste man i alla fall försöka argumentera för hur de andra delarna har bidragit till att sysselsättningen har blivit högre än den annars hade blivit.

Man har till exempel försvårat när det gäller inträdesvillkoren. När det gäller golvet och taket har det blivit snävare och snävare. De är mindre och mindre värda i kronor eftersom de har legat fast. Varför är de ändringarna bra för att öka sysselsättningen? Vad skulle det basera sig på, är min fråga, när man nu har insett att just differentierade avgifter inte fick den effekt som man önskade? Det vore bra att få höra lite mer om det från Centerpartiet.

Anf. 136 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Fru talman! Jag tror att jag tappade bort exakt vad det var du, Ali Esbati, ville veta. Men min och Centerpartiets ingång vad gäller de differentierade a-kasseavgifterna är att det handlar om orättvisa. Det är de med otrygga anställningar, de som är visstidsanställda och de som har lägre löner som drabbas hårdast av de differentierade a-kasseavgifterna. Vi tycker att det är en rättvisefråga, helt enkelt.

Att man har en viss form av anställning ska inte påverka ens känsla av trygghet.

Anf. 137 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Det var ett intressant svar. Då är det intressant att tänka sig att insikten om att detta är orättvist har vuxit fram över en sexårsperiod. Det är i alla fall glädjande att man nu ser det som påpekades tydligt från början, nämligen att det är orättvist om risken för arbetslöshet inom en bransch läggs på dem som har det sämst. Nu inser man att det är orättvist.

Men det är en annan sak som också är intressant. Abir Al-Sahlani nämner att de grupper som har en svag anknytning till arbetsmarknaden, till exempel de som jobbar visstid och deltid, drabbas av just differentierade avgifter. De drabbas väldigt mycket av de strikta inträdesvillkoren för försäkringen.

Jag nämnde i mitt anförande det som står i våra motioner och det som är väldigt tydligt. De grupper som jobbar deltid – det är ofta kvinnor – och kommer in på korta vikariat är de som i dag inte kvalificerar sig för arbetslöshetsförsäkringen.

Önskar Centerpartiet ändra på inträdesvillkoren för försäkringen? Och vill man i så fall göra det inom ramen för en fortsatt inkomstbaserad försäkring, eller tänker man sig en modell där man bara har en bottenplatta för alla?

Anf. 138 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Fru talman! Centerpartiet har drivit frågan om en allmän a-kassa som ska omfatta alla på arbetsmarknaden. Men självklart ska det finnas ett golv och kvalifikationer.

Så ser den föreslagna reformen ut i dag. Jag tror att det är bra att pröva det här. Jag tror vidare att det är viktigt att man inte gör om den här försäkringen till en försörjning. Det ska fortfarande vara en omställningsförsäkring, och de här kraven ska, så att säga, motsvara det som man får ut i försäkringen.

Det handlar inte om att man ska få ut en lön, utan man måste ha jobbat ett visst antal timmar eller jobbat ihop pengar för att få tillbaka lite pengar.

Det är klart att det med allt fler som jobbar i visstidsanställningar och så vidare kanske kommer att krävas en annan reform så småningom. Men jag är villig att vänta på Socialförsäkringsutredningens resultat och se vad de kommer fram till och sedan kanske fatta ett beslut.

Anf. 139 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Debatten har till ganska stor del i dag handlat om förslaget i regeringens proposition, bland annat om fler men mildare sanktioner när det gäller a-kassan.

I dagens system är sanktionen hård och absolut. Om en arbetssökande med a-kassa tackar nej till ett erbjudet jobb eller på annat sätt bryter mot reglerna i arbetslöshetsförsäkringen ska den arbetslöse straffas med helt eller delvis indragen a-kassa.

Eftersom sanktionerna ofta anses för hårda och oproportionerliga för den enskilde i förhållande till handlingarna rapporterar arbetsförmedlare inte alltid in de här regelbrotten. För att få ett tydligare och mer rättssäkert system behövs det fler men mer välvägdade sanktionsmöjligheter.

Åtgärderna måste vara utformade så att de sänder en tydlig signal till den arbetssökande som brutit mot någon regel utan att sanktionerna innebär oproportionerliga ekonomiska konsekvenser för den arbetssökande.

Forskning visar också att mildare men fler sanktionsåtgärder är effektiva för att stärka a-kassan som en omställningsförsäkring. För det är viktigt, fru talman, att arbetslöshetsförsäkringen är just en omställningsförsäkring mellan två arbeten och att försäkringen ger goda incitament att gå från arbetslöshet till arbete. Varje människas vilja att arbeta måste tas till vara, och utanförskapet måste brytas.

När man hör debatten i dag – jag har suttit här och lyssnat lite grann – kan man nästan glömma bort hur landet såg ut 2006. Fanns det inget utanförskap? Var det inte 140 personer om dagen, exempelvis, som förtidspensionerades? Var det inte så att människor satt fast i arbetslöshetsersättningar i stället för att få hjälp att komma ut i arbete? Var det inte en bidragslinje som byttes ut av väljarna på valdagen 2006 mot en arbetslinje?

Efter 65 år, tror jag, med socialdemokratiskt regeringsinnehav var inte Sverige himmelriket på jorden, i alla fall inte för alla. Därför vann Alliansen valet, och därför har vi gjort förändringar.

Det innebär inte att vi inte gör förändringar igen. När vi sitter i regering tittar vi inte bara tillbaka och är nöjda med allt som har hänt, utan vi blickar framåt. Vi justerar där det behövs. Men vi måste komma ihåg hur det såg ut före 2006.

När det gäller de ändringar som föreslås i propositionen har mycket redan sagts av mina allianskamrater och även av Socialdemokraternas företrädare. Men en miss från en arbetssökande kan inte innebära, fru talman, att hela ersättningen dras undan. Enligt de nya regler som regeringen föreslår i propositionen skulle en arbetssökande vid en sådan förseelse i första hand varnas och få möjlighet att ändra sig och bättra sig. Om inte det hjälper går den arbetssökande vid den andra förseelsen miste om en ersättningsdag. Det är ett kännbart misstag som kan stämma till eftertanke och förhoppningsvis hjälpa personen i fråga att komma till rätta med vad som förväntas. Först vid det femte tillfället som en arbetssökande bryter mot reglerna riskerar han eller hon att förlora hela ersättningen.

Prot. 2012/13:74

7 mars

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

Det här skapar ett signalsystem snarare än ett system för bestraffning. Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att förslaget i propositionen innebär ökad kontroll och stramare villkor och vill därför avslå propositionen. Men de nya åtgärderna blir mjukare än vad de är i dag och fokuserar på att den sökande snabbt ska kunna anpassa sig till de krav som redan i dag ställs för att kunna få ersättning.

Fru talman! När vi talar om hur a-kassan ska utformas handlar det, som jag sade tidigare, om att finna en balans där fokus är att a-kassan är och ska vara en omställningsförsäkring. En generöst utformad försäkring kan öka flexibiliteten och göra människor trygga och mer benägna att pröva nya arbeten. Men om försäkringen bara är inriktad på detta minskas drivkrafterna att gå ifrån arbetslöshet till arbete. Vi menar att den tidigare linjen med hög ersättning under lång tid för många riskerade att bli en försörjning under lång tid snarare än ett ekonomiskt stöd under en omställningstid.

Enligt statistik från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har arbetslöshetskassornas medlemsantal stigit med ca 115 000 personer mellan september 2008 och december 2012. Det vore önskvärt om ännu fler förvärvsarbetande som uppfyller arbetsvillkoret var berättigade till en trygg omställningsförsäkring vid arbetslöshet.

Därför är det positivt att arbetslöshetsförsäkringen är en viktig del i Socialförsäkringsutredningens arbete. Den framtida arbetslöshetsförsäkringens inkomstrelaterade ekonomiska ersättning ska omfatta alla som förvärvsarbetar och uppfyller arbetsvillkoret. Många står i dag utanför a-kassan, och vi i Kristdemokraterna har nyligen preciserat våra förslag på a-kasseområdet som vi föreslår att Socialförsäkringsutredningen arbetar med och gärna också lägger fram som sina egna förslag vad det lider.

För det första föreslår Kristdemokraterna en allmän och obligatorisk a-kassa med en enhetlig avgift. En allmän och obligatorisk a-kassa tror vi är en förutsättning för en flexibel och trygg arbetsmarknad där det är naturligt att byta arbete ett antal gånger under ett liv. För att människor på en sådan arbetsmarknad ska känna trygghet är en obligatorisk a-kassa viktig.

För det andra vill Kristdemokraterna ersätta arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen med ett inkomstvillkor. På det sättet kommer också fler att ha rätt till ersättning. Det har under debatten varit lite begrepps-förvirring kring medborgarlön, vilket Patrik Björck har varit inne på, men eftersom det är inkomst som försäkras i arbetslöshetsförsäkringen anser vi att det också är rimligt att det är inkomsten som är kvalificeringsgrund för att få a-kassa.

För de allra flesta är det dock så att ett arbetsvillkor och ett inkomstvillkor hänger samman. Att byta ut arbetsvillkoret mot ett inkomstvillkor är inte att ta bort arbetsvillkoret i a-kassan. Vi tror dock på det sättet att bredda så att fler har rätt till ersättning.

För det tredje vill vi höja och indexera taket i a-kassan. Vi föreslår en höjning av taket från dagens 680 kronor till 830 kronor per dag, och enligt de beräkningar som vi har gjort kan denna takhöjning göras utan att det påverkar statsfinanserna.

Fru talman! Det är slutligen bra med en sammanhållen översyn av de allmänna försäkringarna. Det är viktigt för medborgarna att försäkringssystemen är förutsägbara och konsekventa. Med tanke på Socialförsäk-

ringsutredningens arbete yrkar jag i dag bifall till utskottets förslag i betänkandet, vilket innebär bifall till regeringens proposition och avslag på motionerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annica Eclund (KD).

Anf. 140 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Det är bra att vi kan konstatera att Andreas Carlson och Kristdemokraterna sällar sig till dem som konstaterar att alliansregeringens arbetsmarknadspolitik har havererat. Den fungerar inte. Den är felaktig. De differentierade avgifterna ska bort, ersättningarna måste höjas och så vidare. Det är positivt.

Sedan försökte Andreas Carlson i någon mening att rätta till begreppsförvirringen, men då tror jag att han lyckades med precis det motsatta. För säkerhets skull ska vi därför låta Andreas Carlson och Kristdemokraterna reda ut var de står i den så kallade medborgarlönsfrågan. Det ska bli intressant att höra.

Hittills har jag försökt pröva allianspartierna. Det var väl bara Lotta Finstorp från Moderaterna som kanske ställde sig bakom tanken på att man skulle kunna få arbetslöshetsförsäkring utan att ha arbetat och det som skulle kunna likna en medborgarlön. Folkpartiet sade vad jag förstod nej till det. Centerpartiet sade också nej till det.

Nu vill jag bara för säkerhets skull kontrollera var Kristdemokraterna står i den här frågan.

Om jag förstår Andreas Carlson rätt hävdar Kristdemokraterna tanken att man ska kunna räkna arbetsvillkoret som ett inkomstvillkor. Det kan vi ha olika uppfattningar om. Det är ändå så att Kristdemokraterna menar att man kvalificerar sig till försäkringen via arbete. Sedan kan man mäta det i tid eller i inkomst. Men man kvalificerar sig inte till försäkringen utan att ha arbetat. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 141 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Patrik Björck för en väldigt konkret fråga. Jag har två minuter på mig att ge ett väldigt konkret svar.

Patrik Björck har uppfattat mig rätt. Vi tycker att det är viktigt att man som grund för att kvalificera sig för arbetslöshetsförsäkringen ska ha arbetat. Arbetsvillkoret, om man sedan kallar det för arbetsvillkor eller inkomstvillkor, är viktigt.

Anf. 142 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Då kan jag till protokollet konstatera att Kristdemokraterna kräver att man ska arbeta för att få arbetslöshetsförsäkring. Det gör också Folkpartiet och Centerpartiet och eventuellt även Moderaterna. Det är tveksamt.

Då har vi åtminstone rätt ut det. Det har ju varit en debatt om detta i samhället och i medierna där man från allianspartierna har kommit med ett helt annat svar på den här frågan. Men det måste väl ändå vara det som sägs här i riksdagens kammare, fru talman, och det som förs till protokollet som är den officiella politik som allianspartierna står för.

Jag tackar för detta.

Anf. 143 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag hade också gärna hört Patrik Björck säga någonting om verklighetsuppfattningen från 2006, men det kanske vi får ta i ett annat sammanhang.

Anf. 144 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Som jag tog upp i mitt anförande var det så att det innan alliansregeringen tog makten fanns ett regelverk som gjorde att man som arbetslös kunde begränsa sitt sökande de första 100 dagarna till det geografiska närområdet och till det egna kompetensområdet.

Detta tog alliansregeringen bort med Kristdemokraternas aktiva medverkan. Sedan har detta underkänts av den samlade oppositionen i riksdagen som har gett ett tillkännagivande om att denna möjlighet ska återinföras. Detta har regeringen än så länge inte hört sammat.

Jag undrade i mitt anförande hur Kristdemokraterna utifrån sin ideologiska grundsyn där just värnandet om familjen och det civila samhället utgör en kärna kan motivera stödet till den borttagna hundradagarsregeln. Hur stärker det familjerna och det civila samhället att arbetslösa redan från dag ett tvingas bort från sin hembygd, flyttar i väg långt från sin familj, kanske lämnar den förening där man är aktiv, till exempel Mullsjö innebandy, som jag vet ligger Andreas Carlson varmt om hjärtat, eller den församling där man är verksam?

Hur kan det stärka och stötta familjerna och det civila samhället? Det vore intressant att höra.

Anf. 145 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Nu tror jag kanske inte att det är Mullsjö innebandyklubb som är riktmåttet för svaret på min fråga. Det är ändå positivt att den klubben nämns i riksdagens kammare även en torsdagskväll i mars.

Mitt svar på frågan är att familjen och det civila samhället är oerhört viktiga i den kristdemokratiska ideologin. Att familjen kan hänga samman är också oerhört viktigt för oss kristdemokrater. Det handlar om många familjer, Mattias Karlsson. Det handlar om familjer som bor i Mullsjö, men det är också familjer som kommer till Sverige. Vi vill att familjer ska kunna hålla samman. Det är en viktig grundläggande princip för oss kristdemokrater.

Just när det gäller hundradagarsregeln finns det ett tillkännagivande från riksdagen, ett tilläggsdirektiv till Socialförsäkringsutredningen, att jobba mer med frågan. Det finns ju redan i dag regler som säger att Arbetsförmedlingen ska pröva varje enskilt fall och att den sökande kan få begränsat sök område av exempelvis familjeskäl.

Samtidigt som den regeln finns är det också viktigt att understryka att det kanske är under de första hundra dagarna, den första tiden, som det är lättast att komma tillbaka till arbete när man har kommit in i arbetslöshet. Därför tror vi att det är viktigt med tidiga insatser. Det är viktigt att ge stöd och att hitta ett nytt jobb, men det finns ett undantag, och Arbetsförmedlingen ska pröva varje enskilt fall. Man kan av familjeskäl få undantag från den här regeln.

Om man sedan inte lever upp till regeln eller om det finns problem med den är det ändå positivt att det finns ett tilläggsdirektiv till Social-

försäkringsutredningen. Socialförsäkringsutredningen kan belysa frågan och komma med förslag till ändringar.

För oss kristdemokrater har det varit väldigt viktigt att det här undantaget finns, att man kan undantas från hundra dagarsregeln av just familjeskäl.

Anf. 146 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag kan dock inte säga att det var så värst hoppingivande. Jag tolkar helt enkelt svaret som att Kristdemokraterna inte tänker göra någonting särskilt för att verka för att återinföra den undantagsregel som gjorde det enklare att söka jobb i sitt närområde, som underlättade att hålla ihop familjer och att bevara de sociala strukturer som det civila samhället bygger på.

Beskedet från Kristdemokraterna är att man får hoppas på att få nåden av ett undantag eller att man får vänta i ett antal år och sedan får man kanske, om man har tur, se ett ändrat system. Det är det besked som Kristdemokraterna ger. Jag tycker att det är beklagligt.

Anf. 147 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det ändå är ett viktigt undantag. Man kan undantas från den här regeln av familjeskäl, och jag tror att det var familjen som du lyfte fram. Det är Kristdemokraternas kanske viktigaste fokus, den viktigaste frågan. Du frågade mig vad beskedet är till familjer, och beskedet är att det finns ett undantag. Man kan undantas från hundra dagarsregeln av just familjeskäl.

Däremot har vi kristdemokrater flera förslag på förändringar som vi tror skulle göra matchningen ännu bättre på arbetsmarknaden. Vi vill konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen. Vi vill öppna upp för fler privata aktörer. Det kan vara ideella organisationer. Det kan vara företag som startar jobbförmedlingar. I närområden med speciella kontaktnät som man kanske kan ha i en förening som startar en arbetsförmedling, eller det kan vara en företagare som startar en arbetsförmedling, kan man också hjälpa personer att hitta jobb i sitt närområde så att vi får bättre stöd till personer som befinner sig i en situation där de är arbetslösa och vill ha ett jobb. Då vill man gärna ha det så fort som möjligt så att inte arbetslösheten biter sig fast.

Anf. 148 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag tänkte faktiskt börja med att besvara en av Andreas Carlsons frågor. Han frågade: Var det inte så att 140 personer om dagen blev förtidspensionerade före 2006? På den frågan kan jag svara nej, det var det inte. Man kan bara komma fram till den siffran om man till exempel räknar med dem som hade sjukersättning på 25 procent just för att inte lämna arbetsmarknaden. Det är mycket missvisande siffror som Andreas Carlson använder.

Däremot är det säkert sant att det inte blev något himmelrike av ett långt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Utan att vara kristen kan jag väl säga att det är väldigt högt ställda krav på vilken regering som helst att få in det.

Det jag skulle fråga om är resonemangen om att det finns en risk för att om man får en långvarig försörjning sjunker sysselsättningen om man

har en högre ersättningsgrad i arbetslöshetsförsäkringen. Jag skulle vilja veta vad Andreas Carlson baserar detta på, för jag står här och tittar på ett diagram över just detta för Sverige historiskt. Där går sambanden åt helt motsatt håll. Under perioden mellan mitten av 1960-talet och början av 1980-talet ökade vi ständigt ersättningsgraden i a-kassan i Sverige. Samtidigt ökade också sysselsättningsgraden hela tiden. När Sverige hade den högsta ersättningsgraden i a-kassan var de facto också sysselsättningsgraden som högst. Detta skedde under lång tid så det borde ju ha varit indikationer på motsatsen. Men det var det inte, och det skulle vara intressant att veta vad det är. Finns det andra siffror som Andreas Carlson känner till? Finns det till exempel andra länder där den här teorin, som man vilar sig så tungt mot, har visat sig vara riktig?

Anf. 149 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag får väl också hälsa Ali Esbati välkommen till riksdagen. Jag vet inte om det har gjorts tidigare under den här debatten.

Tack för frågorna! Vi kanske ska uppehålla oss kring himmelriket lite grann. Det kan man också diskutera i riksdagens kammare. Ibland när jag lyssnar på Vänsterpartiets företrädare låter det nästan som om himmelriket kan framskapas i offentlig sektor. Jag tänkte fråga Ali Esbati innan jag svarar på hans fråga huruvida jobb skapas. Vi har talat om den här frågan i snart två timmar, tror jag, men jag har inte hört Vänsterpartiets företrädare i den här debatten någon gång tala om förutsättningar för företag att skapa arbetstillfällen.

Fyra av fem jobb skapas i små företag. Det är inte så att alla jobb skapas i den offentliga sektorn, utan vi i Kristdemokraterna tycker att det är oerhört viktigt att vi ger möjligheter för företag att anställa en till och två till så att vi på det sättet också kan arbeta för att sysselsättningen ska öka ytterligare. Det har den också gjort. Vi hörde tidigare i debatten att sysselsättningen har ökat i Sverige med 213 000 arbetstillfällen.

Så till frågan. När man ritar upp en så lång sträcka vill jag på något sätt tänka mig att när tillväxten ökar – vi har haft många år av tillväxt i det här landet – kommer också nivåerna att öka i arbetslöshetsersättningen. Som du hörde vill Kristdemokraterna höja och indexera taket i a-kassan. Vi ser att vi behöver höja taket i a-kassan. Vi lägger fram det som ett förslag i Socialförsäkringsutredningen. Vi jobbar med det också i Alliansen.

Anf. 150 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Även om det är så att till exempel själavårdare i viss statistik räknas som offentlig personal är det inte där vi i alla fall främst tänkte att jobben ska komma i offentlig sektor. Men det är så att jobb skapas på olika sätt, både i offentlig sektor och i privat sektor.

I offentlig sektor måste man ta politiska beslut för att kunna anställa där behov finns, och det vi har sett under ett stort antal år är att de behoven inte har blivit tillgodosedda. Det är till exempel så att samlat inom vård-, omsorgs-, utbildnings- och skolsektorn är det ungefär lika många, kanske något färre, anställda i dag än före 90-talskrisen, och det samtidigt som vi har fått över en halv miljon fler som bor i Sverige. Där är snarare problemet som Andreas Carlson kanske kan reflektera över. Vad

sker om det finns behov och man inte anställer? Kan det också ha någon-
ting att göra med nivåerna på sysselsättning och arbetsmarknad?

Jag fick inte riktigt något ordentligt svar på min fråga. Det var delvis
ett svar. Det är klart att om man har en god ekonomisk utveckling kan
man också se att sysselsättningen ökar. Poängen är just att vi har den
situation vi har i dag, och den här regeringen satsar väldigt hårt på att
sämre villkor för den som är sjuk eller arbetslös ska skapa incitament
som leder till att de personerna söker fler jobb och att det i sig skapar fler
jobb.

Jag påpekar att vi inte ser detta historiskt eller i andra länder, och vi
ser det framför allt inte i Sverige i dag. Det hade varit intressant att höra
en sådan generell fundering över den teori som styr de stora dramatiska
ändringarna i arbetslöshetsförsäkringen också från Kristdemokraternas
sida.

Anf. 151 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Ali Esbati uppehöll sig tidigare i debatten kring att han
gillar omvärlden. Det är intressant. I omvärlden ser vi också politiska
partier, kanske till och med länder, som har spenderat pengar de inte har
haft, vilket har försatt dem i en situation som kanske inte är helt önskvärd.
Under Alliansens regeringsinnehav har Sverige gått igenom, och är
tillbaka i, en kris, inte lika djup som den tidigare, där Alliansen tog an-
svar för ekonomin. I dag har Sverige en mycket bättre ställning än många
länder i vår omvärld.

Jag ska inte ta upp en ny tråd, fru talman, när jag inser att jag är sista
debattör i detta replikskifte. Jag ska i stället hoppa över till de frågor som
Ali Esbati tog upp.

Vi vet att jobb skapas på olika sätt. Vi vet också att det finns ännu
större behov i vården på några års sikt. När Ali Esbati läste upp sina
siffror här i kammaren blev jag fundersam över om Ali Esbati tar med
den reformförändring som har ägt rum i Sverige. Det finns i dag fri eta-
bleringsrätt för vårdaktörer. Det går att arbeta inom flera olika företag.
Det är inte enbart den offentliga sektorn som utför vård och omsorg av
sjuka och äldre i Sverige.

Jag har en generell fundering över sysselsättningsgrad kontra ersättningsnivå i arbetslöshetsersättningen. Det låter på Vänsterpartiets företrädare som att det går att höja ersättningsnivån, förlänga den hur länge som helst, och att det inte har någon effekt. Det skulle också vara intressant att höra vad Ali Esbati bygger det på. Då kanske vi, fru talman, kan närma oss det Patrik Björck har talat om tidigare i debatten, nämligen medborgarlön.

Anf. 152 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Andreas Carlson, för en redogörelse på slutet som lite grann klargjorde vissa ställningstaganden.

Jag vill ställa en fråga till Andreas Carlson vad gäller regeringens förslag om uteslutning, eller fränkännande, när en enskild låtit bli att anmäla ändrade förhållanden.

Vi anser att det är orimligt med dubbla straffrättsliga förfaranden. Det är enkel materia i det utskott jag tidigare har suttit i, justitietsutskottet, men här verkar det vara lite svårare.

I nuvarande lagstiftning, närmare bestämt 66 §, finns möjlighet att vid särskilda skäl fränkänna färre dagar. Denna möjlighet, som innebär just en möjlighet att beakta individuella omständigheter och skäl, ska enligt förslaget tas bort.

Jag ska ta upp några enkla fall. De vanligaste fallen då det är aktuellt med fränkännandet kan beskrivas närmast som slarv. Exempelvis är det när en sökande tar ut föräldrapenning eller sjukpenning enstaka dagar parallellt med att begära ersättning från en a-kassa. Andra vanliga fall är att man har glömt att man har fått ersättning för några arbetade timmar eller någon strödag på tillfälliga jobb. Särskilt unga människor gör detta.

Vi anser självklart inte att någon ska få dubbel ersättning. Felaktigt utbetald ersättning måste ovillkorligen betalas tillbaka. Men ett fränkännande om minst 45 dagar och krav på minst 80 dagars anställning med lön därefter för att återkvalificera sig för ersättning – vadan detta, Andreas Carlson? Kristdemokraterna är ett mänskligt parti, ett parti som ska försöka se människors ofrivilliga brister i ett system som redan tidigare var hårt, men gör det ännu hårdare. Hur kan du som kristdemokrat svara detta?

Anf. 153 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Mehmet Kaplan tog inte upp de mildare och mer frekventa sanktioner som är grundförslaget i regeringens proposition. I Mehmet Kaplans förslag att inte stödja regeringens proposition kan man på grund av slarv eller ett misstag gå miste om rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen från dag ett. Vi ska komma ihåg när vi debatterar frågan i dag i riksdagens kammare att Kristdemokraterna vill göra en förändring som innebär att det blir mildare och fler sanktioner så att det blir – jag vet inte om ordet mänsklig är bra – mänskligt att fela. Om man inte lever upp till de krav som ställs redan i dag får man en mildare sanktion. Det är grundförslaget i regeringens proposition. Det är därför jag som kristdemokrat stöder propositionen i kammaren i kväll.

Anf. 154 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Andreas Carlson!

Jag vill påminna om att jag för drygt en timme sedan i mitt anförande tog upp den lilla detalj som vi tycker är bra, nämligen att det införs mjukare steg i 43 §, det vill säga varning och avstängning från rätt till ersättning genom att fler åtgärdsgrunder införs och att det ges en möjlighet att varna före en eventuell avstängning. Bra! Men det är en liten detalj i helheten. Helheten är problematisk.

Min andra fråga handlar om varför det är så bråttom. Först och främst är det märkligt att det blir dubbel straffbarhet. Samma felaktiga beteende kan också rendera dom enligt bidragsbrottslagen som infördes 2007, som i sig inte behöver vara något problem. Det finns redan sanktionsmöjligheter att ta till när det inträffar.

Varför så bråttom? Den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen fick förlängd utredningstid till och med den 31 januari 2015. Plötsligt lade man på och sköt upp till efter valet. Inte vare sig allianspartierna eller vi i oppositionen lyckades hitta något som vi kunde ena oss bakom. Plötsligt ska det drivas igenom och hamna på regeringens bord i stället för att låta riksdagen sköta frågan.

Det här är ett lapptäcke. Det blir inte bättre av att man försöker laga lite till – snarare tvärtom. Det är olyckligt.

Prot. 2012/13:74
7 mars

Anf. 155 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker inte, som Mehmet Kaplan, att detta är en liten del i helheten. Den bärande delen i förslagen i regeringens proposition är att du som arbetssökande vid ett regelbrott eller ett misstag kan riskera att förlora hela din rätt till ersättning. Vi inför i dag en trappa med mildare och fler sanktioner. Det är inte en del i helheten, utan det är en viktig bärande del i regeringens proposition.

Varför så bråttom? Varför tar vi med detta nu och inte i Socialförsäkringsutredningen? Det som står i regeringens proposition finns inte med i direktiven till Socialförsäkringsutredningen. Då skulle vi ha behövt lägga fram ett tilläggsdirektiv och lägga ut ett nytt uppdrag på en socialförsäkringsutredning som redan i dag jobbar med betydelsefulla frågor. Vi ser att risken finns att man från dag ett vid ett misstag, ett fel, kan riskera att förlora hela sin arbetslöshetsersättning.

Det är därför jag tycker att vi inte ska skjuta på beslutet. Vi har möjlighet att göra en förändring, men det är inte en liten del i helheten. Det här är en viktig del, det vill säga att man inte vid ett fel ska förlora hela sin arbetslöshetsersättning. Man ska då få en varning och bli varse det fel man har gjort. Sedan ska man få ett par steg till på sig att ändra sig och förbättra sig, så att man inte riskerar att förlora hela sin arbetslöshetsersättning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 mars.)

Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

11 § Grundskolan

Grundskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU5
Grundskolan.

Anf. 156 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det här betänkandet handlar om den svenska grundskolan – en fråga som i dessa dagar upptar väldigt mycket av debatt och funderande. Det finns få saker som vi har gemensamt i vårt samhälle som är så viktiga som just vår gemensamma grundskola. Det handlar inte bara om att grundskolan är en viktig del av vår välfärd utan också om att grundskolan är en viktig del av vår utvecklings- och tillväxtstrategi.

För den enskilde handlar det om att få en bra start i livet, att få en grundläggande utbildning som gör att man sedan har många möjligheter både att växa som individ och människa och att bidra till det gemensamma samhället och göra en insats. Det handlar också om möjligheten att ta del av vårt demokratiska samhälle, att vara en fullvärdig medborgare. Vi vet ju att kunskap och kompetens blir allt viktigare i vårt informationssamhälle, och just bildningens roll blir alltmer central.

Därför är grundskolan väldigt viktig, både för den enskilda individens möjligheter i samhället och i livet och för vårt lands utveckling i förlängningen.

Mot bakgrund av det, fru talman, är det oroväckande att resultaten sjunker, att vi sex år i rad har fått se allt färre som når behörighet att kunna göra val till de nationella programmen i gymnasiet.

Det är också oroväckande att vi ser att likvärdigheten – ett centralt värde traditionellt sett i Sverige – blir allt sämre. Det blir allt lättare att kunna förutse hur det ska gå för en elev i grundskolan bara genom att titta på vilken utbildningsnivå som föräldrarna har. Det är nästan tio gånger vanligare att ett barn från ett hem där man inte har särskilt mycket studievana, kanske har bara grundskola, inte når behörighet för gymnasieskolans nationella program än att ett barn vars mamma eller pappa har högskoleutbildning inte gör det. Det är tio gånger vanligare.

På samma sätt är det oroväckande att vi ser en försämring när det gäller basfärdigheterna i den svenska grundskolan. Nyligen fick vi en rapport som visar att läsförmågan – en på många sätt essentiell förmåga i vårt moderna samhälle – försämras alltmer. Det gäller dem som kanske från början har tuffa förutsättningar, men undersökningen visar att också de tidigare starka läsarna blir allt färre.

Detta sammantaget gör att Socialdemokraterna känner en stor oro över utvecklingen i den svenska grundskolan. Vi tror att det är viktigt att vi nu gör kraftfulla insatser och investeringar för att vända på utvecklingen, fru talman. Det handlar naturligtvis inte bara om kvaliteten i skolan, men mycket kan göras där.

Det absolut viktigaste, tror vi, är att investera i lärarna, att se till att lärarna får de verktyg och de möjligheter som de behöver för att kunna göra ett gott arbete. Det handlar om allt ifrån fortbildningsmöjligheter och karriärutvecklingsmöjligheter till utvecklingsstöd i den svenska grundskolan. Jag tror att vi måste vara beredda att förbättra villkoren för lärarna. Ska läraryrket också i framtiden locka begåvade unga tjejer och killar måste villkoren naturligtvis förbättras.

Jag har under detta riksmöte lagt fram ett antal förslag som tyvärr har blivit nedröstade av den nuvarande majoriteten.

Därutöver tror jag att vi behöver göra tidiga insatser för eleverna. Socialdemokraterna har under det senaste året föreslagit att vi ska minska klasstorlekarna de första åren. Forskning visar att den typen av investeringar, som innebär att lärarna får betydligt lättare att möta varje elev, betalar sig både genom att man förhindrar en del problem och brister på ett tidigt stadium och genom att det samhällsekonomiskt har visat sig lönsamt eftersom det gör att eleverna har lättare att klara av både grund- och gymnasieskolan.

Vi menar att en riktad satsning de första åren är oerhört central att göra. Det har vi också föreslagit under det senaste året. Även detta har tyvärr den borgerliga majoriteten avslagit.

På samma sätt ser vi att en del av problemen med den allt sämre likvärdigheten hänger samman med att eleverna i dag i allt större omfattning behöver ansvara för den egna undervisningen. Skolverket har mycket riktigt påpekat att de senaste 15–20 årens utveckling där elever förväntas ta allt större ansvar för det egna lärandet, det vill säga att

undervisningen privatiserats i någon mån, har lett till att likvärdigheten har försämrats.

Därför har vi socialdemokrater föreslagit att en av de viktigaste insatser vi kan göra, förutom mindre klasser och att investera i lärarna, är att se till att läxhjälp finns tillgänglig för alla elever i alla skolor där man behöver det. Mot detta ställs naturligtvis det regeringsförslag som nyligen röstats igenom i riksdagen som handlar om att läxhjälp ska kunna köpas av den som har råd både i grund- och i gymnasieskolan, det vill säga någon form av privatundervisningsinslag. Vi menar att detta är så viktigt och så centralt att det bör vara tillgängligt för alla elever, och därför kommer vi att fortsätta att lägga fram den typen av förslag.

På samma sätt tror vi att elever som inte har nått upp till målen i årskurs 6 bör erbjudas sommarskola, för att på några veckor koncentrerat kunna ta igen en del av de brister som de har.

Fru talman! En av de bra saker som den borgerliga regeringen har gjort är att under de senaste fem sex åren ha byggt på det nationella uppföljningssystem som tidigare fanns. Man har stärkt Skolinspektionen. Man har infört en del nationella prov som handlar om att på ett tidigt stadium försöka följa upp vad som händer i den svenska grundskolan. Vi tycker att det är bra.

Men det räcker inte. Det är alltför ensidigt, med fokus på kontroll. Vi måste parallellt med detta se till att bygga upp utvecklingsstödet. Därför föreslår vi socialdemokrater att det ska inrättas ett nationellt institut för lärande där man både samlar och sprider forskning men där man också har ett utvecklingscentrum som hjälper till att stötta de skolor och de kommuner som har behov av det. Det räcker inte med att bara kontrollera och påpeka de fel som görs ute i skolorna. Vi måste också gemensamt hjälpas åt att hitta vägar framåt, sprida goda exempel, sprida bra forskning.

Fru talman! Den svenska grundskolan har traditionellt sett hållit mycket hög kvalitet och mycket hög klass. Den har i jämförelse med många andra länders grundskolor varit likvärdig och hållit hög klass när det gäller jämlikhet. I dag ser vi att utvecklingen går åt fel håll. Det finns många skolor som är alldeles utmärkta, med alldeles utmärkta resultat, men sammantaget går utvecklingen åt fel håll. Det är därför vi behöver en ny politik som förändrar detta. Den politik som i dag förs, som framför allt utgår från tyckande och inte från forskning, har lett oss på fel väg. Att i det läget bara blunda för detta och skylla på tidigare regeringar, som den nuvarande regeringen gör, kommer inte att räcka för att vända utvecklingen.

Det är mot den bakgrunden jag under de senaste åren har lagt fram många förslag på en ny inriktning för den svenska grundskolan, och vi kommer att fortsätta att göra detta. En del av det är naturligtvis de yrkanden som vi har i kammaren i dag.

Jag ska avsluta med att säga att vi naturligtvis står bakom alla dessa yrkanden, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 157 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Grundskolan är till för att bidra till grundskolebarnens utveckling och förse dem med kunskaper och färdigheter. Grundskolan

är till för att varje elev ska kunna läsa, skriva och räkna. Grundskolan är också till för att ge eleven möjlighet till skapande samt bidra till bildning och till att utveckla förmågan att delta i det demokratiska samtalet.

Estetisk och skapande verksamhet är liksom motion och rörelse viktiga för att människan ska utvecklas. Därför ska det finnas tid och plats för estetisk verksamhet och eget skapande i skolan. Att få möjlighet att öva sin förmåga till skapande är viktigt för att kunna leva och arbeta kreativt, antingen för sitt eget välbefinnande, för att kunna utöva entreprenörskap eller för annat viktigt i livet.

Grundskolans elever måste få möjlighet att utveckla sitt kritiska tänkande och sin analytiska förmåga. En modern skola ska rusta eleverna för ett modernt samhälle. När information och fakta är enkelt tillgängliga på internet blir förmågan till källkritik, kritisk granskning, analytisk förmåga och självständigt tänkande viktigare än någonsin.

Fru talman! För att skolan ska kunna leverera allt detta behöver skolan allt fler vuxna med engagemang och kunnande. Vi behöver få de kunnigaste och duktigaste att bli lärare och rektorer. Lärarna behöver stöd. De ska ha möjlighet att ägna sig mer åt undervisningen än åt administrativa göromål, och de behöver få den kompetensutveckling de har rätt till.

Men de behöver också få den lön de förtjänar. Dagens lärarkår är dåligt betald. Det måste ändras. Under lång tid har vi i Miljöpartiet pekat på behovet av högre löner för våra lärare, forskollärare och fritidspedagoger. Nu tvingas den borgerliga regeringen delvis att kovända i frågan och erkänna att lärarna behöver högre löner och att regeringen bör skapa förutsättningar för detta. Det är bra.

Fru talman! Den svenska skolan är superbra på många sätt. Våra grundskoleelever ligger mycket bra till när det gäller problemlösning. I värdegrundsfrågor klarar vi oss bra internationellt. Det handlar bland annat om allas lika värde och demokratisk åskådning. Den svenska skolan är bra på skoldemokrati och elevinflytande där elever har möjlighet till dialog med lärarna. Vår skola är bra på att se helheten och ta till vara inte bara matte och naturkunskap utan även annat som estetiska ämnen, idrott med mera. Den svenska skolan är bra på att erbjuda elever som har svårt att ta sig till skolan skolskjuts. Vi har en skola som erbjuder lunch och gratis läromedel. Så har det varit i många år, även innan Alliansen tog över regeringsmakten.

Men samtidigt lider skolan av brister. Vi har bland annat halkat efter i matematik och läsning.

Sommaren 2006, innan den borgerliga regeringen tog över regeringsmakten i Sverige, gjorde allianspartierna och särskilt Folkpartiet och Jan Björklund stort väsen av sig. De skulle minska utslagningen i den svenska skolan. De skulle se till att fler klarade skolan. De skulle se till att andelen som lämnade grundskolan utan fullständiga betyg minskade. De skulle öka likvärdigheten i skolan med mera. Listan över det de skulle göra är mycket lång.

Nu, efter sex och ett halvt år av alliansstyre, har verkligheten hunnit i kapp både Folkpartiet och de övriga allianspartierna. Andelen obehöriga från grundskolan till gymnasiet har ökat i stället för att minska. Det är en lägre andel som klarar skolan i dag än 2006 då Folkpartiet tog över Utbildningsdepartementet.

Den senaste rapporten från den internationella organisationen PISA visar att den svenska skolan i dag är mindre likvärdig än vad den var för sex år sedan. Även Skolverket visar på detta. I stället för att man har utjämnat skillnaderna har skillnaderna mellan elever från rika och fattiga hem ökat. I stället för att erkänna sina misslyckanden gör Folkpartiet och Jan Björklund alltid och överallt allt för att skylla dem på tidigare regeringar.

Fru talman! I dagens betänkande behandlas flera av våra motioner. En av våra motioner handlar om vikten av moderna läromedel. Med framväxten av moderna och digitala läromedel ökar förutsättningarna för interaktivitet, och det ger större utrymme för individualisering i undervisningen. Men skolornas inköp av läromedel har dess värre minskat med 20 procent sedan 2002. Det innebär att skolorna ibland använder sig av gamla läromedel som inte är anpassade efter gällande läroplan eller moderna arbetssätt. Förutsättningarna för en meningsfull undervisning som knyter an till elevernas verklighet minskar därmed.

Vi menar att regeringen bör vidta åtgärder för att aktuella och moderna läromedel ska komma varje elev till del.

En annan motion som vi har lämnat in handlar om estetiska ämnen i skolan. Vi menar att regeringens skolpolitik driver skolsystemet mot två ytterligheter där eleverna får välja mellan helt teoretiska utbildningar med minimala inslag av skapande och kreativitet och en annan nästan helt praktisk utbildning med minimala inslag av teoretiska ämnen, dock fortfarande med minimala estetiska inslag. Det är inte någon önskvärd utveckling, inte minst med tanke på de estetiska ämnenas betydelse när det gäller att bidra till livslångt lärande.

Vi menar att de estetiska ämnena ska behandlas likvärdigt med traditionella kunskapsämnen i skolväsendet.

Ytterligare en motion som vi behandlar i detta betänkande handlar om modersmålsundervisningen. Alla barn som går i förskolan till och med gymnasieskolan i Sverige har rätt till modersmålsundervisning. Denna rätt är dock behäftad med vissa krav. Bland annat krävs att eleven har grundläggande kunskaper i modersmålet. Uppgifter som har framkommit hos konstitutionsutskottet visar att allt fler minoritetsbarn inte fått chansen att tillägna sig minoritetsspråket på grund av tidigare assimilationspolitik.

Detta har hämmat en förstärkning och utveckling av minoritetsspråken hos många barn. Samma problematik noteras även hos andra elever än de från de nationella minoriteterna.

Just därför anser vi att regeringen bör vidta åtgärder så att modersmålsundervisningen, särskilt för barn med minoritetsspråkstillhörighet, kan stärkas i Sverige.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag meddela att jag självfallet står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 11.

Anf. 158 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Jag tänkte i mitt anförande hålla mig till de två reservationer som vi har i betänkandet.

Vi sverigedemokrater anser inte att den obligatoriska modersmålsundervisningen främjar assimilationen i vårt samhälle för elever med ut-

ländsk bakgrund. Snarare kan det i enskilda fall hindra assimilationen och identifieringen med det svenska samhället. Det elever med utländsk bakgrund behöver är att så snabbt som möjligt tillägna sig det svenska språket, detta för att den fortsatta skolgången ska fungera i olika ämnen.

Naturligtvis finns det inget som hindrar att enskilda familjer på eget initiativ bedriver undervisning i modersmålet. Detta kan säkert anordnas för en överkomlig peng med hjälp av modern informationsteknik. Men vi menar att kommunerna inte ska tvingas erbjuda denna undervisning till elever, detta beroende på flera här angivna skäl.

Fru talman! Vi har många elever bosatta i det som regeringen kallar utanförskapsområden där det svenska språket är satt på undantag såväl på raster i skolan som på fritiden och i hemmet. Att där satsa på modersmålsundervisning i stället för det svenska språket ter sig inte särskilt genomtänkt. Lärare i skolan vittnar också om att hemlandets språk huvudsakligen lärs in inom familjen, trots modersmålsundervisningen. I ljuset av detta blir modersmålsundervisningen ännu mer tveksam.

När det gäller förbättrad inläring av det svenska språket genom modersmålsundervisning är effekterna inte alls så entydiga som ofta framförs i debatten. Resultaten hänvisar många gånger till gamla undersökningar, och olika rapporter hänvisar även till samma undersökning på ett sådant sätt att man kan tro att fler undersökningar än vad som är fallet ligger till grund och visar på positiva resultat.

En undersökning från Danmark, som kommunernas forskningsenhet AKF låtit göra, visar att modersmålsundervisningen inte har någon som helst statistiskt säkerställd effekt. Det var anledningen till att modersmålsundervisningen lades ned i Danmark. Vi sverigedemokrater välkomnar dock att man i framtiden gör oberoende vetenskapliga undersökningar inom detta område.

Fru talman! Kostnaden för hemspråk beräknades 2010 till 8 000 kronor per år och elev. Dessa pengar vill vi satsa på åtgärder som är effektivare än modersmålsundervisning för elevernas assimilation och inläring av det svenska språket. Vi har i vår budget presenterat hur vi satsar dessa pengar. Att fortsätta lägga allmänna resurser på modersmålsundervisningen anser vi är slöseri med pengarna, och det gynnar inte elever med utländsk bakgrund. Vi vill betona att det inte rör sig om någon besparing utan en omfördelning av resurser till mer effektiva områden.

Fru talman! Vår andra reservation i betänkandet rör ett annat område, nämligen sex och samlevnad. Vi vill att tonvikten i ämnet sex och samlevnad mer läggs på samlevnad och inte, som det tenderar att göra i dag, på just sex. Självklart behövs en allsidig undervisning i ämnet där alla aspekter av ett förhållande behandlas. En orsak till att tonvikten hamnat fel menar vi är att ämnet sex och samlevnad påverkas av tillfälliga trender i samhället och av olika lobbyorganisationer. En lobbyorganisation som vi menar fått alldeles för stort utrymme i sex och samlevnadsundervisningen är RFSU. Detta har medfört att undervisningen blivit alltför ytlig och mekanisk och att för lite tonvikt lagts på känslor och samlevnad.

Vi sverigedemokrater vill självklart inte gå tillbaka till den tid när tidig sexdebut fördömdes och stigmatiserades, men dagens undervisning präglad av RFSU, där vi nästan kan tala om krav på tidig sexdebut och att det skulle vara positivt, är inte heller bra. Vi ser en utveckling där

ungdomar känner krav på tidig sexdebut och där ungdomarna kan må dåligt av dessa krav. Dessutom har vi sett en ökning av könssjukdomar och oönskade graviditeter i spåren av den senaste tidens utveckling.

Fru talman! Vi sverigedemokrater vill att lärarutbildningen innehåller utbildning i ämnet sex och samlevnad som håller god kvalitet och är allsidig. Lärarkåren ska inte vara beroende av enskilda organisationer för att undervisa i ämnet. Vi vill att all undervisning i sex och samlevnad utförs av kompetent personal som har en allsidig och seriös utbildning i ämnet. Vi vill ha en undervisning som även handlar om relationer och samlevnad, där parterna lär sig att visa respekt och människovärde för varandra.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 10 och 12.

Anf. 159 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Även om Janne Josefsson ville ifrågasätta barnfattigdomen, att den över huvud taget skulle finnas, kvarstår faktum att det finns barn som lever i fattigdom. Det yttrar sig på väldigt olika sätt. Rädda Barnen har just nu en kampanj som jag inte tror att man kunnat missa. Den heter Fattigskolan. Där får vi lektioner om på vilket sätt fattigdomen drabbar barn. Där finns pojken som pantar burkar för att kunna följa med på utflykten. Där finns flickan som inte går på kompisarnas kalas för hon kan inte bjuda igen till ett eget kalas. Där finns också pojken som "inte vill" ha julklappar eftersom han vet att hans pappa inte har råd. Berättelserna är många, och jag har som både lärare och förälder stött på dessa barn och deras berättelser.

Skolan kan såklart inte ensam utrota fattigdomen, men skolan kan göra mycket för att inte ytterligare utsätta barn som redan är utsatta. Därför anser vi att det är helt orimligt att det fortfarande är tillåtet att ta ut avgifter i skolan, och att regeringen bidragit till detta. Skolan måste vara till för alla.

I tisdags, fru talman, deltog utbildningsministern i en interpellationsdebatt i kammaren och talade om fritidshemmen. Bland annat tyckte han att grupper om 30 barn var alldeles för stora. Det är bra att han säger det, men man undrar lite grann var han befunnit sig de senaste åren. I dag ligger snittet på ungefär 40 barn per grupp och knappt två pedagoger. I verkligheten ser det betydligt värre ut på många håll.

Det är välkommet att insikten sakta börja sjunka in, men vad tänker regeringen göra? Vad tänker regeringen göra åt den dramatiska utvecklingen? Regeringen har på flera punkter visat på okunskap när det gäller fritis. Man har förkortat fritidspedagogernas utbildning. Man får som fritidspedagog inte ansvara för den verksamhet som man har utbildning för. Nu kommer det idéer från alla möjliga håll – fritidshemmen ska vara något slags läxläsningsstugor.

Fritidshemmen har ett eget nationellt uppdrag. De ska vara ett komplement till skolan, inte en förlängning av den. Här anser vi att det finns mängder att göra. Jag har redan lyft upp några saker. All utbildning till lärare ska vara på avancerad nivå, oavsett om det handlar om fritidshem, förskola eller grundskola. Man måste ta tag i de stora gruppstorlekarna. Här har det gått alldeles för långt. Vi är till och med beredda att lagstifta

om gruppstorlekarna. Nu finns det inte ens en rekommendation om lämpliga gruppstorlekar.

Ett tredje område som jag tänkte ta upp gäller modersmålsundervisningen och studiehandledning på modersmål. Utbildningsministern har tidigare talat om att man ska utöka skolplikten för elever som kommit sent till Sverige. Det vill jag inte säga emot, men jag tycker att det är ett problem att man inte inser vikten av studiehandledning på modersmål. 40 procent av de elever som har utländsk bakgrund nådde inte målen i årskurs 9 åren 2010–2011.

Den främsta anledningen till det är att eleverna har varit kort tid i Sverige. Det är helt oacceptabelt att man inte har kunnat tillgodogöra sig kunskaperna bara för att man varit kort tid i Sverige. De här eleverna hade haft betydligt större möjligheter att nå målen om de hade fått studiehandledning, det vill säga ämnesundervisning på sitt modersmål, samt modersmålsundervisning.

Jag kan inte låta bli att bemöta det som Björn Söder säger. Han försöker få det till att det är något slags myt att modersmålet skulle ha någon betydelse för den svenska språkutvecklingen. Jag ska läsa direkt ur Språkvård nr 4 2002, där Inger Lindberg vid Göteborgs universitet skrivit om myter om tvåspråkighet. Den första myt hon knäcker är att forskarna skulle vara oeniga: ”En sådan myt är den påstådda oenigheten bland forskarna i frågor som gäller barns tvåspråkighet. Ett belysande exempel är modersmålet betydelse för flerspråkiga barns språk och kunskapsutveckling. I medierna framställer man ofta forskarna som oeniga och menar att det inte finns några entydiga svar i den ena eller andra riktningen. Men på denna punkt råder i dag stor enighet i forskarvärlden. I omfattande, långsiktiga och vetenskapligt väl genomförda studier har man jämfört undervisningsprogram som i olika grad inbegripit undervisning i och på modersmålet. Jämförelserna visar att satsningar på modersmålet har en positiv och avgörande betydelse för tvåspråkiga elevers andraspråksutveckling och allmänna skolframgång.”

Anf. 160 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Rossana Dinamarca hävdar att modersmålsundervisning är viktigt för att elever ska kunna tillgodogöra sig olika kunskapsmål och så vidare. Hon hävdar att myten är en myt. Jag skulle vilja höra vad Rossana Dinamarcas påstående om att modersmålsundervisningen är positiv på det sätt som hon vill göra gällande grundar sig på.

Tyvärr får jag upplysa Rossana Dinamarca om att många av de undersökningar som har gjorts grundar sig på en och samma undersökning, som gjordes för flera år sedan av Wayne Thomas och Virginia Collier vid George Mason University i Virginia. Deras undersökning ligger som grund till alla påståenden om att modersmålsundervisningen är avgörande för om elever ska kunna tillgodogöra sig kunskapsmålen. Den undersökningen är fullständigt utdömd. Andra forskare menar att man egentligen i stället skulle kunna tillfråga astrologer för att få fram resultat. Så undermålig är den. Det finns en forskare som bland annat säger att det inte finns någon vetenskaplig grund till deras diagram och forskningsresultat.

De som hävdar motsatsen, att det är en myt, är däremot väldigt många till antalet. Därmed finns belägg för att forskarkåren är oenig. Gisela

Håkansson, som är professor i allmän språkvetenskap vid universitetet i Lund, säger: ”Det där är en myt. Det finns ingen studie som har visat att det skulle finnas något kausalt samband med modersmålet.” Tvärtom ligger det sociala faktorer bakom, vilket de undersökningar som Rossana Dinamarca lutar sig mot inte tar hänsyn till.

Anf. 161 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag undrar vad Björn Söder grundar sin uppfattning på. Han bara viftar bort all den forskning som finns. När man påbörjar alfabetisering med människor som kommer till Sverige är det givet att man måste börja på det modersmål som personen har. Annars blir det väldigt svårt att lära sig någonting annat. Man börjar på det språk som man har sin grund i. Du kan stå där och skaka på huvudet, men faktum kvarstår.

Jag tror att jag litar lite mer på det som jag alldeles nyss läste upp om den sammanfattande forskningen, som visar att den oenighet som Sverigedemokraterna försöker måla upp inte finns. Det skulle vara som att lita på astrologer. Det där är inte särskilt seriöst, Björn Söder. All forskning visar väldigt tydligt att tvåspråkigheten inte är negativ för utvecklingen av ett nytt språk. Det är grunden.

Det är på samma sätt när vi lär oss engelska i skolan. Då är det oerhört viktigt att vi har svenskan som grund först. Sedan börjar man lära sig engelska. När man redan har lärt sig ett andra språk är det betydligt lättare att lära sig ett tredje och ett fjärde språk. Men man måste ha en grund. För elever som kommer hit till Sverige och har ett annat förstaspråk är det oerhört viktigt att de har en trygghet i det språket innan de kan lära sig ett annat språk.

Anf. 162 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Har man en mångkulturalistisk utgångspunkt vill man givetvis hela tiden se till att människor som kommer till Sverige bibehåller sina egna sedvänjor, traditioner och så vidare och skapar det splittrade samhälle vi har. Givetvis är det en grund att man lär sig svenska språket om man ska bli en del av det svenska samhället.

Det finns inget orsakssammanhang som säger att modersmålet skulle ge ett bättre språk. Andraspråket blir inte bättre om modersmålet är bra. Det finns inget sådant orsakssamband. Det är fastslaget.

Jag vill komma tillbaka till den undersökning som den forskning som Rossana Dinamarca lutar sig mot härstammar från. Jag hittade inte papperet under min förra replik, men en professor i statsvetenskap som kommenterar undersökningen, Christine Rossell, säger: ”Diagrammen är påhittade, deras fallstudier har inga kontrollgrupper och det är inte samma barn som följs under en längre tid.”

Däremot finns det en ganska omfattande studie gjord i Danmark som jag refererade till i mitt huvudanförande. 255 elever i nian som har fått hemspråksundervisning jämförs med 200 som inte har fått någon. Där kom man fram till att det inte har någon som helst betydelse för att uppnå kunskapsmålen. Däremot har de sociala och socioekonomiska faktorerna mycket stor betydelse.

Det här är en stor och klar myt, som på något sätt har blivit en allmän och vedertagen sanning, framför allt bland sjuklöverpartierna här i riks-

dagen. Sedan har den anammats av Skolverket i deras skrivelser och så vidare. Det är en myt.

Anf. 163 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Här verkar språkvetaren Björn Söder ha talat. Men han svarar inte på det jag sade om hur vi bygger upp utbildningen i skolan. Vi har undervisning i svenska. Sedan börjar man med engelska, och sedan med ett tredje språk. Varför ser det ut så, Björn Söder, tror du?

Anf. 164 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag har aldrig varit skolminister. Men jag är lärare och har under en kort period också varit rektor. Jag har under ganska många år haft en viss insyn i den svenska skolan, ända in i klassrummet. Jag vet, herr talman, att det tar tid att förändra i skolan. Det är ingen floskel eller kliché, utan det är så. Det är den ena saken.

Den andra saken är att förändringen till det sämre, när det bland annat handlar om den försämrade målpuppfyllelsen och våra barns och elevers resultat, inte började för sex år sedan. Den började under en period då det var socialdemokrater som hade skolministerposten.

Det här är tråkigt att behöva säga, för jag finns här i dag för att jag vill diskutera det viktigaste ämne som finns, nämligen skolan och utbildningen för våra barn. Jag måste säga att jag beklagar att före detta skolminister Ibrahim Baylan inte längre finns i kammaren för att kunna föra en diskussion och en debatt om grundskolan. Han valde att lämna diskussionen och debatten efter sitt anförande.

Herr talman! Alliansregeringen har inte bara haft kraften att arbeta fram, föreslå och genomdriva alla de reformer som vi inte minst såg under 2011. Det är också så att Nya moderaterna sprudlar av vidare reformer och har fullt med idéer om hur vi fortsätter att utveckla svensk skola. Detta har vi bland annat presenterat i en rapport som vi kallar *En modern skola för alla*. Vi har identifierat en rad problem inom skolan. Likvärdigheten är ett av dem. Vi presenterar också en rad lösningar för att komma till rätta med problemen och forma en modern skola.

Herr talman! Skolan har alltid varit en fråga som många människor har synpunkter på. Det ska också vara så eftersom skolan är så avgörande för vilka möjligheter vi har efter avslutad skolgång att forma och utveckla våra liv.

Det handlar naturligtvis om att skaffa sig kunskaper så att man är väl rustad att kunna gå ut i arbetslivet och möta det och bli anställningsbar därför att man har kunskaper och förmågor som efterfrågas i arbetslivet. Det handlar också om att ha lärt sig koder för socialt samspel där samarbete och samverkan är viktiga delar.

I skolan grundläggs helt enkelt förutsättningarna att forma sitt liv efter skolan. Vi har alla gått i skolan. Oavsett om vi minns vår skoltid med värme eller fasa – eller det kanske inte känns så mycket alls – har vi ofta uppfattningar om hur en bra skola ska vara och hur det ska gå till i ett klassrum.

Detta är i grunden bra. Det visar på ett starkt engagemang och ett starkt intresse. Samtidigt är det viktigt att pedagogerna och våra viktiga skolledare får vara experterna och att det ges utrymme och förtroende för

att de ska kunna fortsätta att utveckla skolan och undervisningsmetoderna.

För oss moderater och för alliansregeringen har inriktningen med att stärka kunskapsuppdraget varit primärt och fortsätter att vara det. Vi kommer inte att vila i vårt arbete förrän alla barn möts utifrån sina egna förutsättningar och får den hjälp och det stöd som behövs för att kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Den nya läroplanen för bland annat grundskolan, Lgr 11, började tillämpas förra läsåret, 2011/12. Detta innebar en genomgripande förändring av kursplanernas struktur med bland annat en målnivå och ett centralt kunskapsinnehåll samt kunskapskrav för godtagbara kunskaper och för de olika betygsstegen. Betygen fokuserar klart på kunskap och ges i fler steg.

Efter att i ganska många år varit lärare har jag känt frustration både hos mig själv och hos eleverna när det med det gamla betygssystemet inte fanns möjlighet att kunna urskilja kunskapsskillnader. En elev som med nöd och näppe kunde kravla sig över till Godkänd å ena sidan och en elev som inte riktigt uppfyllde det där sista kriteriet för Väl godkänd å andra sidan hamnade på samma betyg. De fick ett G för Godkänd. Det spelade ingen roll hur många plus en lärare hävdade fanns bakom det där G:et. I betyget var det fortfarande ett G, plusen syntes inte, och det gav samma 10 poäng.

Det är klart att ett sådant betygssystem inte var rättvist och inte gav legitimitet åt systemet. Detta är ersatt och åtgärdat liksom en rad andra saker som inte höll måttet i svensk skola och framför allt i svensk utbildningspolitik.

När jag är ute i skolor och pratar med pedagogerna är de allra flesta mycket nöjda med den nya läroplanen. Den har en tydlighet som tidigare saknats, och den fokuserar på eleverna och deras kunskap.

De har däremot upplevt en belastande börda när det gäller deras administrativa uppgifter. Regeringen identifierade bristen på tydlighet gentemot elever och vårdnadshavare som ett mycket klart problem. Detta, tillsammans med en ambition att tydligt visa på elevens utveckling framåt, gav en hög ambitionsnivå att skriftligt redovisa och dokumentera. Runt omkring i landet arbetades olika dokument fram för dessa ändamål, och hjulet uppfanns i någon bemärkelse på mer eller mindre varenda skola.

Regeringen har nu lyssnat på lärarna. Inom kort läggs en proposition fram som minskar den administrativa bördan. Regeringen anser att det är nog då betyg och en tydlig återkoppling genom utvecklingssamtalen ges. Från årskurs 6, då betyg nu ges, tas den övriga skriftliga dokumentationen bort, och i de lägre årskurserna halveras den genom att den ges en gång per läsår i stället för som nu varje termin. Detta föreslås redan träda i kraft till det kommande läsåret, det vill säga 2013/14.

Vi har också stärkt stödet för de elever som av olika anledningar har svårt att nå målen. Till dessa elever ska särskilt stöd ges, och det är rektors ansvar att tillse att detta sker. Det är elevernas rättighet att få detta stöd och skolans skyldighet att se till att de får det.

Min uppfattning är också att ett av de absolut bästa redskapen för att höja alla elevers resultat och att ge dem det stöd de behöver är den lärarutbildning vi ger våra lärare. Därför är den nya lärarutbildningen och de

fortbildningssatsningar som alliansregeringen gjort och gör, bland annat genom Lärarlyftet, oerhört viktiga insatser.

Vi vet, inte minst från en alltmer omfattande forskning, att den insats som sker med en bra lärare i klassrummet – och det klassrummet kan vara många olika fysiska miljöer – är helt avgörande för hur eleven ska lyckas och vilka förutsättningar han eller hon ska få.

Därför är alliansregeringen i sitt fokus och i sitt arbete i skolfrågan fortsatt lika engagerad och fartfylld. Inte minst de handlingar utbildningsutskottet hade på bordet vid dagens sammanträde vittnar om vilka intensiva månader utskottet har framför sig med alla förslag och arbetsområden som ska jobbas igenom.

Herr talman! Vår opposition försöker ganska ofta göra gällande att det inte händer så mycket i svensk utbildningspolitik. Ingenting kunde vara mer fel. Oerhört många saker händer eller är på väg att sjösättas. Låt mig bara ge några exempel på detta.

Matematiklyftet är ett sådant exempel, där syftet är att höja kvaliteten i matematikundervisningen. Denna satsning pågår till 2016. Propositionen om ökad undervisningstid i matematik är ytterligare ett steg i den riktningen. Denna proposition ska debatteras i kammaren i slutet av april.

Betyg från årskurs 6 gavs för första gången i julas. Tidigare betyg bidrar till att öka den kontinuerliga och systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling och ger skolan en möjlighet att tidigt fånga upp elever som är i behov av särskilt stöd.

Vi har också en rad olika utvärderingar och utredningar. Det är bland annat en utvärdering av de senaste årens skolreformer som IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, har fått i uppdrag och som ska redovisas i december 2014.

Vi har en utredning om förbättrade resultat i grundskolan där regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska bedöma när de åtgärder som har vidtagits från 2007 och framåt i avsikt att höja kunskapsnivån och öka måluppfyllelsen i grundskolan kan förväntas få avsedd effekt.

Vi har också i ett digert utbud av utredningar en utvärdering som ska utvärdera eventuella kausala effekter av kommunaliseringen.

Jag vill också nämna de reformer som avser lärares möjlighet till fler karriärmöjligheter och som är ett led i regeringens strävan att öka lärarkyrkets attraktivitet. Det ger en möjlighet att bli förstelärare med en löneökning på 5 000 kronor per månad och lektor med en löneökning på 10 000 kronor per månad. Det är en satsning som också innebär ett ökat fokus på forskning inom skolområdet.

Allt det omfattande arbete regeringen gjort när det gäller utbildning och barns och ungdomars lärande har varit för att komma till rätta med de sjunkande skolresultaten i de olika internationella mätningar där vi känner igen namn som PISA, Pirls och Timss.

En nation som tidigare stolt kunde konstatera topplaceringar oavsett vad som mättes när det gällde de svenska elevernas prestationer har sedan ett tjugotal år tillbaka, inte de senaste sex åren, kunnat se att dessa resultat har sjunkit. Först det senaste året har vi kunnat skönja vissa ljuspunkter, till exempel fjärdeklassares förbättrade kunskaper i naturvetenskap. Men fortfarande visar undersökningarna alltför nedslående resultat.

Herr talman! Det viktigaste är dock inte mätningarna. De visar någonting viktigt, men det är ändå elevernas framtid det handlar om. Det

jag kanske framför allt saknar nu är berättelser om vilket underbart yrke det är att vara lärare. Jag har haft förmånen att under ett antal år arbeta som lärare. Jag har också haft förmånen att under en kort period arbeta som skolledare, men jag kände att det var med eleverna jag trivdes allra bäst.

Att få vara en del i att möta och lyfta varje individ, att utmana, stötta, ofta skratta och ibland kanske också gråta tillsammans med sina elever som lärare i svensk skola är något av det viktigaste som man kan arbeta med. Jag känner en genuin stolthet över att vara lärare och över mina kolleger. Det är ett av de viktigaste yrken som finns, och det är också ett av de mest stimulerande och roliga arbeten som finns. Jag önskar att fler kunde berätta om detta och att det var den bild som spreds. Jag tror att det skulle vara avgörande för att fler unga människor, och äldre också för den delen, skulle söka till lärarutbildningen.

Engagerade och duktiga lärare som brinner för sitt jobb och för sina elever och som i sin tur känner uppskattning, stöttning och höga förväntningar är en av de viktigaste komponenterna i en positiv utveckling av svensk skola. Låt oss alla arbeta för denna utveckling. Våra elever behöver det.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 165 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag blev upplyst om att jag hade missat att yrka, så jag börjar med att yrka bifall till vår reservation nr 15.

Camilla Waltersson Grönvall går lite i opposition mot sig själv i sitt anförande. Det är tydligen fortfarande sossarnas fel att skolresultaten fortsatt sjunker. Man ska inte neka till att skolresultaten sjönk också innan ni tog över. Det såg inte bra ut då; det kan jag medge. Men ni har inte lyckats vända utvecklingen. Vi hör alla era ord om att det skulle bli bättre, men det har inte hänt någonting. Ni har inte lyckats vända utvecklingen. Ni har inte lyckats vända trenden. Tvärtom är trenden att det blir sämre. Vi får ökade klyftor. De förstärks ännu mer. Segregationen ökar.

Skolverket har talat om den bristande likvärdigheten i många år – även innan den borgerliga regeringen tog över för snart sju år sedan men kanske med ännu större tydlighet om vad som är orsakerna. Men det är ingenting som ni har vågat ta tag i. Det blir en kamp om vem som kan lova betyg tidigast i stället för att tala om det som är de verkliga orsakerna som har pekats ut, nämligen det fria skolvalet, den decentralisering i och med kommunaliseringen som vi har sett av skolan och de fristående skolornas etablering. Det är tre stora reformer som har haft stor inverkan på det som har hänt med skolan och skolresultaten.

När ska ni våga börja tala om det som är väsentligt?

Anf. 166 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Det är glädjande och näst intill rörande hur överens jag och Rossana Dinamarca är när det gäller det bekymmersamma med resultatet i den svenska skolan. Det ligger nära till hands att bolla tillbaka och fråga varför alla dessa goda idéer och dessa fantastiska insikter har

kommit först på senare år när det är så många år – det är ändå ett faktum – då det har varit en rödgrön majoritet som har suttit på möjligheterna att förändra och vända den skuta som man ibland talar om redan när förändringen skedde.

Det kan väl ändå inte ha gått någon förbi att så fort alliansregeringen tillträdde 2006 satte man full fart med utredningar och remissomgångar. Det är bara att vända sig till våra olika remissinstanser. SKL kan säkert ge en del information om hur arbetsbördan har sett ut när det gäller denna bit. Det är väl ganska självklart när man tar över ett departement och hamnar i regeringsställning att man först måste utreda ordentligt för att veta att man kommer med förslag som får en bra effekt och som görs på rätt sätt.

Detta tog alliansregeringen ansvar för och gjorde. Man hade en ganska bred remissrunda för att se till att alla de människor, institutioner och organisationer – fackliga och andra – som har kunskap och insikter om hur svensk grundskola fungerar fick vara med och säga sitt. När detta väl var gjort lanserades de olika reformerna. 2011 var det största reformåret någonsin i svensk historia.

Vad har Rossana själv att komma med tillbaka? Och framför allt: Hur ser ett gemensamt alternativ ut? Det känns ganska spretigt när man lyssnar till er.

Anf. 167 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Nu gör Camilla Waltersson Grönvall det igen. Hon går i opposition när hon sitter och representerar det regeringsbärande partiet – det stora partiet i er allians, Camilla Waltersson Grönvall. Det duger inte sju år senare. Ni har inte lyckats vända utvecklingen. Man ser ingen tendens att utvecklingen vänder. Det måste kännas som ett enormt misslyckande att den politik som ni har drivit i sju år inte har inneburit någon nämnvärd skillnad till det bättre utan tvärtom till det sämre.

Jag frågar dig igen: Varför vågar ni inte tala om det som är orsakerna till den ökande segregationen och den bristande likvärdigheten i skolan? Varför vågar ni inte ta tag i de tre stora skolreformer som Skolverket så tydligt numera pekar ut som orsakerna till problemen? Varför ägnar ni er i stället åt någon intern tävling om vem som ska föreslå betyg tidigast? Det är en sak som är helt oväsentlig och som inte spelar någon som helst roll för att öka kunskaperna i svensk skola.

Anf. 168 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Det är ganska förbluffande. Jag känner mig tvingad att rapa upp en del av de saker som vi har gjort eftersom det tydligen har gått Rossana Dinamarca fullständigt spårlöst förbi vad som gjordes 2011. Jag kan bara nämna ett fåtal exempel.

Vi har reformerat en skollag som var ett lapptäcke. Det infördes 2011. Vi har infört en ny lärarutbildning i stället för den utbildning som i mångt och mycket saknade evidensbaserad forskning för vad man sedan skickade ut i klassrummet. Det var lärare som i hög grad examinerades utan att ha en gedigen utbildning i hur man undervisar. Det är ganska anmärkningsvärt, och jag tror att det är en större del av förklaringen än vad Rossana kanske skulle vilja tillstå till att det ser ut som det gör med de svenska kunskapsresultaten.

Vi införde nya och mer rättvisa betyg, och vi lade tidigare betyg – redan i sexan. Vi har gjort förskolan till en egen skolform eftersom vi vet hur viktigt det är att börja i rätt tid, med en reviderad läroplan, ett förtydligt pedagogiskt uppdrag och så vidare. Vi införde en ny gymnasieskola som bättre passar kraven för ett modernt samhälle och åtskilligt mycket mer.

Varför gjordes då detta? Därför att det var så under en tid då Socialdemokraterna med kompisar i en rödgrön röra lät lärarna examineras utan vetenskaplig grund. Lärarna undervisade ibland utan att ha en utbildning i undervisning, och flumpedagogik fick överhanden. Synen på kunskap värderades inte, utan fick en minskad betydelse. Detta är en mycket viktig del i det hela.

Sedan vet jag inte om du har märkt att det sprudlar i alla allianspartier när det gäller att komma med förslag. Vi är inte färdiga. Det kommer att komma en rad förslag. Till skillnad från den rödgröna oppositionen är vi fulla av tillförsikt när det gäller att vi precis som vanligt kommer att hitta olika lösningar tillsammans att föreslå.

Anf. 169 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Camilla Waltersson Grönvall började sitt anförande med att beklaga att oppositionen nämner regeringens misslyckanden. Det är klart att skolan hade problem 2006. Ingen har förnekat detta. Men ni gjorde stort väsen av er på gator och torg. Ni skulle vända utvecklingen i skolan. Nu skulle våra barn klara skolan. Nu skulle de som är obehöriga bli färre, och nu skulle det bli frid och fröjd i skolan.

Nu har det gått sex och ett halvt år. Andelen obehöriga från grundskolan till gymnasiet blir större. De som klarar skolan blir färre. Likvärdigheten i skolan blir mindre. Segregationen blir större. Och allt detta skulle alliansregeringen fixa!

Det är ingen som har påstått att det har varit ert fel, men ni skulle rätta till detta. Nu har det blivit sämre. Utvecklingen går åt fel håll. Då är min fråga till Camilla Waltersson Grönvall: Tänker ni ta ansvar för era misslyckanden, eller tänker ni fortsätta att skylla på andra?

Anf. 170 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi inte gör något annat än tar ansvar för tidigare misslyckanden. Samma fråga upprepas, och risken är att jag får upprepa mig en gång till.

Vi har för några veckor sedan inlett 2013, och det var 2011 som alla reformerna rullade i gång. Jag är inte en människa med stort tålamod. Jag är frustrerad och vill oerhört gärna att det ska hända saker och ting snabbare, och det delar jag säkert med Jabar Amin och många andra av oss här i salen.

Jag kan inte nog understryka att jag hoppas få se, och förväntar mig, att de reformer vi har genomfört ganska snart börjar ge resultat. Det är jag också övertygad om att de kommer att göra. Men det tar mer än ett år att få genomslag. Jag tror att svenska medborgare har en förståelse för att det tar tid att förändra en institution som den svenska skolan.

Jag har haft förmånen att få vara i Kanada, där man vände skolresultaten ganska snabbt. Man var i en situation som liknade vår. Man låg i topp i de olika mätningarna, det gick utför och man tog tag i det. En del

av de saker som jag ser som de viktigaste delarna i detta var att man införde ett coachsystem där man tillät riktigt duktiga lärare och pedagoger att få vara förebilder och att ta ett stort ansvar, inte bara för enskilda klasser utan för hela skolor. Det var en av de viktigaste delarna. Det tror jag är en av de lösningar vi ska använda för att se till att vi skyndar på utvecklingen även i svensk skola.

Anf. 171 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Det är häpnadsväckande att höra Camilla Waltersson Grönvall säga: Vi tar ansvar för tidigare misslyckanden. Men varför ska ni ta ansvar för tidigare misslyckanden? Ni ska ta ansvar för era egna, nuvarande misslyckanden! Det är det ni ska göra.

McKinsey & Company har gjort en stor undersökning. I 70-talet länder har de jämfört olika utbildningssystem. De visar att om det finns bra politiker och en vilja går det att vända ett system från ett lägre stadium till ett högre stadium, från ett sämre skolsystem till ett bättre på ungefär fem år.

Nu har ni haft makten i snart sju år. Utvecklingen går åt fel håll. Ni säger att det behövs mer än ett år. Ni har haft makten i snart sju år, och min fråga är nu: Hur många år till behöver ni på er – ett, två, fem, tio eller femton – för att sluta skylla på andra och ta ansvar för egna misslyckanden? Av skolministern att döma behöver ni ha på er till 2025 för att ta ansvar. Här är alltså min fråga till Camilla Waltersson Grönvall: Hur många år till tänker ni skylla på andra regeringar?

Anf. 172 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag lovar dig, Jabar Amin, att om vi möts 2025 här i talarstolen eller någon annanstans kommer du att vara tvungen att backa ganska rejält från den kritik som du levererar just nu. Vi kommer att ha en helt annan utveckling för svensk skola. Det är jag helt övertygad om.

Det gör mig så glad att du lyfter upp exempelvis McKinsey & Company. Vi kunde kanske också diskutera Michael Fulham eller John Hattie. De personerna och den forskning och evidens som finns bakom detta och som är allmänt erkänd och världsberömd har aldrig använts och implementerats av en rödgrön regering. Det är det fundament som alliansregeringen bildar mycket av sina slutsatser på och som ligger till grund för mycket av de reformer som vi genomför. Detta har vi inte sett från de rödgröna.

Min fråga är: Hur ska det över huvud taget kunna finnas ett alternativ med oppositionens olika förslag som spretar så kolossalt? Det gläder mig återigen att du hänvisar till detta, men det är vi som har utgått från dessa forskningsrapporter. Jag har inte sett mycket av förslag från er sida när det gäller detta.

Anf. 173 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Först vill jag beklaga att skolministeraspiranten lämnade kammaren efter tio minuter.

Den skolpolitiska debatten har under den senaste tiden fokuserat på allt från läxhjälp till huruvida gymnasiet ska ge högskolebehörighet eller inte. Men vi har många utmaningar i grundskolan, inte minst resultaten och elevernas villkor och rätt till en bra utbildning oberoende av var man

bor – det är åtminstone ambitionen i den nya skollagen. Men vi är alla medvetna om att det inte är så.

Vår analys i Folkpartiet är att detta delvis beror på att vi har en kommunaliserad skola där de lokala politikerna ytterst är de som anger tonen för vilka kvalitetsinsatser och prioriteringar man gör lokalt.

Vi är bekymrade över att svensk skola inte är likvärdig. Skillnaderna är stora inom och mellan kommunerna. Skolverkets statistik över slutbetyg i årskurs 9 i samtliga ämnen visar på skillnader på skolnivå i allt från 100 procent Godkänd i alla ämnen till en skola där bara 26 procent av eleverna hade Godkänd i alla ämnen. Det är det stora problemet i svensk grundskola.

För kollegan Jabar Amin vill jag citera en mening ur utbildningsutskottets betänkande nr 1, som vi behandlade i november december: ”Andelen elever som vårterminen 2011 uppnådde målen och fått minst betyget Godkänt i alla ämnen uppgick till 77,3 procent, vilket var den högsta andelen på tio år.” Men detta spelar ingen roll. Vi har fortfarande stora utmaningar i svensk skola.

Skolverkets rapport 2012 om likvärdighet slår fast att skolsegregationen utifrån andelen elever med högutbildade föräldrar bara har ökat marginellt under 00-talet. Däremot har den avseende elevandelen med utländsk bakgrund under samma period ökat något mer. Skolverket drar följande intressanta slutsats – den är alltså från i somras: ”Skolorna verkar däremot bli mer och mer segregerade efter egenskaper som inte visar sig i den vanliga statistiken, till exempel att mer studiemotiverade elever (oavsett socioekonomisk bakgrund) i större utsträckning tenderar att utnyttja det fria skolvalet och söka sig till skolor där det finns andra studiemotiverade elever.”

Folkpartiets och Alliansens reformer som infördes 2010 och 2011 har omnämnts. Dem ska vi absolut ta ansvar för, men vi tänker inte ta ansvar för de gamla skolpolitiska beslut som den förra socialdemokratiska regeringen tog.

Vi har fortsatta problem med betygsinflation i den meningen att betygen höjs samtidigt som kunskapsnivån sjunker. Denna utveckling har pågått i många år, säkert i 20 år.

Den skärpta skollagen är ett viktigt steg i att stärka elevernas rätt till stöd. Den nya betygsskalan med tidigare betyg, som införts i årskurs 6 i grundskolan, är ytterligare ett instrument för att ansvariga politiker ska ge skolorna rätt förutsättningar både på nationell och på lokal nivå.

Matematiksatsningen är viktig för grundskolans totala resultat. Bättre stöd för nyanlända elever är också centralt. Här har regeringen nyligen aviserat förslag. Och en försöksverksamhet är påbörjad med bland annat utökad undervisningstid.

De kommande kraven på behöriga och ämnesbehöriga lärare är också centrala för kvaliteten i skolan, inte minst i grundskolan där merparten av våra elever går. Nästan 900 000 elever går i svensk grundskola.

Det har tyvärr inte varit en självklarhet för våra elever att undervisas av en lärare som är behörig i sitt ämne. Nu ändrar vi på detta, och det är den här regeringen som gör det. Vi gör det bland annat genom de fortbildningsinsatser som både S-representanten och MP-representanten påstod inte fanns. De heter Lärarlyftet I och Lärarlyftet II. Jag vill också nämna, herr talman, införandet av den viktiga lärarlegitimationen.

MP påstår att regeringen kovänder när det gäller lärarlönerna. Jag vill säga till kollegan Jabar Amin att det inte är regeringens eller riksdagens ansvar att justera lärarlönerna. Vi har en kommunal arbetsgivare eller en fristående arbetsgivare på lokal nivå som sätter lärarlönerna.

Men, återigen, den här regeringen och Folkpartiet tycker att lärarlönefrågan är så pass viktig att vi har konstruerat ett statsbidrag där vi går in lite bakvägen och ger kommuner och fristående aktörer incitament: Om ni höjer lärarnas löner och om ni inrättar nya karriärtjänster får ni ta del av de här statsbidragen.

Vi får också kritik från oppositionen för att vi sänker kraven. Men en viktig signal till grundskolan är just att vi sedan hösten 2011 skärpt kraven för grundskolans elever när det gäller att komma in på ett yrkes- eller studieförberedande program på gymnasiet. Det har gått från tre till åtta ämnen, respektive tre till tolv ämnen för de studieförberedande.

Vi är på god väg, herr talman, att lämna en skolpolitik där signalen var fokus på en treämnesskola. I dag ställs det mycket högre krav på eleverna. Skolverkets statistik från våren 2012, som är den absolut senaste, visar att 87,5 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 i våras var behöriga till något av de nationella programmen i gymnasieskolan. Detta ska jämföras med året innan då 87,7 procent var behöriga. Det är alltså en marginell försämring, och en förklaring är de skärpta behörighetskraven i den nya gymnasieskolan.

I betänkandet har vi behandlat ett antal motioner från Socialdemokraterna. Jag konstaterar att det inte finns några nya förslag. Man vill utöka undervisningen i matematik. Till Socialdemokraternas glädje kan vi säga att det redan är aviserat. Det är pengar avsatta i statsbudgeten, och beslut väntas tas i kammaren senare i vår.

En intressant notering är att man i en S-motion kräver ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. De som är närvarande i kammaren är väl medvetna om att åtminstone Folkpartiet driver att staten åter borde ta det fulla ansvaret för skolan. Men är S på väg att ändra sig? Ibrahim Baylan och hans kolleger kan titta på denna debatt senare på webben och kanske mejla ett svar till Folkpartiet.

Jag är trygg, herr talman, i de steg vi tagit med tuffare nationell uppföljning genom den nya skollagen och de nationella proven. Det handlar inte minst om den skolinspektion som är inrättad och som sedan 2010 har mycket tuffare mandat att agera mot skolor som inte vidtar åtgärder vid upprepade kvalitetsbrister. Som en sista åtgärd, efter vitesföreläggande, kan man besluta om verksamhetsförbud. När det gäller fristående skolor kan man återkalla tillståndet att bedriva verksamhet.

Alla de här reformerna, herr talman, visar att vi är på rätt väg, hoppas jag. Kvaliteten kommer att höjas. Det är vår ambition.

Jag har en hälsning till S-ledaren Löfven, som i Agenda för drygt en vecka sedan påstod att det händer för lite på skolområdet, att regeringen är för passiv. Och han hävdar att utskottet i riksdagen ställer in möten och debatter. Jag kan konstatera att vi absolut inte ställer in debatter och att vi absolut inte ställer in utbildningsutskottssammanträden. Däremot får han gärna uppmana sina S-politiker i detta utskott att närvara vid kammarens debatter.

(Applåder)

Anf. 174 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! För mig och för Centerpartiet är det fullständigt självklart att alla barn har rätt till en bra skola, en skola som utvecklar både kunskap och kreativitet, som använder moderna lärverktyg och som tar avstamp i forskning om hjärna och lärande.

Det är en skola där det finns duktiga lärare som brinner för sina ämnen och för att ge eleverna förutsättningar för lärande. Det är en skola som arbetar med ledarskap på alla nivåer, och där rektorer är pedagogiska ledare för en allt bättre skola. Det är en skola dit eleverna faktiskt längtar på morgonen. Man är nyfiken på vad man kan få lära sig just den här dagen. Det är en skola där kunskap, kreativitet och fantasi utvecklas tillsammans.

De här skolorna finns runt om i Sverige i dag. En sådan skola finns i Ekedalen utanför Tidaholm. Man arbetar med någonting som kallas för Teknikroligt. Det är ett naturvetenskapligt-tekniskt inriktat arbetssätt. När jag pratar med läraren får jag reda på att det främjar lärandet i matematik. Det främjar också språkutvecklingen. Det handlar om att få jobba med det som man är duktig på och se hur det sedan sprider sig till andra ämnen.

Det är viktigt att lära av varandra. Skolorna i Tidaholm tittar på Ale kommun, som har börjat med it i undervisningen för de allra yngsta barnen. Där satsar man redan från årskurs 1. Nästa år blir det en liknande satsning i Tidaholm.

Vad har då Ale kommun upptäckt? Jo, man kan se förändringar i förmågan att skriva hos både flickor och pojkar. Man kan se hur den utvecklas. Framför allt är det killarna i skolan som tjänar på att man använder den nya tekniken från så tidiga år. Men det finns också positiva delar när det gäller tjejernas resultat och hur de tar plats.

Jag genomför just nu en skolresa i Sverige. Den går från norr till söder och från öster till väster.

När vi berättade vad som var på gång, att vi ville ut och se skolor som fungerar, som jobbar med utvecklingsarbete och som verkligen bidrar till barns lärande fick vi många mejl. Vi fick mejl från elever, lärare, rektorer och förtroendevalda som sade: Kom till min skola! Då ska du få se en riktigt bra skola.

Det är roligt att möta alla de stolta elever, lärare och rektorer som driver en skola med hög kvalitet och där man arbetar tillsammans för en bättre måluppfyllelse. Det självförtroendet är oerhört viktigt för att man ska lyckas med sitt uppdrag.

Men det finns också problem i den svenska skolan. En del, som har nämnts tidigare i debatten, som jag tror överskuggar mycket av den arbetsglädje som många lärare skulle vilja känna, är den tunga administrationen.

Det finns exempel på att man redan i dag blir upplyst av Skolinspektionen om att man faktiskt dokumenterar för mycket. Men det finns också mycket som vi i politiken, både på den nationella nivån och på den lokala nivån, har lagt på. Det finns en tradition i Sverige att politiker har ett alldeles för stort inflytande på detaljnivå när det gäller vad läraryrket ska innehålla.

Alliansregeringen håller just nu på att rensa bland all administration. Det finns en utredare som i sommar ska vara klar med sin utredning och

som förhoppningsvis kan peka på ett stort antal uppgifter av administrativ art som lärare ska göra mindre av till förmån för undervisning med både för- och efterarbete.

För mig och Centerpartiet är det oerhört viktigt att det finns en hållbarhet på alla nivåer i den svenska skolan, och det är därför som vi bland annat tittar så mycket på ledarskapsfrågorna och möjligheten för rektor att vara pedagogisk ledare för att utveckla just kärnverksamheten.

När jag möter rektorer som går på rektorsutbildningen får jag höra många positiva omdömen om den och om hur bra man tycker att det är att gå utbildningen just nu. Det händer så mycket i den svenska skolan, så man blir verkligen insatt i alla de nya styrdokumenterna när man får chansen att utbilda sig just nu. Jag vill till exempel nämna läroplanen för grundskolan, Lgr 11, som jag får oerhört många positiva kommentarer om.

Det finns även en annan del som jag vill lyfta fram, och det är just behovet av kontinuerlig kompetensutveckling för både lärare och rektorer. Här har verkligen alliansregeringen från allra första början gjort miljardsatsningar på Lärarlyftet, rektorsutbildningen och så vidare. Vi ser verkligen det behovet.

Herr talman! Eftersom jag nu är ute på min skolresa får jag väl om inte annat ta några exempel från olika delar av Skaraborg. Här omveckan besökte jag Mariebergsskolan i Skara. Det är en alldeles ny grundskola, bara fem år gammal, med särskola och träningsskola. Som gammal mellanstadie lärare är det alldeles underbart att komma in i olika klassrum och känna att här finns en fantastisk intensitet i det arbete som pågår hos eleverna. Man tittar sig omkring på väggar och material och ser ungefär vilka arbetsområden som de jobbar med och som man känner igen.

Det är kul när lärare i samtal lyfter fram att de nya styrdokumenterna är så tydliga och bra att de verkligen och äntligen är användbara för undervisningens kvalitet. I just Skara blev det också en ganska gedigen genomgång med förvaltningsledningen om det systematiska kvalitetsarbetet. Då kunde man konstatera att när Skolinspektionen gjorde en inspektion så hittade man inte något enda att anmärka på i den centrala delen. Det visar på att man verkligen har tagit tag i ledarskapet och utvecklar det för att säkra upp verksamheten ända ned i de yttersta delarna och att man också gör det på ett väldigt tydligt sätt på central nivå.

En annan reform som alliansregeringen just har fattat beslut om är karriärtjänster av olika slag. Det är så välkommet att det finns karriärvägar för lärare som handlar om både skolutveckling och undervisning och inte enbart om möjligheten att bli administrativ ledare och möjligtvis pedagogisk ledare, som rektor.

I början av det här året hade jag också förmånen att med kollegan Emil Källström göra en resa i hans hemlän Västernorrland. Vi besökte då en spetsutbildning på gymnasiet. Jag vet att det här handlar om grundskolan, men jag vill ändå lyfta fram det exemplet där man redan före Alliansens karriärreform hade anställt ett antal relativt nyutbildade lektorer på spetsutbildningen. Att få ta del av det arbetet och arbetet tillsammans med eleverna fick mig att känna att det verkligen är en del av framtiden också för den svenska grundskolans del med lektorer. Det behövs inte minst för att knyta forskningen närmare utbildningen.

Herr talman! Den svenska skolan behöver just nu möjlighet att genomföra alla de kvalitetsförstärkningar som alliansregeringen har bidragit till. Därför anser jag och Centerpartiet att det inte behövs några större reformer nu. Det kan behövas smörjmedel av olika slag för att snabba på den utveckling vi vill se och på olika sätt lyfta fram. Det handlar om implementering.

Vi vill att makten över detta utvecklingsarbete ska ligga så nära dem det berör som möjligt, ända ut till elever, lärare och rektorer på varje skola. Politikerna har faktiskt ingen anledning att fortsätta med sin klåfingrighet genom att styra i detaljerna.

Då blir det nödvändigt att ta en titt på det betänkande vi pratar om i dag. Det är ett antal motioner som lämnades in under allmänna motions-tiden, och det är kul att se att ett par av oppositionspartierna finns kvar i salen och vill vara med och diskutera den skolutveckling som jag tror att vi alla vill se.

Socialdemokraterna, även om de inte är här just nu, började sin första motion med att instämma i skollagens nya mål – gott så. Men sedan säger man att målen måste bli färre och tydligare. Då undrar jag: Menar man att läroplanen och kursplanerna ska göras om en gång till? Ska vi röra om ytterligare i den svenska skolan när de nu har fått ett efterlängtat styrdokument som fungerar i praktiken? Jag vet inte riktigt. Jag hade gärna velat ha svar på den frågan i dag.

Man vill också skriva ett kontrakt mellan skola och hem där arbetet ska delas upp i vad skolan ska göra och vad hemmet ska göra. Det är väl jättebra att titta på föräldramedverkan och på olika sätt stötta den, men det är ju skolan som på olika sätt måste ta ansvar framför allt för de barn som har störst behov och som kanske inte heller har det stödet hemma.

Man vill också ha fler tester, men jag tror inte att det är rätt väg att gå mot större måluppfyllelse just nu. Vi har genomfört ett antal nationella tester, till exempel förtydligat målen, och vi har tester i årskurs tre. Det har bidragit till en bättre måluppfyllelse.

Apropå politisk klåfingrighet vill man gå vidare till fritidshemmet, som ska bli en viktig del av skolan. Därför ska fritidshemmet hjälpa till med läxorna. Jag blir faktiskt förvånad över att vi ska diskutera i Sveriges riksdag huruvida fritidshemmet ska hjälpa till med läxor eller inte. För mig är det väldigt viktigt att det är skolan som utformar sina arbetsmetoder för att eleverna ska lära sig så mycket som möjligt. Det kan vara ett bra förslag, men jag tycker att det är professionen som ska arbeta med det.

Inte heller från Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer speciellt många förslag om verklig skolutveckling, utan det handlar mest om att grotta i detaljer som vi politiskt inte borde göra. Det finns en attityd att vi vet mycket bättre än vad lärarutbildare och enskilda lärare gör.

Sverigedemokraterna siktar in sig på samlevnadsundervisning, och man är – föga förvånande – emot modersmålsundervisning.

Herr talman! På min skolresa runt om i Sveriges skolor möter jag många engagerade elever, lärare och rektorer och ibland också föräldrar och förtroendevalda som kommer till skolan för att få vara med och samtala och diskutera vad vi kan göra för att skapa en skola med kunskap och kreativitet med hjälp av moderna lärverktyg och med avstamp i forskning om hjärna och lärande.

Styrdokumentet är på plats. Utmaningen är nu att skapa rimliga förutsättningar för elever, lärare och rektorer att arbeta enligt dem. Arbetsglädjen och lusten att lära vill vi vara med och bidra till.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Michael Svensson (M) och Annika Eclund (KD).

Anf. 175 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, att stimulera elevernas intellektuella utveckling och att förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan ska erbjuda den kunskap som behövs för att klara av arbetslivet men också kunskap för att klara livet som ansvarsfull samhällsmedborgare. Om skolan inte lyckas i sitt uppdrag skapar vi stora framtida problem både för barnen och för Sverige som nation.

Omfattande reformer är nu genomförda av alliansregeringen för att motverka den negativa trenden vi ser när vi mäter svenska elevers skolresultat.

Det finns dock några risker med de pågående förändringarna av skolan, bland annat att vi etablerar en alltför instrumentell syn på kunskap där fokus ensidigt ligger på skolans uppgift att göra elever anställningsbara. Förberedelse för yrkeslivet är mycket viktigt, men skolan ska inte bara ta sikte på detta. Det är svårt att veta vilka kunskaper som behövs på framtidens arbetsmarknad. Skolan ska satsa på det tidlösa och inte haka på flyktiga trender. Skolan har ju också ett bildningsuppdrag och behöver återupprättas som en kunskapsinstitution som förvaltar och förmedlar en bildningstradition.

Herr talman! Kristdemokraterna vann framgång under tidigt 1990-tal när värdegrunden tydliggjordes i skolans styrdokument. Skollagen slår fast att eleverna ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden. Läroplanen tydliggör att utbildningen ska förmedla värden i överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism. Den talar också om individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

De värderingar som våra barn ska få till sig från skolan är väldigt tydligt beskrivna i styrdokumentet. Fokus ligger på att förankra grundläggande demokratiska värderingar om alla människors lika värde, solidaritet med svaga och utsatta, jämställdhet mellan kvinnor och män samt att tillgodose och utveckla elevernas rätt till inflytande och delaktighet. Något förenklat kan man kalla detta skolans uppdrag i demokratisk fostran.

Alltför ofta reduceras värdegrunden i skolornas faktiska arbete. Värdegrunden förminskas till ett antal konkreta åtgärder eller aktiviteter i skolan, till antimobbningsarbete eller klassens ordningsregler. Värdegrunden ses då som ett utanpåverk som läggs vid sidan om skolans övriga verksamheter. Det här visar också Skolinspektionens rapport förra året där 13 av 17 undersökta skolor fick underkänt när det gällde värdegrundsarbetet.

De skolor som lyckats med sitt värdegrundsarbete är de som i stället har en så kallad hela-skolan-ansats. Det innebär att värdegrunden har blivit ett förhållningssätt som genomsyrar hela verksamheten och som all personal har i ryggraden när olika situationer uppstår, alltså ett förhållningssätt, ett sätt att hantera uppkomna situationer i stället för schema-lagda aktiviteter i till exempel livskunskap.

Herr talman! Läsförståelse är grunden för nästan all annan inläring i skolan. Därför är det oroande att de senaste internationella kunskapsmätningarna visar att vi har en fortsatt nedåtgående trend när gäller svenska elevers läsförståelse. Mycket tyder på att senare decenniers resultatförsämringar i den svenska skolan kan förklaras av att den lärarledda undervisningstiden har minskat. Sedan 1990-talets början har skolans arbets-sätt förändrats i riktning mot mer individualisering genom ökat eget arbete. Forskning pekar på det negativa sambandet mellan denna typ av individualisering och elevernas resultat.

Vi kan också titta på antalet undervisningstimmar. Det totala antalet undervisningstimmar i den svenska grundskolan har minskat över tid, vilket drabbat undervisningstiden i bland annat svenska. Antalet undervisningstimmar i den svenska obligatoriska skolan är också lägre än genomsnittet i de europeiska länderna. Svenska elever i åldrarna 9–11 år har drygt 50 färre undervisningstimmar per år jämfört med genomsnittet för motsvarande åldersgrupper i EU-länderna. Svenska elever i åldrarna 12–14 år har ca 130 timmar färre undervisningstimmar per år jämfört med genomsnittet för motsvarande åldersgrupper i EU-länderna.

Vi behöver vända den här utvecklingen. Därför vill vi kristdemokrater ge elever mer lärarledd tid och särskilt prioritera svenska, med fokus på läsning.

Herr talman! Skolan ska inte vara en lekstuga eller experimentverkstad för ideologer som är förklädda till pedagoger. Nya pedagogiska metoder och trender implementeras ofta i skolan, metoder som inte alltid har stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Inom sjukvården finns Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, vars utvärderingar ligger till grund för Socialstyrelsens normerings- och riktlinjearbete. Dessa är i sin tur styrande för vilka behandlingsmetoder som får användas inom sjukvården. Motsvarande krav på utvärdering av pedagogiska metoder borde utvecklas också på skolområdet. Pedagogiska trender kommer och går, ofta baserade på ideologi snarare än vetenskap, och tyvärr börjar många av dem tillämpas i skolan innan det finns evidens för att de verkligen fungerar.

De undervisningsmetoder som används i skolan måste ha bättre stöd i forskning och utvärdering innan de introduceras. Vi kristdemokrater tycker därför att Skolverket bör få ett uppdrag att inrätta en verksamhet liknande den som finns inom hälso- och sjukvården som dels får uppdraget att utvärdera undervisningsmetoder, dels att stimulera akademisk forskning inom området.

Herr talman! Många elever är i behov av särskilt stöd för att klara målen. Alla elever ska ges förutsättningar att klara skolan och att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar. Alliansregeringen har därför infört den gamla speciallärarutbildningen igen för att öka den specialpedagogiska kompetensen på våra skolor. Speciallärarna ska jobba direkt med eleverna, till skillnad från specialpedagogerna som

handleder dem som jobbar med barn i behov av särskilt stöd. En uppmaning till huvudmännen ute i landet är därför att fylla platserna på speciallärarprogrammet. Behoven lär inte minska framöver.

Mitt hjärta klappar extra för de elever som är i behov av riktigt kompetenta speciallärare för att klara skolan, men som i dag inte alltid får tillgång till rätt kompetens. Stöd till elever med särskilda behov kan säkert fungera väl på sina håll, men alltför många exempel har jag sett där elever går runt i skolan med bara en assistent, som kan vara en väldigt viktig person för eleven rent socialt men som helt kan sakna pedagogisk utbildning. Det duger inte. De elever som har de största behoven ska undervisas av de mest kompetenta lärarna. De med de största behoven ska ha tillgång till den högsta kompetensen.

Herr talman! Det finns mycket mer att säga om den svenska skolan. Vi tenderar dock att fastna i en problembeskrivning av skolan, vilket gör att många lärare hänger med huvudet och det är tungt att gå till jobbet. Vi måste börja tala om skolan på ett annat sätt för att göra den till en attraktiv arbetsplats för såväl elever som lärare och rektorer. Det utförs underverk av personalen på våra skolor varje dag, och någon behöver också berätta det i debatten.

Med de orden vill jag yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 mars.)

12 § Fastighetsrätt

Föredrags
civilutskottets betänkande 2012/13:CU7
Fastighetsrätt.

Anf. 176 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! I detta betänkande finns inga yrkanden och därför inte någonting att debattera. Men för formens skull yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet CU7.

Jag står här i talarstolen sist av alla för att tala om en regelförenkling som berör 43 000 mil infrastruktur och 23 000 väghållare, hundratusentals fastighetsägare, småföretag, skogsägare, lantbrukare och privatpersoner.

De enskilda vägarna utgör den absoluta merparten av vårt vägnät i Sverige. Till stor del är det med ideella insatser i vägföreningar och samfälligheter som dessa vägar hålls snöröjda, grusade, säkra och farbara. Utöver vägar finns grönytor, lekplatser, torg, trottoarer, gång- och cykelvägar som förvaltas i samfälligheter, en del med flera tusen medlemmar. Ordföranden i en sådan förening kan närmast jämföras med borgmästaren i en amerikansk småstad.

7 600 av de 43 000 milerna ersätts till del med statliga medel, resten genom enskilda och kommunala bidrag.

Hur enskilda medel från fastighetsägare som är medlemmar i föreningen fördelas bestäms genom en förrättning av en statlig myndighet, Lantmäteriet. För att denna ska var giltig och utgöra grunden för utdebitering av den årliga avgiften för drift och underhåll i föreningen krävs det att en lantmätare kommer till platsen, gör en förrättning, meddelar och registrerar det nya eller förändrade andelstalet.

Det säger sig självt att många föreningar drar sig för att göra detta. Dels kostar det pengar, dels är det omständligt och om alla föreningar i dag skulle bestämma sig för att göra sina andelstal korrekta och uppdaterade i syftet att uppfylla lagen, skulle det enligt Riksförbundet Enskilda Vägars beräkningar ta hundra lantmätare tio år bara att komma i kapp. Några sådana resurser kan naturligtvis inte Lantmäteriet räkna med att tilldelas i någon budget.

Det är inte troligt att det bland landets alla vägföreningar, som tillkommit innan den nya anläggningslagen infördes för snart 40 år sedan, bara är 11 procent som ansett sig behöva räkna om andelstalen, som är mellan 39 och 70 år gamla. Det är knappast hållbart med en situation där dessa och även föreningar som bildats efter anläggningslagens tillkomst, som har nytillkomna fastighetsägare, eller avvecklade sådana, fortsätter att driva sina verksamheter med andelstal som inte har stöd i lagen.

Ska vi komma till rätta med detta krävs den åtgärd som föreslås i motion C288, nämligen att vägföreningarna själva ges rätt att besluta om förändrade andelstal, vilka sedan kan prövas hos Lantmäteriet om någon av de berörda fastighetsägarna anser att det beslutade andelstalet saknar grund.

Att möjligheten att själva kunna besluta om andelstal är en regel-förenkling med en enorm påverkan i civilsamhället borde vara uppenbart. Det är en förenkling som alla vinner på, få är kritiska till och som inte kostar samhället en enda krona. Tvärtom kommer det att frigöra resurser som kan återinvesteras i samma infrastruktur.

Många är säkert de samfälligheter, stora och små, som skulle behöva asfaltbelägga, lägga ned en vägtrumma, sätta upp belysningspunkter, bredda för att skapa en säker skolväg, eller något annat som de drar sig för eftersom det är något de i så fall måste utdebitera av sina medlemmar. Utan en förrättning att stödja utdebiteringen mot vägar de inte och avstår från att utföra åtgärden.

En förenkling som denna öppnar i stället för en ny marknad för utbildade lantmätare att mot en kostnad hjälpa samfällighetsföreningar att ta fram ett korrekt underlag för föreningsbeslut. Centerpartiet anser att det är bättre att öppna för en marknadslösning på ett problem som annars är svårt att lösa och som i 100 procent av fallen kräver en insats från en statlig myndighet, nämligen Lantmäteriet.

Lantmäteriet borde med det behov av bostadsbyggande vi ser ägna sig åt att möjliggöra de fastighetsbildningar som behövs för att exploatera mark för bostäder och verksamheter.

Herr talman! Hela landet kan utvecklas med en väl underhållen och utbyggd infrastruktur. Regelförenklingar är en viktig faktor för att åstadkomma attraktiva boendemiljöer i tätorter och glesbygd. I motion C288 pekas det ut en hållbar lösning för landets enskilda väghållare. Regeringen har tagit till sig detta, och därför ser jag i dag ingen anledning att yrka

bifall till motionen. Men jag förväntar mig att ytterligare steg tas för att förenkla beräkning av andelstal för utdebitering av enskilda vägar.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Carlsson i Skövde (C) och Michael Svensson (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 mars.)

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
2012/13:72 OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister

Motioner
med anledning av prop. 2012/13:69 Kränkande fotografering
2012/13:Ju10 av Richard Jomshof (SD)
2012/13:Ju11 av Maria Ferm m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2012/13:78 Bevakning ombord på svenska fartyg
2012/13:T16 av Annika Lillemets m.fl. (MP)

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 7 mars

2012/13:316 Vårdpersonalens arbetsituation

av *Christina Zedell* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:317 Vårdkaoset i Stockholm och Skåne

av *Ingela Nylund Watz* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:318 Sveriges Turkietstrategi

av *Jacob Johnson* (V)
till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

2012/13:319 3:12-reglerna

av *Leif Jakobsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:320 Transport av frihetsberövade

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:321 Företagskontakter hos Arbetsförmedlingen

av *Jasenko Omanovic* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:322 Nedläggning av campus Härnösand

av *Jasenko Omanovic* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:323 Ökningen av kejsarsnitten

av *Hillevi Larsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Prot. 2012/13:74

7 mars

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 mars.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 mars

2012/13:359 Yrkehögskoleutbildningar

av *Gustav Fridolin* (MP)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2012/13:360 Kvinnors roll och delaktighet i fredsavtal

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:361 Stockholmsbaserat sändebud

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:362 Konsul i Kulu

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:363 Nollvision för olyckor där A-traktorer är inblandade

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:364 Ökade inkomstskillnader mellan kvinnor och män

av *Gunvor G Ericson* (MP)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2012/13:365 Nationellt register för familjehem och jourhem

av *Christer Engelhardt* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:366 Bankerna och småföretags kreditmöjligheter

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:367 Nödnummer 116 000

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:368 Totalförbud mot bisfenol A

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 mars.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 mars

2012/13:339 Månadsvisa inkomstuppgifter

av *Hans Backman* (FP)

till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2012/13:353 Nedläggning av apotek i Lima

av *Lena Olsson* (V)

till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 mars.

17 § Kammaren åtskildes kl. 21.02.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.52,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,

av tredje vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 116 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 164 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om kompletteringsval till utbildningsutskottet och trafikutskottet.....	1
2 § Straffrättsliga frågor	1
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU10	1
Anf. 1 KERSTIN HAGLÖ (S)	1
Anf. 2 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	4
Anf. 3 LENA OLSSON (V)	5
Anf. 4 JOHAN PEHRSON (FP).....	5
Anf. 5 KERSTIN HAGLÖ (S) replik	8
Anf. 6 JOHAN PEHRSON (FP) replik	9
Anf. 7 KERSTIN HAGLÖ (S) replik	9
Anf. 8 JOHAN PEHRSON (FP) replik	10
Anf. 9 KRISTER HAMMARBERGH (M)	10
Anf. 10 JOHAN LINANDER (C)	13
Anf. 11 CAROLINE SZYBER (KD)	15
Anf. 12 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	16
Anf. 13 RICHARD JOMSHOF (SD)	17
Anf. 14 JOHAN LINANDER (C) replik	18
Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD) replik	19
Anf. 16 JOHAN LINANDER (C) replik	19
Anf. 17 RICHARD JOMSHOF (SD) replik	20
Anf. 18 KENT EKEROTH (SD).....	20
Anf. 19 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik	22
Anf. 20 KENT EKEROTH (SD) replik.....	22
Anf. 21 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik	23
Anf. 22 KENT EKEROTH (SD) replik.....	23
(Beslut fattades under 7 §.).....	23
3 § Kriminalvårdsfrågor	24
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU12	24
Anf. 23 CHRISTER ADELSBO (S)	24
Anf. 24 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	26
Anf. 25 RICHARD JOMSHOF (SD)	27
(forts. 5 §).....	29
Ajournering.....	29
Återupptagna förhandlingar	29
4 § Frågestund.....	30
Anf. 26 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Arbetslösheten</i>	<i>30</i>
Anf. 27 BERIT HÖGMAN (S).....	30
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M)	30
Anf. 29 BERIT HÖGMAN (S).....	30
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M)	31
<i>Djurskyddslagstiftningen</i>	<i>31</i>
Anf. 31 HELENA LEANDER (MP).....	31
Anf. 32 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	32

Anf. 33 HELENA LEANDER (MP).....	32
Anf. 34 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	32
<i>Stödet till flyktingar</i>	33
Anf. 35 JULIA KRONLID (SD).....	33
Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (M).....	33
Anf. 37 JULIA KRONLID (SD).....	33
Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M).....	34
<i>Den statliga servicen på landsbygden</i>	34
Anf. 39 LENA OLSSON (V).....	34
Anf. 40 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	34
Anf. 41 LENA OLSSON (V).....	35
Anf. 42 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	35
<i>Försvarets personalförsörjning</i>	35
Anf. 43 ANDERS HANSSON (M).....	35
Anf. 44 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	36
Anf. 45 ANDERS HANSSON (M).....	36
Anf. 46 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	36
<i>EU:s fiskepolitik</i>	37
Anf. 47 LARS TYSKLIND (FP)	37
Anf. 48 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	37
Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP)	37
Anf. 50 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	38
<i>Småföretagens momsredovisning</i>	38
Anf. 51 KARIN NILSSON (C).....	38
Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M).....	38
Anf. 53 KARIN NILSSON (C).....	38
Anf. 54 Finansminister ANDERS BORG (M).....	39
<i>Bullernivåer vid bostadsbyggande</i>	39
Anf. 55 YVONNE ANDERSSON (KD).....	39
Anf. 56 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	39
Anf. 57 YVONNE ANDERSSON (KD).....	39
Anf. 58 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	40
<i>Försvarmaktens ledning</i>	40
Anf. 59 PETER HULTQVIST (S)	40
Anf. 60 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	40
Anf. 61 PETER HULTQVIST (S)	41
Anf. 62 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	41
<i>Den nordiska modellens framtid</i>	41
Anf. 63 KARIN ÅSTRÖM (S)	41
Anf. 64 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	41
Anf. 65 KARIN ÅSTRÖM (S)	42
Anf. 66 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	42
<i>Reglerna för fiskeredskap</i>	42
Anf. 67 RUNE WIKSTRÖM (M).....	42
Anf. 68 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	43
Anf. 69 RUNE WIKSTRÖM (M).....	43
Anf. 70 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	43
<i>Vapenexporten till Saudiarabien</i>	43

Anf. 71 PETER RÅDBERG (MP)	43
Anf. 72 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	44
Anf. 73 PETER RÅDBERG (MP)	44
Anf. 74 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	44
<i>Den nya försvarsorganisationen</i>	45
Anf. 75 LEIF PETERSSON (S).....	45
Anf. 76 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	45
Anf. 77 LEIF PETERSSON (S).....	45
Anf. 78 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	46
<i>Vargangrepp på hundar</i>	46
Anf. 79 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	46
Anf. 80 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	46
Anf. 81 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	46
Anf. 82 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	47
<i>Nuonaffären</i>	47
Anf. 83 SVEN-ERIK BUCHT (S)	47
Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (M).....	47
Anf. 85 SVEN-ERIK BUCHT (S)	48
Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (M).....	48
Anf. 87 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	48
5 § (forts. från 3 §) Kriminalvårdsfrågor (forts. JuU12).....	48
Anf. 88 LENA OLSSON (V)	48
Anf. 89 JOHAN LINANDER (C).....	50
Anf. 90 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	52
Anf. 91 CHRISTER ADELSBO (S) replik.....	54
Anf. 92 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	55
Anf. 93 CHRISTER ADELSBO (S) replik.....	55
Anf. 94 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	55
Anf. 95 LENA OLSSON (V) replik.....	56
Anf. 96 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	56
Anf. 97 LENA OLSSON (V) replik.....	57
Anf. 98 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	57
Anf. 99 JOHAN PEHRSON (FP).....	57
(forts. 8 §).....	59
Ajournering.....	60
Återupptagna förhandlingar	60
6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 mars	60
FiU28 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen.....	60
NU7 Statliga företag.....	61
NU8 Riksrevisionens rapport om regelförenkling för företag.....	62
TU9 Trafikverkets upphandling av vägar och järnvägar	62
SoU12 Äldrefrågor	62
7 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	64
JuU10 Straffrättsliga frågor	64
8 § (forts. från 5 §) Kriminalvårdsfrågor (forts. JuU12).....	66

Anf. 100 CAROLINE SZYBER (KD).....	66
(Beslut skulle fattas den 13 mars.).....	68
9 § Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2011	68
Justitiekontorets betänkande 2012/13:JuU16.....	68
Anf. 101 PIA HALLSTRÖM (M).....	68
Anf. 102 MEHMET KAPLAN (MP).....	69
Anf. 103 RICHARD JOMSHOF (SD).....	70
(Beslut skulle fattas den 13 mars.).....	71
10 § Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen, m.m.	71
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU6	71
Anf. 104 PATRIK BJÖRCK (S).....	71
Anf. 105 MEHMET KAPLAN (MP).....	75
Anf. 106 MATTIAS KARLSSON (SD).....	76
Anf. 107 ALI ESBATI (V)	79
Anf. 108 LOTTA FINSTORP (M).....	82
Anf. 109 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	85
Anf. 110 LOTTA FINSTORP (M) replik	86
Anf. 111 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	86
Anf. 112 LOTTA FINSTORP (M) replik	87
Anf. 113 ALI ESBATI (V) replik	87
Anf. 114 LOTTA FINSTORP (M) replik	88
Anf. 115 ALI ESBATI (V) replik	88
Anf. 116 LOTTA FINSTORP (M) replik	89
Anf. 117 MATTIAS KARLSSON (SD) replik.....	89
Anf. 118 LOTTA FINSTORP (M) replik	90
Anf. 119 MATTIAS KARLSSON (SD) replik.....	90
Anf. 120 LOTTA FINSTORP (M) replik	90
Anf. 121 CHRISTER NYLANDER (FP)	91
Anf. 122 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	92
Anf. 123 CHRISTER NYLANDER (FP) replik	93
Anf. 124 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	93
Anf. 125 CHRISTER NYLANDER (FP) replik	93
Anf. 126 ALI ESBATI (V) replik	94
Anf. 127 CHRISTER NYLANDER (FP) replik	94
Anf. 128 ALI ESBATI (V) replik	95
Anf. 129 CHRISTER NYLANDER (FP) replik	95
Anf. 130 ABIR AL-SAHLANI (C).....	96
Anf. 131 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	97
Anf. 132 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	98
Anf. 133 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	98
Anf. 134 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	99
Anf. 135 ALI ESBATI (V) replik	99
Anf. 136 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	100
Anf. 137 ALI ESBATI (V) replik	100
Anf. 138 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	100
Anf. 139 ANDREAS CARLSON (KD).....	101

Anf. 140	PATRIK BJÖRCK (S) replik	103
Anf. 141	ANDREAS CARLSON (KD) replik	103
Anf. 142	PATRIK BJÖRCK (S) replik	103
Anf. 143	ANDREAS CARLSON (KD) replik	104
Anf. 144	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	104
Anf. 145	ANDREAS CARLSON (KD) replik	104
Anf. 146	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	105
Anf. 147	ANDREAS CARLSON (KD) replik	105
Anf. 148	ALI ESBATI (V) replik	105
Anf. 149	ANDREAS CARLSON (KD) replik	106
Anf. 150	ALI ESBATI (V) replik	106
Anf. 151	ANDREAS CARLSON (KD) replik	107
Anf. 152	MEHMET KAPLAN (MP) replik	107
Anf. 153	ANDREAS CARLSON (KD) replik	108
Anf. 154	MEHMET KAPLAN (MP) replik	108
Anf. 155	ANDREAS CARLSON (KD) replik	109
	(Beslut skulle fattas den 13 mars.)	109
11 §	Grundskolan	109
	Utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU5	109
Anf. 156	IBRAHIM BAYLAN (S)	109
Anf. 157	JABAR AMIN (MP)	111
Anf. 158	BJÖRN SÖDER (SD)	113
Anf. 159	ROSSANA DINAMARCA (V)	115
Anf. 160	BJÖRN SÖDER (SD) replik	116
Anf. 161	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	117
Anf. 162	BJÖRN SÖDER (SD) replik	117
Anf. 163	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	118
Anf. 164	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	118
Anf. 165	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	121
Anf. 166	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	121
Anf. 167	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	122
Anf. 168	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	122
Anf. 169	JABAR AMIN (MP) replik	123
Anf. 170	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	123
Anf. 171	JABAR AMIN (MP) replik	124
Anf. 172	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	124
Anf. 173	ROGER HADDAD (FP)	124
Anf. 174	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	127
Anf. 175	ANNIKA ECLUND (KD)	130
	(Beslut skulle fattas den 13 mars.)	132
12 §	Fastighetsrätt	132
	Civilutskottets betänkande 2012/13:CU7	132
Anf. 176	OLA JOHANSSON (C)	132
	(Beslut skulle fattas den 13 mars.)	134

Prot. 2012/13:74
7 mars

13 § Bordläggning.....	134
14 § Anmälan om interpellationer	134
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	135
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	136
17 § Kammaren åtskildes kl. 21.02.	136

Tryck: Elanders, Vällingby 2013